SCRISORI

VLADIMIR SERGEVICH

SOLOVIEV.

Volumul I.

Editat de E. L. Radlov a.

Campania net este destinată unei burse care poartă numele lui Vl. S. Solovyova.

S. PETERSBURG.

Tipografia „Beneficiului Public” t-va, Bolshaya Podyacheskaya, 39 1908.

PREFAŢĂ.

Anul trecut, într-un cerc de oameni care l-au cunoscut pe Vl. S. Solovyov, a apărut ideea publicării scrisorilor sale. Cu toate acestea, nu toate persoanele, la care m-am adresat cu o cerere de asistență în colectarea materialelor, au reacționat la fel de simpatic la această problemă; unii și-au exprimat îndoiala cu privire la oportunitatea publicării scrisorilor. O astfel de îndoială se poate strecura în sufletul cititorului atunci când ia cunoştinţă de conţinutul acestui volum, în care talentul filosofului se dezvăluie într-o sferă care nu are prea multe în comun cu filosofia. Desigur, aveam și eu îndoieli și totuși m-am hotărât să public această colecție, ghidată în principal de două considerații: în primul rând, sunt destul de sigur că aceste scrisori, în ciuda tonului lor uneori oarecum ușor și a caracterului intim, nu numai că nu vor servi. în detrimentul memoriei filosofului, dar va atrage la el multe inimi, la care visele și gândurile filosofului sunt inaccesibile sau chiar necompletice. Glumele blânde ale lui Solovyov și batjocura la adresa prietenilor săi și a lui însuși nu vor evoca un sentiment dureros; cititorul, sunt sigur, va aprecia nu numai inteligența și umorul poemelor, ci și veselia lor pur copilărească *) și va ajunge la aceeași concluzie la care a ajuns celebrul episcop Straussmeier pe baza unei lungi discuții cu Soloviev. : „Soloviev anima candida, ida ac vere s neta est.” Da, într-adevăr, acesta a fost un suflet evlavios și sfânt! Veselia copilărească care l-a distins pe Soloviev,

') Această trăsătură a caracterului lui Solovyov este remarcată în memoriile lui M. S. Bezobrazova, sora regretatului filozof, publicată în cartea din mai „Anii trecuți” pentru 1908.

a fost caracteristic multor mistici celebri și este foarte de înțeles într-un suflet plin de inspirație divină. Solovyov a definit foarte bine rolul pe care l-a jucat râsul în viața sa, și anume, în dedicarea sa pentru o comedie inedită („Crinul alb”), citim:

Nu vă așteptați la cântece zvelte și frumoase,

Nu cere flori toamnei întunecate; N-am cunoscut zile strălucitoare și senine, Și câte fantome nemișcate și fără glas Părăsit pe calea mohorâtă.

Așa este legea: tot ce este mai bun este în ceață, Și seninul este fie dureros, fie ridicol. Nu putem scăpa de această dublă fațetă: din râsete sunet și din suspine înfundate, se creează consonanța universului.

Sună, râzi, ca un val liber

Și măcar pentru o clipă îneca suspinele.

Săraca muză! Deasupra cărării întunecate Apare măcar o dată cu un zâmbet tânăr Și o viață rea cu o batjocură blândă Pentru o clipă, dezarmați și îmblânziți *).

A doua considerație după care m-am ghidat este de natură practică: acum a strânge scrisorile lui Solovyov, când mulți dintre prietenii lui sunt încă în viață, nu pare a fi o chestiune deosebit de dificilă; dar odată cu trecerea timpului va deveni, desigur, din ce în ce mai dificil, iar acest lucru m-a forțat să grăbesc afacerea de a colecta și de a publica scrisori.

Scrisorile cuprinse în acest volum au în principal o semnificație biografică (în acest sens sunt incluse chiar și cele mai nesemnificative note din punct de vedere al conținutului), dar nu sunt lipsite de caracter literar; căci și în ei se dezvăluie în plină strălucire priceperea cu care Soloviev a stăpânit cea mai dificilă dintre arte, și anume arta exprimării artistice a gândurilor în cuvinte.

4) Această poezie a fost tipărită în ediția a IV-a a „Poezii” de Vl. Solovyov, p. 19. O tipărim într-o ediție puțin diferită.

V

De semnificație teoretică sunt câteva scrisori către H. N. Strahov și o notă despre unificarea bisericilor prezentată episcopului Strossmeier.

Solovyov în scrisorile sale menționează mulți oameni care nu au coborât încă din scena cotidiană, atinge multe probleme și relații care nu aparțin încă în totalitate trecutului; în acest sens, editorul a fost nevoit să facă involuntar modificări uşoare în text şi anume: unele nume sunt indicate prin litere iniţiale sau ascunse sub litera N, unele fraze sunt complet aruncate; la aceasta din urmă, însă, editorul a apelat doar în cazuri foarte rare, astfel încât tot ce se publica, dacă ar fi tipărit, nu ar lua mai mult de o pagină.

I. I. Matchenko. K. Ya. Grot, M. M. Stasyulevich, I. V. Yagich, D. D. Muretov, L. A. Sev, A. K. Grefe, N. A. Kotlyarevsky, M. N. Chernyshevsky și alții, celor care au asigurat cu bunăvoință tipărirea scrisorilor aflate în posesia lor, editorul își exprimă sincera recunoștință și mulțumire crede că va acţiona conform dorinţei lor. dacă direcționați tot venitul net din această publicație către o bursă numită după Vl. S. Solovyov persoanei lăsate la universitate cu scopul

de a se pregăti pentru departamentul de filosofie. Editorul consideră că este de datoria lui să-i mulțumească în mod special II. A. Kulakovsky, G. E. Zenger și S. M. Lukya. nou, fără a cărui asistență constantă această publicație nu s-ar fi putut realiza deloc.

Al doilea volum, pe care sperăm să-l scoatem în cursul anului 1909, va cuprinde, în primul rând, câteva scrisori încă nepredate, dar promise, în al doilea rând, toate scrisorile deja tipărite și împrăștiate în diverse publicații temporare și, în final, câteva articole . , neinclusă în „Operele colectate” de Vl. S. Solovyov.

E. Raddov.

eu.

Scrisori către H. N. Strahov.

(1877-1881.)*)

1.

Dragă Nikolai Nikolaevici!

Am uitat să-ți spun ieri despre următorul meu act fără ceremonii cu tine. Trebuie să iau un pachet de cărți de la Moscova și, de azi plec, am norocul să vi le adresez fără să vă întreb. Trebuie livrat la tine acasă. În cazul în care îți trimit doar o somație, atunci, desigur, nu vei primi singur coletul și trebuie doar să scrii pe citație o împuternicire adresată mie, care îți va fi certificată luni la ora Departamentul de Educație Publică, iar când voi ajunge la Petersburg, o să mi-l dați. Iartă-mă că te abuzez, dar în Petersburg ești cea mai intimă persoană pentru mine și te privesc de parcă aș fi propriul meu unchi.

Deși ieri conversația pe care o doream cu N. Ya. Danilevsky nu a avut loc, dar, pe de altă parte, mi-am căpătat câteva speranțe pentru bietul meu evreu. Între timp, va trebui să iau eu însumi lecții de ebraică de la el.

Fii sănătos. La revedere.

Tot Vlad al tău. Solovyov.

9 Între paranteze sunt cifrele de ani de pe scrisorile nedatate ale lui Vlad. Solovyov. Notă. ed.

1

Dragă Nikolai Nikolaevici!

După ce te-am văzut la Kutuzov, m-am îmbolnăvit din nou, drept urmare a trebuit să-mi amân plecarea; și în aceste zile stăteam fără speranță la sfârșitul celui de-al treilea articol, pe care îl voi termina în seara asta și îl voi citi în seara asta la Millionnaya. Dacă ți se poate,

mergi acolo nu mai devreme de ora 11 (pentru că astăzi este concert) - mi-ar face mare plăcere mie și altora. Dacă trebuia să ajungi înaintea hostesselor, atunci intră fără ezitare. Astăzi nu voi avea timp să vă sun, dar cu siguranță voi fi cu voi înainte de plecare. La revedere.

devotat ție

Vlad. Solovyov.

•2

3.

Voodoo este cu tine în seara asta, dragă Nikolai Nikolaevici, și acum te rog trimite-mi veșmântul împreună cu mesagerul.

Tot Vlad al tău. Solovyov.

3

*

4.

Dragă Nikolai Nikolaevici!

Olga Aleksevna Novikova (O.K.), care vrea să vă vorbească despre un lucru în numele A.T. Aksakova, ea vă roagă să vii la ea foarte mult sâmbătă la ora 1 după-amiaza (culoarul Troitsky, 38).

Fii sănătos. Ne vedem într-o săptămână.

Tot Vlad al tău. Solovyov.

4

5.

Sunt, dragă Nikolai Nikolaevici, într-o stare destul de deplorabilă, din cauza unei răceli puternice. Nu pot veni nici la tine, nici la Meshchersky. Fiți atât de amabili să vii la mine cu articolul tău, iar dacă ferocitatea vremii te face să nu vrei să mergi în țări mai îndepărtate, atunci vom petrece seara împreună.

Cu cel mai profund respect și devotament sincer față de dumneavoastră

Vl. Solovyov.

5

6.

Dragă Nikolai Nikolaevici!

Unele circumstanțe misterioase mă obligă să stau acasă toată această zi, fără ieșire. Dacă ești liber, m-ai vizita? Dacă nu poți, trimite Oeuvres posthumes de Saint-Martin prin mesager.

Mâine plec la Tsarskoe Selo pentru a-mi vizita fratele, iar a doua zi la Pustynka la contesa Tolstoi. Mi-ar plăcea foarte mult să te văd. Ta

Vlad. Solovyov.

European, oaspete Nr. 110-121.

6

7.

Dragă și respectată Nikolai Nikolaevici!

Buna ziua! si ne vedem curand. Voi fi la Petersburg joi sau cam asa ceva.Va multumesc mult pentru apartament - am locuit frumos in el; doar o mare ispită din multe cărți – în ea nu există mântuire.

Nu ți-am scris în străinătate, nu atât din cauza nesimțirii mele, cât din cauza inconstanței tale: de îndată ce mă pregătesc să scriu, și tu te muți în alt loc!

La revedere. Mulțumesc din nou.

Tot Vlad al tău. Solovyov.

7

8.

Mulțumesc, dragă Nikolai Nikolaevici, pentru scrisoarea ta bună. Referitor la portret o sa raspund in scurt timp.

Până la mijlocul lunii ianuarie nu merg la Petersburg și mâine trimit o cerere de concediu. Zilele acestea vreau să mă întorc la studii - să-mi termin disertația, care se lungește foarte mult și pe care cred că o susțin în februarie sau martie. Cu toate acestea, nervii mei sunt foarte deranjați, astfel încât problema va dura probabil.

Fii sănătos, înclină-te în fața prietenilor comuni.

Cu adevărat devotat ție

Vlad. Solovyov.

8

9.

26 ianuarie 79, Moscova.

Dragă și respectată Nikolai Nikolaevici!

Vă scriu din patul de boală - sufăr de febră și altceva. Desigur, nu aș fi venit la Petersburg fără asta, cu atât mai mult mă voi abține să o fac acum. Totuși, să nu credeți că mă complac în „nebunie, lene și patimi” – dimpotrivă, atât în stare sănătoasă, cât și în stare bolnavă, orele singurătății mele sunt luminate de lampa lui Epictet.

Scuză-mă că scriu prostii, dar am febră.

Ce faci și ce este în Petersburg? Scrie dacă ai timp.

La începutul lunii martie, probabil ne vom vedea, dar până atunci, fiți atât de amabili încât să primiți, prin împuternicirea anexată, sinecura mea și să o trimiteți la următoarea adresă: – La Moscova, prezența ei Poliksenya Vladimirovna Solovyova , Denezhny Lane, casa Biroului Palatului – foarte amabil.

Ți-am pregătit mai multe poezii și un întreg mister, dar mi-e teamă că se vor pierde prin poștă.

Fii sănătos. Închină-te în fața oricui. Mereu a ta

Vl. Solovyov.

9

10.

Dragă Nikolai Nikolaevici!

Nu am mai venit la Moscova de mult și apoi mă gândesc să merg câteva zile la Lev Nikolaevici. Mergem la el? Până atunci, am o mică rugăminte pentru tine. Am trimis o cerere de concediu la Departament. Ați fi atât de amabil (presupun că vă aflați în Sankt Petersburg) să aflați dacă a fost primit permisiunea ministrului și să spuneți acolo adresa la care trebuie trimis certificatul, și anume: Nikolaev Zhel. dor., stația Khimki, Vl. Ser. Solovyov.

Vă împovăresc cu această solicitare pentru că nu cunosc pe nimeni din Departament pe nume și este jenant să scriu impersonal.

Ce faci. Scriu o carte mare: Theory of World Life, și un mic articol despre schismă și libertatea confesiunii. Pe lângă L.N., mă gândesc să vizitez Fet în această vară și aici am putea fi împreună. Vă rog să scrieți câteva cuvinte la adresa de mai sus.

Am citit cu mare plăcere scrisoarea ta despre nihilism, ca tot ce scrii. Rămâi sănătos și nu mă uita.

Cu sinceritate te respect

Vl. Solovyov.

10 -

unsprezece.

25 feb. 1881

Dragă Nikolai Nikolaevici!

Ai avea amabilitatea sa-mi iei salariul de la Departament inainte de 1, ca sa nu fie returnat la trezoreria generala.

Vin la mijlocul săptămânii viitoare.

Pe curând.

Vlad al tău. Solovyov.

Am încredere că consilierul colegial Nikolai Nikolaevich Strahov va primi în locul meu următorii mei pentru luna februarie a acestui an, în calitate de membru al Comitetului Academic al Ministerului Educației Publice.

Consilier Colegial

Vlad. Solovyov.

unsprezece

12.

Dragă Nikolai Nikolaevici!

A trecut aproape o lună de când exist, dar nu am niciun temei legal pentru a fi, pentru că Direcția Ministerului Învățământului Public nu îmi trimite niciun document. Dacă aceasta înseamnă că demisia mea nu a avut loc încă, atunci absența unei cauze formale (causa formalis) a existenței mele va fi răsplătită într-o oarecare măsură prin prezența unei cauze materiale (causa materialis), caz în care vă dau împuternicirea anexată la acesta.

Cu toate acestea, „conținutul” primit, chiar și pentru două luni întregi, nu constituie conținutul vieții. Cât despre acesta din urmă, îmi scriu cartea cea mare cu destul de zel și chiar cu animație. ". Se pare că s-a schimbat în bine. Printre cunoscuți obișnuiți, îl văd pe L. Tolstoi, de la care, desigur, aveți știri, Aksakov, Fet, care își publică Faust, iar uneori avem o conversație foarte plăcută și amuzantă cu N. F. Fedorov, care m-a fascinat complet, așa că că chiar cred că ideile lui ciudate nu sunt departe de adevăr. Iar referitor la „praf” era o alegorie.

Sper absolut și mă bucur în avans la sosirea dumneavoastră la Moscova de Crăciun. Vous me manquez, după cum spun oamenii care au acest obicei în franceză.

Fii sănătos și vino curând. Voi fi sincer bucuros să te văd, chiar dacă nu-mi aduci alt conținut decât conținutul conversației tale inteligente.

Cu adevărat respectându-te

Vlad. Solovyov.

Dacă demisia mea a avut loc, vă rog să-l faceți pe Georgievsky să aranjeze trimiterea rapidă a documentelor către mine la Moscova – Precistenka, casa lui Lihutin.

12

13.

(1883.)

Mulțumesc foarte mult, dragă și amabil Nikolai Nikolaevici, pentru scrisoarea ta sinceră. Îi voi răspunde în câteva zile, iar acum mă grăbesc să vă trimit o notă explicativă la articolul meu și să vă rog să o tipăriți fără greșeală în Nr. Izvestiya „x” din martie. Este foarte mic (s-au străbătut multe afară), astfel încât, chiar dacă nu, i-am cerut lui Kirev să trimită un amendament lui Novoye Vremya, unde cineva (trebuie să fie Koyalovich) m-a mințit fără rușine . Dar Kirev pleacă în străinătate și probabil că ți-a transmis asta. Nu am primit încă un articol despre spiritualism și nu am primit încă retipări ale articolului meu. Dacă nu, atunci trimiteți mai multe exemplare din Izvestia.

Fii sănătos.

Până la următoarea scrisoare. Suflet Dedicat

Vlad. Solovyov.

*) adică „Slavyanskikh Izvestii”. Aprox. ed.

13

14.

18 februarie 1883.

Am venit la tine, dragă Nikolai Nikolaevici, să te sun în seara asta la Millionnaya 30, unde mai întâi va fi Fet, iar în al doilea, poate, voi citi articolul meu despre catolicismul care l-a speriat pe Aksakov. Sper că vei fi liber. În orice caz, ne vedem curând.

Vlad al tău. Solovyov.

14

15.

Dragă și respectată Nikolai Nikolaevici!

Am vrut să-ți scriu de mult timp ca să-ți mulțumesc pentru cartea ta minunată. L-am citit cu placere si cu doi prieteni. Ne-a plăcut în mod deosebit articolul despre Darwin. Unul dintre prietenii menționați a promis că mă va ajuta să fur un articol despre fiziologie de la Yuryev.

Imaginați-vă, nu a fost duminică dimineață la Kremlin anul acesta. Kremlinul nu era iluminat, nimeni nu avea voie să meargă la catedrale - evident, autoritățile de la Moscova nu au acum timp pentru Hristos.

Îmi aprobi articolele, dar îmi pare atât de rău că m-am implicat în afacerea cu jurnalul - toate acestea mi se par atât de inutile și neimportante. Totuși, prin inerție continui; Scriu acum un articol: „Creștinismul și umanismul, în apărarea lui Dostoievski de la Leontiev și însuși Leontiev”.

Și nu ai scris niciodată nimic despre Fet - păcat, oare doar Burenin îl va aprecia? Dacă îl vezi pe Kutuzov, spune-i să scrie măcar, altfel, într-adevăr, e păcat.

Am înțeles din scrisoarea ta că nu ne vom vedea curând. Este trist. Te iubesc foarte mult și mă simt mereu bine cu tine.

devotat ție

Vlad. Solovyov.

15

16.

1884 13 ianuarie

Dragă Nikolai Nikolaevici!

Vă rog să acceptați mulțumirile mele întârziate pentru cartea pe care mi-ați trimis-o și, de asemenea, (ca de la un cititor) pentru cele două articole excelente despre Turgheniev și Luminile serii. Cât despre biografie, eu însumi nu te voi certa pentru ea, din moment ce am citit-o într-o singură noapte cu mare plăcere, dar am auzit că mulți erau nemulțumiți de ea, presupus de uscăciune. Nu-l găsesc. În general, mi se pare nedrept să apuci oamenii de gât și să ceri de la ei ceea ce ei nu vor deloc să dea. Dacă ați fi dispuși să scrieți în mod liber, pe îndelete, o biografie completă și cuprinzătoare a lui Dostoievski, atunci vi s-ar putea cere să observați proporția potrivită dintre viața externă și semnificația internă a lui Dostoievski în istoria gândirii și literaturii ruse, care în cazul nu apare într-adevăr cu suficientă ușurare. Dar ai vrut doar să strângi memorii personale literare și cotidiene (și trebuia să le adună cât mai curând posibil, până la termen) - din acest punct de vedere te-am citit și am fost mulțumit. În plus, în ediția integrală, memoriile dumneavoastră sunt însoțite de scrisori de la însuși D., pe care nu le-am citit, dar care probabil vă umplu foarte mult eseul.

Am auzit că scrii despre spiritism și îmi promit o nouă plăcere. Am citit articolul dvs. despre fiziologia după tifoidă în timp ce încă era bolnav și cu creierul slab, apoi nu am văzut-o pe Russkaya Mysl și nu am putut să-l recitesc. Dacă aveți o retipărire, vă rugăm să o trimiteți.

I-am trimis lui Kirev un articol despre chemarea Varangilor pentru jurnalul pe care îl editați. Mi-a cerut urgent acest articol, dar dacă s-ar decide să-l publice, nu știu.

Rămâneți sănătoși și nu ne uitați.

devotat ție

Vlad. Solovyov.

16

17.

2 martie 1884.

Dragă și dragă Nikolai Nikolaevici!

În primul rând, despre certuri. Așa este ordinea – a lumii și a vieții noastre – inter feces et urinas nascimur! - sed, adaug de la mine, illic morari nefas. Kirev mi-a telegrafat să mă adresez ție. Deci, puteți, vă rog, să îi trimiteți lui Novoye Vremya de la redactorii revistei Slavyanskie Izvestiya un amendament la articolul despre mine (în nr. 2870, din 24 februarie) (PS Sau poate că nu merită? Decideți singur.) planuri distructive împotriva noastră cler – într-un cuvânt, un extras de fapt din nota mea trimisă ție. Cât despre aceasta din urmă, vă rog să corectați două expresii din ea. Și anume, la mijloc, mai aproape de sfârșit, spun: „Și biserica noastră locală rusă, lipsită de mult de administrare canonică și reprezentată legal de nimeni” etc. În loc de legal, ar trebui plasată ierarhic. Și atunci este scris: „Deci, dacă soluția dreaptă a chestiunii bisericești nu ne este dată pe calea puterii, atunci trebuie să o căutăm pe calea libertății. „În locul căii puterii, ar trebui să punem calea autorității. Fiți atât de amabili să faceți aceste corecturi. A trebuit să repar altceva, dar am uitat deja. Mi-ar plăcea foarte mult să am reeditări ale articolului meu, iar dacă nu sunt disponibile, atunci fiți atât de amabili încât să aranjați ca să fie trimise mai multe copii ale Izvestiei din februarie.

Nu primesc scrisoarea ta despre spiritualism și nimic mai mult. Apropo de spiritism. Permiteți-mi să vă propun o întrebare la care sunteți destul de competent să răspundeți, pentru că sunteți 1) zoolog, 2) critic literar și 3) angajat în ultima vreme în spiritism. Deci, spune-mi de ce Horace numește ibis mediu și chiar mai sigur:

Medio tutissimus ibis.

In traducere exacta:

17

2

Mediu, oh! cel mai sigur ibis.

Vrei să știi despre activitățile mele. Tiparesc două cărți: 1) despre Dostoievski, dintre care o parte a fost scrisă din nou, și 2) „Despre

fundamentele religioase ale vieții” - voi păstra tăcerea despre restul lucrărilor mele, deoarece sunt încă într-o servietă cu o inscripție aurita: o colecție de neterminate (d'inachevé).

Cu ceea ce scrii despre Dostoievski și L. N. Tolstoi, nu sunt puternic de acord. O anumită indirectitate sau nesinceritate (ca să spunem așa, severitate) a fost la Dostoievski doar acea coji, despre care vorbești foarte bine, dar a putut să spargă și să arunce această coajă și apoi s-a dovedit a fi o mulțime de adevărate și bune. . În L. N. Tolstoi, indirectitatea și nesinceritatea sunt mai profunde, dar nu vreau să aprofundez acest lucru: în primul, având în vedere sentimentele tale pentru el, în al doilea, în vederea Postului Mare și în al treilea, în felul poruncă: nu judeca, ceea ce continui să înțeleg în sens moral, și nu în sens legal. „Totuși, pe lângă personalități, trebuie să-ți completez oarecum poziția generală că ideea este ca ideea să fie pusă în practică, întruchipată în realitate. Mi se pare că mai trebuie să știi dacă un gând este demn de întrupare? Altfel, dacă îmi vine în minte gândul să merg la volan în fața unei societăți necunoscute sau să apuc picioarele doamnelor dansatoare, atunci o să mă descurc dacă mă abțin de la întruchiparea unui astfel de gând. Deci tu, de exemplu, probabil că acum mă certați pentru prostiile pe care ți le scriu, dar scriu asta cu totul sincer. Scuze, fii sănătos și ne vedem curând.

Tot Vlad al tău. Solovyov.

18

18.

19 octombrie 1884

Dragă, stimate Nikolai Nikolaevici!

Poate că lui Manzi și Atanasie cel Mare1) mi-a fost dor de mine și de aceea vă rog să le spuneți că plec la Petersburg și că mint în liniște. Din partea mea, mi-au fost dor de ei, dar tu. Ne vedem la sfârșitul acestei săptămâni sau la începutul săptămânii viitoare, dacă voiește Dumnezeu.

Scriu și imprimez. Voi aduce tipăritul și din cele scrise vă voi spune aici ceva, și anume, versurile inspirate de Atanasie – nu Alexandria, ci Vorobyevsky și Plyushchichinsky. Această poezie mi s-a părut, la fel ca și altora, reușită, iar dacă și tu, un critic atât de strict (mie) aprobi aceste versuri, atunci va trebui să fiu de acord cu opinia lui Fet că sunt „cel puțin acum în o antologie”.

Astăzi, la același Afanasy Afanasyevich, l-am văzut pe L. N. Tolstoi, care, referindu-se la un german și, de asemenea, pe baza propriilor considerații, a dovedit că pământul nu se învârte în jurul soarelui, ci stă nemișcat și este singurul „solid”. „cunoscut nouă (sic) trupul, în timp ce soarele și alte lumini nu sunt decât fragmente de lumină care zboară deasupra pământului, din motivul că lumina nu are greutate.

În principiu, nu am nimic împotriva acestui lucru, dar mă îndoiesc de temeiuri și l-am sfătuit să ia legătura cu Bredikhin (astronom) și, de asemenea, să vă scrie, dar el a obiectat că sunteți prea îndrăgostit de

știință și ați argumenta. De asemenea, cred că, deși ești îndrăgostit de el nu mai puțin decât de știință, tot nu te vei dovedi la fel de credul ca acel burghez căruia „credinciosul om din Taganrog i-a scris” despre diverse descoperiri științifice. La revedere, dragă Nikolai Nikolaevici .

A. A. Fetu.

Zburând pe aripi de lebădă... 2) Vlad. Solovyov.

4) Vorbim despre cărțile pe care V.S. le-a citit în Imi. Biblioteca Publică din Departamentul Juridic, condusă de H. N. Strahov. Notă. ed.

2) Vezi poezia lui V. Solovyov A. A. Feta. Notă. ed.

*

19.

(1884.)

É

Așa că vă scriu despre mine, dragă Nikolai Nikolaevici, și chiar cu o cerere. Am primit o scrisoare de la Anna Grigorievna, care îmi cere urgent să particip la o seară literară în memoria lui θ. M. I-am telegrafat consimțământul condiționat, dar mi-e teamă că va înțelege telegrama mea în sensul consimțământului necondiționat; și între timp, când mi s-a adus aminte și mi-am dat seama în imaginația mea atât de frac, cât și de sala Societății de Credit, și de publicul „favorabil”, în cele din urmă m-am hotărât seara să nu citesc și să nu merg la Petersburg: eu nu mă simt destul de tânăr pentru această publicitate amabilă. Dar acest motiv subiectiv al deciziei mele nu va fi suficient pentru A. G., este necesar să indice un motiv extern. Și, de fapt, este incomod pentru mine să părăsesc Moscova acum, când Am pacienti aici (uita ca sunt doctor in filozofie).O sa-i scriu lui A. G. peste zece zile, apoi te rog, la intalnirea cu ea, sa-mi sustii si sa-mi dezvolt argumentele singur.

Primul volum l-am primit, iar la finalul lui, spre marea supărare, mi-am văzut și discursul funerar. Necazul de aici se referă de fapt la o greșeală teribilă de tipar: în locul generației lui Dumnezeu, sunt așezați slujitorii lui Dumnezeu, ceea ce face să se piardă întregul punct. Acestea sunt, desigur, fleacuri, dar până astăzi nu mă obișnuiesc să corectez atrocitățile.

Pentru o oarecare consolare a lui A. G. și, de asemenea, din alte motive, voi combina în formă completată și corectată tot ce am avut de spus despre Dostoievski în acești trei ani și voi tipări ca o carte separată. Desigur, și în total va fi doar „despre”,

căci pentru o evaluare reală și completă a lui Dostoievski este necesar, printre altele, să fiu critic literar, dar asta nu mi-a dat Dumnezeu și dacă tu, primul critic literar, te-ai limitat la „amintiri”, atunci de drept. share este „o privire și ceva”.

Îți aprob pe deplin intenția de a te abține de la colaborarea jurată în Rusia. Căci dacă vei deveni jurnalist, atunci cine va fi scriitor? În ceea ce privește părerea lui Mendelev că perioada literară s-a terminat, te întrebi: ce perioadă a început? dacă perioada literară sau verbală s-a încheiat, apoi a început perioada fără cuvinte. Dimpotrivă, tot felul de sunete nearticulate, și urlete, și țipete și hohote sunt destul de suficiente. Nu există doar un cuvânt uman clar și liber, stăpân pe sine, conștient de sine.

Zilele trecute am citit „Care este credința mea” a lui Tolstoi.” Urlă oare fiara în pădurea surdă? -Ieri am primit lucrările adunate recent publicate ale lui Kozma Prutkov, cu un portret și un facsimil al autorului.

Fii sănătos, dragă și dragă Nikolai Nikolaevich, și nu te pierde inima. Într-adevăr, nu totul se termină în gunoaiele astea.

Doar nu te lăsa sedus de religia fără cuvinte - este chiar mai rău decât literatura fără cuvinte.

devotat ție

Vlad. Solovyov.

21

20.

Acum este timpul, dragă Nikolai Nikolaevici, să o informez pe Anna Grigorievna despre refuzul meu de a citi.

Îi scriu astăzi că, din cauza circumstanțelor mele familiale, nu pot părăsi Moscova. Iar tu, dacă poți, sună la ea și spune-i mai precis despre boală (nevrita), etc., așa cum ți-am cerut în ultima mea scrisoare.

Ei bine, Nikolai Nikolaevici, am citit întreg primul volum. Ah!

Ei bine, unde este cifra reală despre care vorbești? Văd doar rufele murdare ale cuiva. Dar silueta mea este determinată de lenjeria mea? La urma urmei, poate mi-am cumpărat o cămașă gata făcută pentru noroc într-un magazin prost! La urma urmei, poate unchiul meu străbun mi-a dat chiloții lui vechi! Ce legătură are propria mea silueta cu ea? Dar principalul lucru nu este silueta, ci fața și nu o poți ghici nici măcar după cea mai bună lenjerie. Și apoi m-am gândit că colecția de scrisori îți va completa „amintiri”! Dar s-a dovedit invers: ceea ce era interesant cu tine a fost complet înecat în această mare de certuri inutile. Vă vorbesc destul de sincer, pentru că respect și te iubesc.

Primit numărul din ianuarie a revistei Slavyanskiye Izvestiya. Oh! Orest. Fedorovich Miller s-a declarat mărturisitor. Sper că acest lucru

este adevărat și că în viitorul Post Mare își va mărturisi păcatele și că Domnul milostiv îl va ierta. Îl vom ierta. într-un mod creștin.

Dar toate acestea sunt vanitate. Și am și un gând serios: vino, Nikolai Nikolaevici, la Moscova de Paște.

La urma urmei, îți dorești de mult să fii la Kremlin la utrenie și se pare că încă nu ți-ai îndeplinit această dorință. Paștele din acest an nu este devreme, 8 aprilie. Totul este favorabil. Pe lângă Ivan cel Mare, probabil că îl vei găsi pe Lev Tolstoi la Moscova. Va exista și dii minorum gentìum. Fet stă aici pe Sfânt, ca să nu-L aibă pe Hristos cu țăranii lui. Deci, ne vedem curând. Nu-i așa?

devotat ție

Vlad. Solovyov.

Transmite salutările mele cu recunoștință lui D. I. Stakhev, precum și uneia dintre cele două cărți pe care ți le va oferi A. A. Kirev; celălalt este pentru tine.

22

(1885).

Dragă și stimată Nikolai Nikolaevici, îți mulțumesc foarte mult pentru editarea excelentă a răspunsului meu Dan.

Astăzi plec la Vladimir pentru câteva zile, iar la întoarcere vă voi aștepta, apoi, poate, mergem împreună la Fet, sau ne întâlnim acolo. În speranța fermă a unei întâlniri devreme, nu extind nimic.

Fii sănătos, înclină-te în fața lui Radlov, Stakhev și tuturor prietenilor tăi buni.

Suflet Dedicat

Vlad. Solovyov.

23

22.

(1885).

Dragă și foarte respectată Nikolai Nikolaevich!

Ce durere neașteptată moartea lui N. Ya. Danilevsky! Și „darwinismul” neterminat și controversa abia începută despre unirea bisericilor! Și pentru tine, desigur, mai mult decât toate acestea este o pierdere personală de neînlocuit.

Ați putea să-mi dați câteva informații biografice scurte despre el? Aș vrea să scriu pentru Pravoslavnago Obzreniya – acolo, în afară de mine, nimeni nu va scrie. În primul rând, m-am gândit la tine când am citit știrea. Te rog să scrii și despre tine – Mi-e foarte dor de tine.

Mulțumesc mult pentru carte.Două scrisori ale lui Kositsa sunt culmea perfecțiunii Repet acest lucru pentru că nu sunt sigur dacă ați primit scrisoarea mea anterioară, pe care nu am trimis-o prin scrisoare recomandată.

Pe lângă ceea ce ți-am scris despre prefață, aș putea încă să mă cert despre ceva, dar acum nu vreau. Amân la revedere. Când exact, nu știu, dar în orice caz, dacă nu mor, atunci iarna.

Tiparesc și scriu - pe lângă părți din Leviatanul meu teocratic - încă câteva articole împotriva lui Leviatan pe Bulevardul Strastnoy.

Probabil vor iesi mai bine decat primele, pentru ca se maturizeaza mai mult si sunt lipsite de orice iritatii.

Îi văd destul de des pe Aksakov și Fetom.

Vă felicit pentru „războiul fratricid”, care înlocuiește cu succes „atrocitățile turcești” și „ororile bulgare”.

Da, istoria se mișcă repede, mai ales cu ajutorul unor astfel de popoare „istorice” precum sârbii și bulgarii, pe care până și celebrul om „istoric” Nozdryov i-ar putea invidia.

Fii sănătos, dragă Nikolai Nikolaevich, și nu uita cu sinceritate

pentru tine devotat

Vlad. Solovyov.

Moscova, Prechistenka, satul Lihutina.

24

23.

Serghiev Posad. 11 ianuarie 87.

Dragă și foarte respectată Nikolai Nikolaevich!

De acum, aparent, s-a hotărât în sfârșit că nu voi mai veni deloc la Petersburg anul acesta, vă scriu, din care puteți vedea clar că tăcerea mea nu a venit dintr-o lipsă de prietenie, ci doar dintr-o exces de speranță pentru o întâlnire devreme.

Vă scriu din Treime, unde le-am petrecut toate așa-zisele sărbători (nelegiuire și sărbătoare, după cum remarcă pe bună dreptate un profet), pentru a le petrece cât mai nesărbătoare, ceea ce am reușit. În aceste trei săptămâni am experimentat sau am început să experimentez singurătatea sufletească în toate avantajele și dezavantajele ei.

Ah, mult dincolo de Himalaya înzăpezit *) Prietenul meu trăiește,

Și sunt singur și doar latră **)

[Opțiune: ceai fierbinte, rece]

Te ascult,

[Opțiune: fără spirit]

Da, de-a lungul secolelor călugări înnebuniți

dispută crudă

Și viața escrocilor sacri

Îmi urmărește privirea.

Dar de îndată ce adorm — spre platourile tibetane Suflete, zboară!

*) Nu trebuie luat la propriu.

**) Ar trebui înțeles mai mult decât literal, cu excepția câinilor de curte, adică și a câinilor spirituali și literari.

Și tuturor preoților, Chiril și Nestoriam, spuneți: simplu!

Vai! Fericirea este scurtă în vise! A dispărut brusc

Și doar chestiunea predestinației îmi chinuie spiritul.

Totuși, pe lângă călugării antediluvieni, mai am de-a face și cu cei vii, care sunt foarte politicoși cu mine, dorind, aparent, să mă cumpere la un preț ieftin, dar nu mă voi vinde pentru un drag.

Cu toate acestea, purtat de prudență, am hotărât să exclud din volumul I din „Istoria Teocrației” mea chestiunea primatului lui Petru, pentru a îndepărta un motiv decent pentru interzicerea acestui volum I, care într-un Ar trebui să apară un timp scurt și propuneți: întrebați, vă rog, prietenul dvs. Vyshngradsky, corectați cursul nostru cât mai curând posibil, altfel trebuie să plătesc la o tipografie străină este foarte neprofitabilă.

Poimâine mă întorc la Moscova, unde vă rog să-mi scrieți (Prechistenka, satul Likhutina).

Mulțumesc pentru carte, pe care am citit-o cu plăcere. În cele din urmă, a notat un lucru care nu mi-a fost în întregime clar, despre care aș întreba când ne vom întâlni. Când? Nu e la Fet's din Vorobyovka primăvara?

Mă înclin foarte mult în fața lui D.I. Stakhev cu soția sa și toți prietenii mei buni. Gr. I-am scris lui Kutuzov.

Nu spun nimic despre întreprinderea lui Groth, așa cum probabil ați auzit de la el însuși.

Fii sănătos și bine. Sincer devotat vouă

Vlad. Solovyov.

26

24.

19 ian 87

Dragă și respectată Nikolai Nikolaevici!

Întors de la Treime (de unde ți-am scris), am găsit și scrisoarea ta. Știi deja că presupunerea ta este greșită și că ți-am citit cartea până la capăt și cu cea mai mare aprobare, pe care intenționez să o demonstrez când ne întâlnim (ce va avea loc când și unde?).

Despre starea mea și, parțial, despre tipul de ocupație, ți s-a spus destul de versurile stangace improvizate trimise de mine de la Treime, iar acum vreau să vorbesc despre treburile altcuiva. Știi după numele prietenului meu ***. Are un frate mai mare, și marele meu prieten (cunoscut și de L. N. Tolstoi). Timp de 5 ani a fost judecător de pace districtual, iar apoi, până astăzi, inspector fiscal la Camera Trezoreriei din Moscova în două districte - Elinsky și Volokolamsky. Acum are o dorință complet legitimă și modestă de a trece la funcția de evaluator în Banca Nobilă din Moscova sau de președinte al unei bănci de pământ țărănesc într-unul dintre orașele din sud: Kiev, Harkov, Poltava și mai ales Simferopol. A absolvit un curs la Universitatea din Moscova (la Facultatea de Drept), are 32 de ani. Locul pe care îl ocupă acum ca inspector fiscal (clasa II) corespunde clasei postului solicitat. Ar fi cel mai de dorit ca el să obțină un post de evaluator la Moscova.

Dacă I. A. Vyshnegradsky a îndeplinit această cerere, totuși, complet legitimă și deloc pretențioasă, atunci eu, din partea mea, sunt de acord să nu insist asupra corectării imediate a finanțelor întregi rusești, oricât de necesară ar fi pentru mine personal. Să-mi sacrific propriile favoruri de dragul

27

vecin. Am observat că mijlocirile altruiste au întotdeauna succes. Încearcă, dragă Nikolai Nikolaevici, ca în acest caz o astfel de reconfortant, din punct de vedere logic, convingerea să nu fie făcută de rușine.

Familia * * * are cea mai bună reputație la Moscova, tatăl său, președintele Curții de Justiție din Moscova, a fost un mare prieten al regretatului Aksakov; iar prietenul meu, pentru care mijlocesc, nu este doar o persoană foarte cinstită, ci și foarte capabilă. Iată câte motive să-mi satisfac cererea.

Voiam să vă scriu ceva despre noile poezii ale lui Fet, dar era deja ora patru dimineața sau dimineața și eram puțin obosită. Deci, până la următoarea scrisoare.

Fii sănătos. Cu drag

Vlad. Solovyov.

28

25.

Moscova. Prechistenka, satul Lihutina. 30 ianuarie 87.

Această scrisoare, dragă Nikolai Nikolaevici, ți-o va fi dată * * * chiar de același prieten al meu, despre care ți-am scris în ultima mea scrisoare. Sper că veți primi scrisorile mele – o speranță cu atât mai solidă cu cât le trimit prin scrisoare recomandată.

Dacă II. A. Vyshpegradsky nu a devenit prea mândru și uneori te vizitează miercurea, apoi s-ar putea întâlni cu el, ceea ce te-ar scuti de explicații inutile.

Astăzi am citit noua dramă a lui Tolstoi și sunt necondiționat de acord cu recenzia ta, pe care am citit-o în scrisoarea ta către A.A. - aspirații incitante, din care, desigur, nu Tolstoi, dar, de exemplu, trebuie să o fac toată ziua. Apropo: ești, ca să spunem așa, chiar în centrul cenzurii; Este adevărat că (după cum am aflat de la librării) a fost emisă recent o circulară, în virtutea căreia toate lucrările în limba rusă publicate în străinătate sunt supuse interdicției necondiționate, chiar și fără a fi supuse vreunei cenzuri?

Am petrecut ultima dată în suferință fizică și morală și dacă nu răspunzi la nici una dintre cele trei scrisori ale mele, atunci voi crede că ești supărat pe mine pentru ceva sau m-ai uitat complet, ceea ce va adăuga o cotă suplimentară la această suferință. Cu toate acestea, suferința absolută este cu greu posibilă și, prin urmare, nu numai că sufăr, ci și acționez, și anume, la cererea lui Leroy-Beaulieu, care dorește în volumul al treilea l'Empire des-Tzars să afirme, de altfel, le système. religieux et philosophique de M. Solovieff - scriu pentru el (din incompetenta deplina)

■29

capacitatea de a se exprima) o nouă operă în limba franceză – Philosophie de l'Eglise Universelle. – Acesta este un mare secret pentru moment. Sper să ne vedem la Vorobyovka, unde plănuiesc să petrec câteva luni, dacă nu se schimbă nimic. Sunt foarte, foarte însetat de conversația ta de neînlocuit de inteligentă și dacă nu ar fi circumstanțele care sunt extrem de importante pentru mine, aș veni la Petersburg pentru asta. Totuși, nu ești atașat de Sankt Petersburg. Amintește-ți că te-ai născut în provincia Kursk și vino la Vorobyovka.

Tot Vlad al tău. Solovyov.

treizeci

26.

Moscova. Prechistenka, satul Lihutiva, 9 Narta 87

Nu de vină, dragă Nikolai Nikolaevici, pentru întârzierea și concizia acestei revizuiri a spiritismului tău. Toate bolile recurente (o nevralgie foarte severă) și multe lucruri pripite și urgente care s-au reunit deodată nu-mi permit să „pun pe hârtie” gândurile și obiecțiile care mi s-au dezvoltat în cap. În trei săptămâni sufletul meu va fi iertat pentru pocăință de tipografia din Zagreb, filantropia de la Moscova etc., și atunci poate că vei primi un tratat întreg. El nu este doar wwMfoü, ci nici al meu, căci nu sunt singurul care exclamă la adresa ta: „nu materialismul meu cu un săpun subțire de dialectică, nimic nu va ieși decât spumă.” Apropo, doi dintre Prietenii mei, filozofii Lopatin și Grot, au aceeași părere. Cu toate acestea, nu vom aștepta o lună până în luna mai și, prin urmare, iată câteva laude pentru tine acum: sunt de acord necondiționat și aprob teza principală a introducerii tale, și anume: că adevărul religios nu poate fi obţinut prin spiritualism.

De asemenea, aprob propunerile tale generale despre existența adevărurilor eterne împotriva lui Wagner. Pana acum lauda. Cât despre polemica cu Butlerov, argumentul tău împotriva miracolelor spiritualiste are forță (dacă are) și împotriva oricărui fel de miracole și împotriva înseși existenței unor figuri spirituale invizibile, i.e. ɵ. împotriva oricărei religii: căci deși, spun ei, există o religie fără Dumnezeu (budism), dar religia fără îngeri și diavoli nu s-a întâmplat niciodată și nu poate fi. Un stat fără țar este încă posibil (Republica Franceză), dar un stat fără funcționari și hoți este absolut de neconceput.

Fiți sănătoși și de dragul vechii prietenii nu vă supărați pentru că nu vreau să vă cedez nici ierarhia cerească, nici diavolul și îngerii lui.

Toate ale tale

Vlad. Solovyov.

31

27.

12 apr. 87.

Îți jur pe fizicieni, dragul și foarte respectat Nikolai Nikolaevici, că atunci când ți-am reproșat viclenia, am avut în vedere doar ceea ce tu însuți recunoști în ultima ta scrisoare, adică. o combinație de tăceri binecunoscute cu folosirea (fără rezerve) a expresiilor religioase obișnuite pentru gânduri de alt fel. Asta-i tot – nu scuipa, nu moen. Prin urmare, m-am supărat pe bună dreptate durerea ta nedreaptă. Am așteptat, un răspuns, pe Kutuzov, anunțat de tine, dar nu am așteptat, și răspund în ajunul plecării mele spre Vorobyovka.

Știți foarte bine că personal îmi sunteți mai dragi decât toți cvasidiavolii și mediumii spiritualiști, înmulțiți între ei și înălțați la gradul de analfabetism de prof. Wagner. Prin urmare, nu veți lua asta ca pe o ofensă personală dacă mă consider îndreptățit să tratez argumentul vostru anti-spiritualist în același mod în care ați tratat argumentele adversarilor voștri. Spiritualistii spun: argumenteaza cu noi pe terenul nostru, pe baza unor fapte mediumiste. Dar găsești acest

teren instabil și refuzi să calci pe el. Aceasta, desigur, nu înseamnă că negi faptele în general, dacă respingi orice empirism: constati doar că faptele la care se referă spiritiştii trebuie recunoscute dinainte ca nesigure. pentru că contrazic adevărurile de ordin superior, adevărurile supraempiricului. În același mod, nu vreau să merg pe pământul tău al fizicii mecanice, nu pentru că în general neg fizica sau resping orice semnificație din partea mecanică a universului, ci doar pentru că afirmațiile tale pe acest pământ (de exemplu, eternitatea de materie) trebuie să fie în prealabil recunoscute ca nesigure, deoarece contrar

32

se mormăie de adevărurile de ordin superior, de adevărurile supra-fizice. Condiționați certitudinea unui fapt de conformitatea lui cu sistemul mecanic al lumii, dar eu pot accepta acest sistem numai în măsura în care coexistă cu cele mai înalte adevăruri religios-metafizice. Voi argumentați nu împotriva experienței sau a observației, ci împotriva faptului că toate întrebările sunt decise categoric de experiență sau observație. Nu argumentez împotriva matematicii și fizicii, ci împotriva legalității aplicării lor în anumite cazuri. Știți că liber gânditorii din secolele al IV-lea și al V-lea, urmați de enciclopediștii francezi din secolul trecut și, în cele din urmă, indispensabilul nostru Columb din toate Americile descoperite L. N. Tolstoi, au contestat dogma Trinității pe baza aritmeticii: unu nu este trei. , iar trei nu este unul. Fără supărare pentru tine, să se spună, când în numele fizicii negi miracolele, de exemplu, o cădere inofensivă a unui om de la mare înălțime, atunci raționezi aproape la fel de rău ca L. N. Tolstoi. Înțeleg pe deplin că, deși îl respecti pe Butlerov ca un bun empiric, tu consideri totuși experimentele sale spiritualiste nu reale, ci iluzorii. Dați-mi voie, recunoscându-vă ca un excelent gânditor, să raportez argumentele voastre împotriva miracolelor nu cu logica reală, ci cu logica iluzorie. Pentru a descoperi că un gânditor sau om de știință celebru, din cauza unui punct de vedere unilateral, cade în concluzii eronate - nu există nicio ofensă în asta. Dar când sunt pus într-o asemenea dilemă: fie renunț la tot ce este supranatural în favoarea profesorului Wagner, fie te recunoașteți ca el și, într-o criză de lipsă de educație, resping aritmetica, atunci în primul rând strig: păziți! Și dacă, fără a mă limita la această exclamație, îi adaug un lung comentariu, atunci acesta este deja un semn clar de iubire și respect deosebit.

Îmi reproșați că m-am adresat autorităților. Nu m-am referit niciodată la ei (chiar la autoritatea lui N. Ya. Grot) ca fiind autoritatea finală. Totuși, nu-mi pot ascunde surprinderea că ar trebui să recunoașteți cu atâta hotărâre drept ignoranți sau proști numeroase persoane, atât teologice, cât și filozofice, care nu sunt deloc împiedicate de lumina științei moderne să creadă sincer în lucruri miraculoase și supranaturale. Dacă preferați autoritatea internă decât cea externă, atunci mă voi baza și pe mine. Nu numai că cred în tot ceea ce este supranatural, dar, de fapt, cred doar în asta. Jur pe par și impar, de atunci, așa cum am început să mă gândesc, gravitând

Z Z

DESPRE

Materialitatea mi-am prezentat întotdeauna doar ca pe un fel de coșmar al umanității somnoroase, care este zdrobită de un brownie.„Totuși, pentru a nu ne complați în avântul minții, să trecem la cea actuală. Din moment ce nu mi-ai scris despre tine, o voi face în locul tau, adică, o să-ți scriu despre mine (jocuri de cuvinte direct din Logica lui Hegel). studenți și mare nemulțumire a publicului moscovit. Eu însumi, deși din cauza bolii și a altor împrejurări, am citit prost, dar sunt mulțumit de faptul că la Moscova, „cele șapte inimi ale Rusiei”, a trebuit să-mi declar ideea, precum și de faptul că nimic nu putea fi opus ei, cu excepția nemulțumirii goale – semn că viitorul este al ei.

Primul volum al Teocrației mele a fost tipărit și dacă vă aflați la Petersburg în luna mai îl veți primi.

Fii sănătos și malgré tout crezi în dragostea prietenoasă și respectul sufletului dedicat ție

V. Solovyov.

34

28.

20 mai 87. Vorobyovka.

Dragă și respectată Nikolai Nikolaevici! .

Simpla vedere a scrisului tău de mână pe plic m-a umplut de bucurie ca dovadă că nu mai ești supărat pe mine. Același lucru a fost confirmat de conținutul scrisorii dumneavoastră. Fraza ta arogantă despre a crede în miracole mă face să cred că, poate, la rugăciunile mele zilnice va trebui să adaug o cerere specială de iluminare și convertire pe calea adevărului a greșitului meu frate mai mare Nicolae. Acum, dacă prin efectul mistic al unei astfel de rugăciuni te-ai trezit într-o bună dimineață cu credință în miracole, atunci această credință subiectivă a ta ar fi o dovadă destul de suficientă a realității lor obiective.

Și atunci vă asigur despre toate lucrurile sacre că aș scrie cu siguranță o analiză detaliată a antispiritualismului dumneavoastră (bineînțeles, din punctul meu de vedere), dacă captivitatea stupidă a presei noastre nu ar impune un faux air de ss unor asemenea. o analiză.- cu criticii și recenzenții ruși să se ferească de căderea în neașteptat: Non ignarus mali miseris non laedere disco.

Cât despre atacurile mele private la adresa antisupranaturalismului tău, cu toată sinceritatea lor, ele aveau și un scop secret: să te facă necesar să lauzi teocrația mea, ca să nu te bănuiesc de aderarea la regula Vechiului Testament: un ochi pentru un ochi. Vorbind fără glume, probabil că nu va trebui nici să lăudați, nici să certați primul volum care a apărut, din moment ce am transferat cea mai interesantă și arzătoare parte din el - despre ppm-ul lui Peter - în al doilea volum din motive de cenzură.

Ceea ce a mai rămas este pură inocență, iar păcatul va fi A.N.

Maikov, dacă o trimite la cenzură spirituală, care, desigur, o va interzice fără să o citească. I-am scris lui A.I. atât ca cenzor, cât și ca persoană amabilă – nu știu ce efect a produs scrisoarea mea. Neprimirea dvs. a cărții până pe 12 mai mă îngrijorează puțin: a apărut în aprilie.

Acum sunt ocupat să-mi alcătuiesc Philosophie de l'Eglise Universelle și, pe lângă asta, traduc împreună cu Athanasius Afanasyevich „Eneida”. Consider „Părintele Aeneas” împreună cu „Părintele credincioșilor” Avraam adevărații fondatori ai creștinismului, care (istoric vorbind) a fost doar o sinteză a acestor două ragepiaiii.

Citind această surpriză despre Avraam și Enea, probabil că ți-ai amintit de fabula: „Păstorul ducea lapte pe câmp” – Ai dreptate și, ca să nu merg îngrozitor de departe, revin la întrebările vieții. Înțeleg perfect că nu vrei să te despărți de mănăstirea ta din Sankt Petersburg cu o singurătate spațioasă, dar din moment ce trebuie totuși să te despărți de el, nu înțeleg deloc că ești zgârcit cu zilele de ședere în Vorobyovka. venituri și peste 1.000 de ruble în datorii), mi-am pierdut libertatea de mișcare și iarna următoare, probabil, o voi petrece fără pauză la Moscova, unde locuiesc pe cheltuiala mamei. Nu lua aceste cuvinte ca o plângere. despre soartă.Deși sărăcirea mea a coincis cu ruina finală și cu toate celelalte speranțe de bunăstare personală, dar tocmai din acest motiv pot fi mai degrabă indiferentă față de situația mea materială. Totuși, am vorbit despre împrejurările mele doar pentru a te determina, dragă prietene, deși raționând în mod fals despre miracole, în caz de nesiguranță a întâlnirilor ulterioare, să prelungești zilele viitoare.

Gr. Kutuzov m-a încântat cu o scrisoare destul de extinsă cu o linie fermecătoare de octet către Fet. Atât eu, cât și A.A. îi răspundem astăzi prietenului tău și ai mei. Îl întreb, printre altele, despre Suvorin. Poate îl poți vedea și tu. Apoi scrie ce este el. M-a impresionat foarte mult acest incident urât și un altul mult mai mult, pe care îl puteți ghici. Fuy, fuy, fuy!! Eu, încă neștiind nimic, am trimis intenționat Buletinului Istoric începutul unui articol sub titlul:

36

Venele istoriei ruse”, unde, referitor la Sfântul Vladimir și celebrul său „Mi-e frică de păcat”, a exprimat fără voia ceva ce s-a dovedit a fi ad-hoc. Eu cred că articolul nu a fost publicat. Dacă se întâmplă să auzi pe undeva, anunță-mă. Fii sănătos, dragă Nikolai Nikolaevici, dacă este posibil, sosește mai devreme și estimează câteva zile pentru prietenie cordială și, poate, pentru războiul creierului.

Sincer devotat vouă

Vlad. Solovyov.

28.

6 sept. 87. Vorobyovk

Te salut, dragă și respectată Nikolai Nikolaevici, printre idolii tăi domestici (mă refer la cărțile tale) Ah. Ao. din anumite motive, el te clasifică drept un adorator al focului, argumentând că lampa este subiectul principal al cultului tău).

Vă mulțumim pentru scrisoarea dumneavoastră bună.

Partea de afaceri a fost precedată de o scrisoare primită înainte de aceasta de către Tsertelev către mine, astfel că 7 poezii de Afanasy Afanasyevich fuseseră deja trimise editorilor Russkiy Vestnik, iar din partea mea pot oferi doar 3 cărți ale Eneidei. cu acordul lui Ao.acesta este să obțin banii, iar scopul prietenului meu redactor este să mi-i predea.Despre memorii etc.AF.AF.va avea o discuție cu Tsertelev când ne vom întâlni.

În ceea ce privește viața de la Moscova (de asemenea, prostii), i-ați definit foarte precis esența, dar nu ați distins deloc etapele. Totuși, nu-mi pot imagina că Zertelev și Nikolai Fedorovich, că Ashinov și Ivantsov-Platonov sunt unul și același. Așadar, dacă nu vrei să fii acuzat pe drept de erezia sawelliană, atunci scrie-mi, cel puțin pe scurt, conținutul conversației tale cu cele două postări menționate mai sus. Nu uitați, având în vedere natura problematică a reuniunilor noastre ulterioare, că scrisorile care nu sunt completate de comunicări orale trebuie să fie detaliate. Nu vă pot da un exemplu, pentru că după plecarea dumneavoastră, cu excepția profesorului de la Kiev Kulakov-sky, pe care nu-l cunoșteați, nu am văzut fețe noi și totul este la fel la noi. Am primit vești din străinătate că un anume stareț Tilloy publică o carte întreagă despre mine. Lucrarea mea franceză progresează rapid, dar soarta cărții rusești este încă nehotărâtă. Ai putea afla de la Feoktistov, măcar prin Leon. N. Maykova. I-am scris lui Feoktistov în detaliu. Kirev a trimis o altă scrisoare prin care mă identifică cu Prințul Ferdinand de Coburg; M-am abținut să răspund.

Ce este Kutuzov? Mă înclin foarte mult în fața lui. La fel și Radlov. Fii sănătos, dragă prieten, și nu uita devotamentul tău sincer

Vlad. Solovyov.

P. 8. Nu uita să-l întrebi pe Leon. Maykov despre Persia.

38

29.

26 oct 87.

Sunt la țară, dar ar trebui să scriu la Moscova – Prechistenka, satul Likhutina.

Dragă și foarte respectată Nikolai Nikolaevich!

Chiar înainte de a primi ultima ta scrisoare, ți-am scris prin Tsertelev, dar mă duceam la Petersburg timp de două săptămâni și nu știu dacă am fost de această dată. Ai prefațat câteva dintre

întrebările mele. Am vrut să aflu despre noua ediție „Rusia și Europa” pentru că, după ce am recitit această carte (în ultimul timp în Vorobyovka), am decis să scriu o analiză a ei. Desigur, o pot începe și acum, dar va fi necesar să-l tipăriți numai după ediția a IV-a și despre el.

Pana pe data de 19 a acestei luni (cand am plecat in tara) nu am primit cartile tale, sper sa fie o intarziere, si nu o pierdere. Nu am avut nicio veste despre soarta cărții mele străine după ce mi-ai spus. El a ordonat ca acesta să fie trimis în Germania și Franța. Al doilea volum prinde contur în cap (materia este gata și pe hârtie). Cartea franceză se apropie de sfârșit și, cu ajutorul celor care cunosc limba, capătă o înfățișare destul de respectabilă.

Mă bucur de veștile bune despre sănătatea ta. Și al meu s-a îmbunătățit puțin, iar doctorul care m-a examinat a găsit toate organele în stare perfectă de funcționare. Deci, vom avea timp să scriem trei volume de teocrație și multe altele.

Ești trist „Cătățeanul mă face atât de fericit. Adevărat, am văzut doar 2 nr, dar ce farmec! Ați observat o nouă definiție a bisericii: „Rusia, în sensul poporului, stă liniștit pe temelia ei, care este biserica”, adică biserica

este ceva pe care stă poporul rus. Aceasta a fost scrisă de prietenul nostru T., pe care îl consideram o persoană inteligentă și alfabetizată. Avertisment pentru tine, Nikolai Nikolaevici! Ți-a părut rău pentru Gilyarov? Pentru mine, moartea lui are un sens. A rămas singurul dintre scriitorii noștri care putea, uneori – dacă nu cu forță, atunci cu o aparență de forță – să apară împotriva mea într-o chestiune bisericească. Singur era un om care nu credea în nimic, cu o minte considerabilă și fără niciun motiv. Nu ating latura morală. Pacea fie asupra lui! - Spatele Moscovei s-au certat între ei, iar Ts., se pare, intenționează să se retragă prudent. Un righi!

Mai este ceva să vă spun, dar după o oră târzie am amânat pentru altă dată. Continuați să fiți sănătoși și nu uitați de cei devotați spiritual

Vlad. Solovyov.

treizeci.

Moscova. Prechistenka, satul Lphutina. 10 noiembrie 87.

Dragă, respectată și neprețuită Nikolai Nikolaevich!

Mulțumesc pentru cărți și pentru vorbăria dulce. În primul rând, îmi sacrific noii prieteni pe altarul vechii prietenii, sau pur și simplu vă dau un cap 0. și K. Îi iubesc personal (în special pe K.), dar, ca scriitori care susțin „bunul început” în „Cetățean”” Credința și Rațiunea", sunt dincolo de lege pentru mine. În prezent, nu recunosc

decât un singur început bun - să înlătur tot obscurantismul petersburgic pur și simplu sub forma unei măsuri sanitare, să epurăm aerul. Acum asta ar fi un adevărat bun inceput!

Trecând de la general la particular, vă voi remarca despre Vyshnegradsky că mi-a trădat încrederea: timp de un an întreg, în loc de corecția promisă, cursul de schimb a scăzut și mai mult. Este ușor să dai vina pe localnicilor. Dacă au încurcat-o atât de iremediabil, atunci nici nu ar fi trebuit să se ocupe de chestiunea. „Dar patriotismul mai presus de toate!

Termin partea sentimentală a acestei scrisori și trec la partea de afaceri. Nu am primit nicio veste de la Theoktistov, cu excepția unei scrisori de lungă durată, extrem de amabil, dar scrisă chiar înainte de întâlnirea cu Pobedonostsev. Între timp, în ultima mea scrisoare, pe lângă teocrație, l-am întrebat și pe Theoktistov dacă aș putea publica fără riscuri a treia ediție a Fundațiilor religioase și a doua ediție a Chestiunii Naționale (căci edițiile anterioare erau epuizate), și aici pe aceasta. întrebare ciudată, dar necesară, aștept în zadar un răspuns. Aș dori să știu dacă Feoktistov l-a mințit pe Maikov sau dacă scrisoarea lui a fost pierdută. Veți găsi că este posibil să aflați? Imposibilitatea unor noi ediții m-ar scufunda într-o lipsă totală de bani.

Din tăcerea ta despre „Rusia și Europa” concluzionez (poate eronat) că analiza mea asupra acestei cărți nu ți se pare deosebit de dezirabilă. Din punctul meu de vedere, consider că este necesar, dar nu atât de mult încât să neglijez o privire prietenoasă.

Dar intră în poziția mea din partea cealaltă. Revistele spirituale sunt complet și necondiționat închise pentru mine. Fiecare dezvoltare pozitivă a gândurilor mele se rezumă la predicarea Bisericii universale și la reconcilierea cu papalitatea, pe care nici un jurnal secular, nici înapoi, nici înainte, nu le poate permite, cu atât mai puțin cenzura. Rămâne, așadar, să afirmăm latura negativă sau critică a gândurilor cuiva. Dar în afară de tărâmul spiritual interzis, ce pot lua ca obiect al criticii mele? Obscurantism? Dar în privința ei, nu voi merge mai departe decât „bunul început” menționat. Asta înseamnă că în afară de slavofilism în general și de Danilevsky în special, nu există hrană pentru critica mea. Dacă tu, în „Lupta cu Occidentul”, ai fi opus acestui Occident cu ceva categoric oriental, atunci în locul lui Danilevsky ți-aș fi dedicat un articol; acum va trebui să vorbesc despre cartea ta doar în legătură cu „Rusia și Europe1". nemăsurat superior ca lărgime de spirit defunctului său prieten (precum și zeului viu din Câmpul Fecioarei), dar el (defunctul) a ridicat o clădire neîndemânatică care îmi stă în cale. Cu toate acestea, n-aș scrie un separat. articol dacă aș putea scrie sau publica altceva.—Iată explicația mea despre acest subiect. Urlă, poate, era de prisos. În orice caz, „acceptați-l cu aceeași franchețe cu care a fost scris” și

Vlad. Solovyov.

5 dec 87.

Dragă și foarte respectată Nikolai Nikolaevich!

În primul rând, te felicit din toată inima de ziua ta onomastică și îți doresc cu această ocazie tot ce se poate realiza pe pământ, cumva: mai puține boli, mai puține întâlniri cu G. și T. H. B. (nu menționez M. din cauza zilei de post), mai multă liniște sufletească și timp liber.

În al doilea rând, vă informez că A. Ao'. deloc supărat pe tine și am vrut să-ți scriu mâine. Desigur, nu i-am spus nimic despre motivul presupunerii tale (recenzia poeziei sale).

Vă mulțumesc pentru nota pe care mi-ați trimis-o despre „Rusia și Europa". Despre semnificația lui Danilevsky în raport cu foștii slavofili, spun în esență același lucru ca și dvs. Primul meu articol (vor fi două-trei) este gata si trimis maine.Daca nu este interzisa cenzura teroare sau politica de fine a lui S., atunci veti primi o dovada in cateva zile.Si in ce pozitie se afla tiparirea editiei a 3-a? —Scrisoarea mea, data lui Tsertelev. , a fost de natură efemeră.II Nu-ți face griji pentru el.Dar eu sunt puțin îngrijorat pentru N. , indiferent cum l-au bătut la un fel de „plan complet”. Îmi pare sincer rău pentru el, dar absolut nu-mi pot imagina cum s-ar putea calma.

Nu voi spune nimic rău despre mine. Mi-am revenit, dorm mai bine și privesc lumea cu o privire blândă fără milă. Știu că „tot ce era frumos” va eșua în iad (deoarece iobăgia a eșuat deja - aceasta este prima bază a tuturor frumuseții), și o astfel de încredere îmi umple sufletul cu o seninătate aproape cerească. Mici evenimente actuale, de exemplu, inchiderea universitatii, servesc drept mancare iti voi da apropo cateva detalii.

43

După ce mandatarul a încercat de trei ori să-i liniștească pe studenți prin puterea unei singure elocvențe, numindu-i tâlhari și berbeci, ei s-au adresat rectorului (Ivanov) cu o plângere cu privire la această elocință a mandatarului. A început să-i convingă pe elevi să fie condescendenți: „Știi, el este conte, probabil că ți-a vorbit ca un conte. Sunt o persoană care nu are nicio parte în viața lumească și nu știu ce fel de cuvinte sunt folosite de fapt în acest cerc. Dar din istoria romană îmi amintesc că persoanele de naștere înaltă uneori nu ezitau în expresii. Deci, Scipio Africanus, care a avut însă meritul că a luat Cartagina „...

Dar aici discursul a fost întrerupt de râs universal, iar elevii probabil s-ar fi liniştit dacă în aceeaşi zi nu s-ar fi produs masacru cu răniţii şi morţii. Acum, potrivit unor informații demne de încredere, aproximativ 200 de persoane au fost trimise pe scenă la locurile lor de reședință (pentru a răspândi bune intenții în provincii), iar mai multe persoane au dispărut. - Același rector, chiar în apogeul revoltei, în mijlocul zgomotului și zgomotului îngrozitor, stătea nemișcat, plecând ușor capul și, din când în când, privindu-l pe mandatar, spunea cu voce joasă și jale: „Un complet încălcarea disciplinei! O nerespectare evidentă a tuturor regulilor!”

Totuși, am stat de vorbă și aproape că am uitat să vă spun o veste importantă: m-am împăcat complet cu L. P.P. Tolstoi; a venit la mine să-mi explice câteva din faptele lui ciudate, apoi am petrecut toată seara cu el cu mare plăcere, iar dacă va fi mereu așa, îl voi vizita.

La revedere (scris), dragă Nikolai Nikolaevici.

devotat ție

Vlad. Solovyov.

44

32.

tì Dec. 1887. Moscova, Prechistenka, satul Lnkhutpna.

Dragă și foarte respectată Nikolai Nikolaevich!

O mică neînțelegere despre „Rusia și Europa” a apărut din cauza alunecării tale. Îmi amintesc fără îndoială că vorbeai despre a patra ediție și m-am întrebat: când a fost a treia? - Cu toate acestea, poate că acesta se va dovedi a fi un semn de prevestire, iar articolul meu va trebui de fapt să aștepte a patra ediție. Cum să știe?

Suntem cu toții sub cenzură! Așa că Afanasy Afanasyevich a fost prins. Al treilea număr al „Luminile serii” a fost amânat. Trei săptămâni mai târziu, Afanasy Afanasyevich a mers la comitetul de cenzură; acolo i s-a arătat fraza din prefață: „În ultimii ani am încetat să-mi mai public poeziile în Russkiy Vestnik” din cauza dezacord cu editorii din punct de vedere estetic b „.. Au cerut să bifați această frază ca aruncând o umbră asupra memoriei lui Katkov. Cred că v-am scris că la expoziția de cartonașe Rafael a fost făcută o poză în care îl înfățișează pe Hristos dând cheile Apostolului. Petru.

Ce ai la universitate? Suntem cu toții bine. A treia zi, într-un concert public, studenții l-au bătut pe subinspectorul șef B., iar ieri chiar la universitate l-au dat afară pe mandatar și i-au bătut pe polițiști. Astăzi, universitatea este izolată de trupe.

Revenind la analiza mea despre „Rusia și Europa”, trebuie să obiectez la observațiile dumneavoastră preliminare. Naționalitatea este un fapt pe care nimeni nu îl ignoră. Dar în teoriile slavofile avem de-a face nu cu naționalitate, ci cu naționalism. ciuma sau sifilis.

45

prezent, iar opoziția față de acesta este destul de oportună și adecvată. După cum v-am scris deja, va trebui inevitabil să mă limitez la criticile negative, deoarece partea pozitivă a cazului este obscenă și iliberală; o prezint totuși destul de complet în cartea franceză La Russie et l'Eglise Universelle, care acum este în curs de finalizare.

Este de la sine înțeles că în analiza mea nu va exista nimic jignitor pentru memoria lui N. Ya. Danilevsky (sub forma mustrării stupide a lui Timiryazev) și, din prietenie pentru tine, voi încerca să exclud sau să

înmoaie tot ce este dur despre ideile și opiniile expuse în Rusia și Europa '·'. Vă voi fi foarte recunoscător dacă trimiteți articolul dvs., în ultimii doi ani nu am primit Slavyanskikh Izvestiya.—Dacă doriți, în cazul în care analiza mea este publicată în Vestnik Evropy, voi aranja să vă fie trimise corecții și te voi lăsa să corectezi totul pentru Tu ești direct neplăcut în raport cu memoria lui N. Ya. Nu mă îndoiesc că vei face astfel de corecturi sau atenuări atât de conștiincios și de priceput încât articolul meu nu va beneficia decât de ea.

Ce pot să vă spun despre mine? În primul rând, am răcit atât de groaznic încât îmi pot imagina atât Osip, cât și Arkhip într-o singură persoană. Stau acasă și totuși nu muncesc atât de mult pe cât mi-aș dori: oaspeții, corespondența continuă, precum și o stare dureroasă, mă împiedică să mă apuc de treabă așa cum ar trebui. Cu toate acestea, termin La Russie, încep Rusia și Europa și, din când în când, mă amestec cu al doilea volum al Teocrației.

Am petrecut toată ziua cu Kutuzov. Probabil l-ați văzut deja — în ceea ce îl privește pe celălalt prieten al nostru, reprezentarea dvs. despre el are un mare merit artistic, dar în el (adică în reprezentarea dvs.) există un postulat nedrept. Vorbești, printre altele, despre „jumătate de gânduri” și „jumătate de planuri”, învinovățindu-i pe ambele în mod egal. Dar mi se pare clar că dacă o persoană nu are deja gânduri pline (care nu depinde de voința sa), atunci semiplanurile constituie pentru el o mare fericire și singura mântuire. Și dacă, cu gânduri pe jumătate, ar exista planuri pline, ce ar ieși din asta?

Dai exemple triste? Cineva, gândindu-se pe jumătate că cerneala este doar un lichid, a făcut un plan complet de a se spăla cu acest lichid - și s-a transformat într-un negru. Un altul, având o jumătate de gândire la căsătorie, a întocmit și a realizat un plan complet pentru

fire, în urma cărora s-a sugrumat, lăsând o soție și un copil orfani. — Cu toate acestea, par să cad în alotrie. Atribuiți-l unei stări febrile.

Fii sănătos și crede în afecțiunea mea sinceră și neschimbată pentru tine.

Vlad. Solovyov.

33.

Sa 25 dec. până la 15 ian. adresa mea: Sergiev Posad (Moscova, Gubernia), Piața Voznesenskaya, casa bisericii, apartament. Anna Fedorovna Aksakova.

Dragă și foarte respectată Nikolai Nikolaevich!

Duminica trecută, LN Tolstoi a venit să mă vadă pentru a doua oară și a vorbit cu entuziasm despre articolul tău împotriva darwinismului.

Referitor la concluziile pe care le-a tras din el (că darwinismul este o asemenea prostie care nu merită respinsă, că entuziasmul pentru această teorie era o nebunie involuntară etc.) îmi rezerv mon părere, dar, bineînțeles, o să citesc chiar articolul tău, desigur, cu nu mai puțină admirație decât el. Dacă aveți o imprimare suplimentară, vă rugăm să o trimiteți, altfel îl voi primi pe Russkiy Vestnik de la Afanasy Afanasyevich, care probabil se va întoarce din Sankt Petersburg în câteva zile. Acest campion ireprimabil al adevărului moșierului împotriva atrocităților țăranilor trebuie să te fi surprins foarte mult prin înfățișarea sa. Dumnezeu să dea ca această călătorie să nu-i afecteze prea mult sănătatea. Biata Marya Petrovna conduce în fiecare zi în frig la Iverskaya să se roage ca Afanasy Afanasyevich să nu fie acoperit de zăpadă și ca oficialii din Petersburg să nu-l înnebunească. Totuși, pe lângă zăpadă și birocrația din Sankt Petersburg, mai există și F. <I. B., care deja „prin neînțelegere" a reușit să provoace pagube materiale vechiului nostru prieten în valoare de 50 de ruble.

Și încă nu am primit nicio veste despre articolul meu, trimis înapoi pe 7 decembrie. Cu obișnuita ordine și politețe a lui Stasyulevich, acest lucru mă surprinde oarecum. Probabil că se întreabă: ce înseamnă acest vis și dacă vor exista unele anti-

48

zgomot liberal. — Dacă vă trimit o dovadă, vă rog să scrieți tot ce vă este neplăcut: într-adevăr, nu sunt deloc dispus să-mi jignesc nici pe dușmanii, cu atât mai puțin pe prietenii mei, fără cea mai mare necesitate.

Dar șmecheria împotriva patriotismului de piață (care nu are nimic în comun nici cu naționalismul poetic al foștilor slavofili, nici cu naționalismul pseudoștiințific al lui Danilevsky) — lasă această șmecherie; pare a fi amuzantă și nu are legătură personală cu nimeni.

Fii sănătos. Mă înclin și îi felicit pe Z. L. Radlov, D. I. Stakhev și pe toți prietenii comuni pentru noul an.

Sincer devotat vouă

Vlad. Solovyov.

■19

4

34.

30 ianuarie 88, Moscova.

Dragă și foarte respectată Nikolai Nikolaevici, în primul rând, vă felicit, sau, mai bine să spun, pe mine, pentru învierea prosperă a celui mai venerabil Dmitri Ivanovici Stahev, pe care l-am plâns cu regret sincer, indus în eroare de identitatea numelui și a locului. Potrivit lui, aceasta este pentru o viață lungă.

În al doilea rând, trebuie să vă informez (iertați-mă că am întârziat puțin cu asta - totuși, nu este important) că Stasyulevich a dat dovadă de vanitate editorială refuzând să permită o a treia persoană între autor și editor. Evident, el privește această legătură literară mult mai strict decât alți soți asupra uniunii căsătoriei, căreia nu se aplică întotdeauna legea mijlocului exclus.

Așadar, eu însumi am păstrat dovezile articolului meu, dar în același timp am încercat să-mi produc o „sugestie mentală” din fața dvs. Apropo: prietenul meu Lopatin este intens implicat în hipnotism, gândindu-se astfel să dovedească existenta lui Dumnezeu si nemurirea sufletului.Ii dovedesc ca acesta nu este altceva decat cel mai rau fel de sodomie.Zilele trecute am avut un alt filozof, Grot, si cu mare afect i-am transmis ca un anume domnul Lesvitch in Russkaya Mysl distrusese pe toți scriitorii filozofi ruși din ultima vreme. După spusele lui Grotto, el m-a pus în frunte, apoi a căzut pe tine, mai ales pe el, Grotto.

M-am bucurat că această veste, care l-a deranjat atât de mult pe prietenul meu, m-a lăsat complet impasibil, încât nici măcar nu m-am interesat să văd acest articol. Cu toate acestea, una dintre aceste zile

în Vestnik Evropy cuvântul meu scurt despre filozofia rusă va apărea, desigur, mult mai radical decât orice ar putea spune domnul Lesevici.

Timpul trece fără milă de repede. Fetele vorbesc deja despre Vorobyovka, iar eu plec în străinătate pentru a tipări o carte franceză și volumul al 2-lea din Theocracy.Cu siguranță voi fi la Petersburg pe drum.

Totuși, călătoria mea în străinătate are un element fantastic în ea, dar totuși mi se pare că voi merge.

Fii sănătos.

Vlad. Solovyov.

Îi scriu lui Kutuzov.

35.

6 sept. 88.

Dragă și respectată Nikolai Nikolaevici!

Mi-au scris că ai fost teribil de indignat pe mine. Necunoscând cauzele unui astfel de afect, nu pot intra într-o explicație cu tine pe acest subiect. Dar indignarea este indignare, iar prietenia este prietenie. Înțeleg (în raport cu tine) prietenia obiectivă, ca să zic așa, și filozofică. Apreciez pe deplin preocuparea subiectiv-cordială a lui Vladimir Pavlovici Bezobrazov pentru mine, drept urmare a refuzat să

distribuie pamfletul meu L'Idée russe cunoștințelor comune. Dar suum cuique. Nu ești ruda mea, ci doar un vechi prieten și pe langa asta filozof - scoala epicuriana.Deci va rog sa luati un punct de vedere cu totul obiectiv si sa actionati cu mine pe baza exacta a drepturilor universale ale omului.Am 35 de ani,am o minte sanatos si o memorie ferma si sunt publicând o broșură despre chestiuni înalte, în care nu există nimic contrar religiei, ordinii publice și bunelor moravuri.În orice caz, voi distribui acest pamflet în Rusia printre oamenii care citesc limba franceză.Dar dacă ați refuzat să mă ajutați în acest sens la un într-o anumită măsură, mi-ai provoca astfel de necazuri inutile și inutile.Repet că Vladimir Pavlovici nu poate fi un exemplu pentru tine: are propriile sale motive, pe care tu nu le poți avea.Sunt deplin de acord asupra acestui punct. Apropo, acesta sunt doar eu și principalul lucru este că vă cer obiectivitate deplină.

Apoi am ocazia să vă spun traseul meu probabil - de la Paris, pe la 15 septembrie (O.S.), prin Lyon, Elveția, Viena până la Zagreb, de acolo prin Cracovia până la Moscova, și de la Moscova până la Est, până la limita Permului. și Kolyvan.

Când și unde ne vom întâlni? Din tot sufletul iti doresc multa sanatate si toata bunastarea.

Sincer devotat vouă

Vlad. Solovyov.

36.

2 oct 88, Viroflay (Seine-et-Oise).

Dragă și respectată Nikolai Nikolaevici!

V. P. Bezobrazov m-a informat că mi-a îndeplinit instrucțiunile cu privire la dumneavoastră. Între timp, m-am pocăit de aroganța mea. Dacă vă simțiți inconfortabil să distribui broșura mea unor cunoștințe obișnuite, atunci trimiteți-l la YI. M. Stasyulevich {Galernaya, 20).

De a doua lună acum trăiesc în izolare completă într-o vilă de lângă Versailles, terminând ultimele capitole ale cărții mele La Russie et G Eglise universelle. așa cum v-am scris data trecută, dar direct la Petersburg. Sunt în sfârșit mulțumit de călătoria mea. Nu mormăiesc în momentul de față, deși mă aflu într-o poziție extrem de mizerabilă, epuizat de abundența sângerării și de lipsa banilor primiți. Au trecut șase zile și nu există nicio consolare: francezii sunt numai buni la complimente tipărite. Nu va mormăi nici măcar atunci când Nicefor, cel mai binecuvântat bătrân, va veni și îl va arunca afară în Vyatka sau Nahicevan. Dacă nu în Solovki.

Nu mă răspândesc în vederea unei posibile întâlniri. Îmi doresc foarte mult să vă îmbrățișez și să râdem din suflet împreună.

Fii sănătos, înclină-te în fața prietenilor comuni și crede în prietenia neschimbată *

sincer devotat vouă

Vlad. Solovyov.

53

37.

Zagreb, 12-24 polb. 88.

Nepreţuit şi foarte respectat Nikolai Nikolaevich!

Nu poţi ascunde o pungă într-o pungă şi, oricât de atent ţi-ai ascuns scurgerea întârziată (scuzaţi acest polonism) împotriva mea, tot am aflat despre asta.

Deşi în două săptămâni voi fi la Petersburg, dar ştiind din experienţa repetată că două săptămâni se transformă imperceptibil în patru şi cinci, aş dori foarte mult, fără întârziere, să fac cunoştinţă cu curiozitatea ta strategică. Deci, ar fi Prea Voastră să mi-l trimită aici: Zagreb (Agram), Austro-Ungaria. Agram (Autriche-Hongrie). domnule le Chanoine Racki. 13, Kaptol, Zagreb.

Şi dacă nu vrei să-ţi recunoşti viclenia militară, atunci măcar scrie ceva. Aceasta este a treia scrisoare pe care ţi-am trimis-o din străinătate şi am doar ştiri străine despre tine.

Vă rog să faceţi o plecăciune în faţa prietenilor foarte comuni, şi în special: gr. Kutuzov, Radlov şi Stahev. În sfârşit, mi-am dezlegat cu succes afacerea în străinătate, adică am găsit un editor convenabil pentru mine a cărţii mele franceze La Russie et l'Eglise Universelle, care este deja tipărită şi va fi publicată în mijlocul iernii.

Această carte franceză va înlocui deocamdată continuarea Teocraţiei, cu care nu mă voi grăbi.Nu văd niciun beneficiu deosebit în publicarea cărţilor ruseşti, care sunt inevitabil interzise în Rusia.Totuşi, am speranţa că condiţiile de cenzură vor fi schimba in curand.Fii sanatos si la revedere.

Cu adevărat devotat ţie

Vlad. Solovyov.

— x4 —

38.

8-20 decembrie 88, Zagreb.

Nepreţuit şi cel mai venerabil Nikolai Nikolaevici!

Din scrisoarea ta reiese clar ca mizezi nu numai pe prostia publicului, ci si pe a mea. Şi de aici deduc şi ceva lăudabil pentru tine, şi anume că unul, cel puţin, locul în articolul tău este scris cu sinceritate: înţeleg unde îmi subliniezi „naivitatea extraordinară”; aceasta este părerea ta nu doar sincer, ci parţial. şi corect, dar nu în măsura în care credeţi.Dar dacă nu sunt atât de naiv încât să vă iau ocolirile şi

abordările, omisiunile și născocirile ca pe o adevărată infirmare a argumentelor mele, pe care de fapt nici nu le-ați atins, atunci, cealaltă parte „Sunt mult mai mărinimos decât vă închipuiți. Vă întrebați: pe ce să facem pace? Da, pe nimic - nu recunosc deloc că ne-am certat. Certarile tipărite nu contează. La urma urmei, ne-am despărțit de tu în mod prietenos după cei doi ai mei De atunci, nu te-am jignit în niciun fel, iar dacă m-ai jignit, atunci te iert cu generozitate și îți trimit binecuvântarea mea, pentru totdeauna indestructibilă.

La Paris am vorbit francezilor, spre marea lor încântare, despre noul împărat german: il est pieux pour être désagréable à sa mère. La fel vreau să te consolez și pe tine, ca să nu te copleșească cu totul povara generozității mele. Să știți că unul dintre motive (spun unul dintre - pentru că nu este nevoie să exagerez nimic) - unul dintre motivele liniștii mele este refuzul de a aduce triumful fratelui meu Vsevolod, care a pariat cu mine că mă voi certa. Cu tine.

Maine plec din Zagreb si in preajma Craciunului sper

5õ

să te văd. În ultima vreme nu i-am scris lui V.P.Bezobrazov, pentru că l-am considerat că rătăcește prin Rusia. Ar fi trebuit să-i trimit ceva chiar lui Kutuzov, dar nu sunt sigur că adresa lui va rămâne neschimbată, iar acum nici măcar nu merită. Mă înclin cu toată inima lui și tuturor prietenilor mei comuni.

Fii sănătos.

Credeți-mă, este mult mai ușor să despărțiți literatura de prietenie decât materia de spirit. Cu toate acestea, chiar crezi (sau te prefaci că crezi) prostiile jalnice ale lui Descartes și Leibniz,

Pe curând.

iubindu-te cu adevărat

Vlad. Solovyov.

56

39.

1839-

Dragă și foarte respectată Nikolai Nikolaevich!

Comparând în scrisoarea dumneavoastră expresiile dumneavoastră de bune sentimente cu refuzul dumneavoastră încăpăţânat şi insuficient (după părerea mea) motivat de a prelungi sau grăbi întâlnirea noastră în vreun fel, ajung la concluzia că sentimentele dumneavoastră au fost an und fiii * sicii, fără a necesita vreun fel. manifestare ulterioară în acţiuni adecvate. Conform înclinației mele de a generaliza și conecta fenomene eterogene, constat că natura indicată a sentimentelor tale este în deplină armonie cu viziunea ta religioasă asupra lumii, care

admite doar un Dumnezeu imobil și inactiv, care poate fi un obiect, parte a unui gând abstract, parte a sentimentelor nedefinite, dar cu care nu s-a asociat niciodată fără imperative practice și fără obiective pozitive. Toate acestea nu le spun în niciun fel ca un reproș sau un denunț la adresa ta. A da vina pe un astfel de personaj ar însemna aproape același lucru cu a-i reproșa lui Rafael Sanzio că nu a descoperit America, sau a-l certa pe Mitropolitul Filaret că nu a luat cu asalt Tașkent și Samarkand. Există destui vânători pentru un astfel de joc al minții în afară de mine. Dar eu, cu cât mă plâng mai mult de natura transcendentă a prieteniei tale, care mă împiedică să o folosesc, cu atât mai mult demonstrez prin aceasta că eu însumi sunt mulțumit de tine așa cum ești. Căci dacă nu te-aș fi plăcut, aș putea să fiu supărat pe absența ta?

Vă mulțumesc că ați recunoscut în mine liberalismul (în sensul unei largi toleranțe față de gândurile și sentimentele altora). Ca sa nu pierzi in opinia ta, nu ii voi certa pe unii

_ X7 –

unii dintre colegii tăi care nu au vrut să arate cel mai mic liberalism față de mine.

Dar, lăsând deoparte evaluarea chipurilor și acțiunilor, aș vrea, din punct de vedere practic, să știu exact în ce împrejurări cartea mea a intrat sub cenzură spirituală. Scrii: ea l-a ocolit complet pe Maikov. Dar acest lucru este imposibil și, prin urmare, acest lucru nu s-a întâmplat (vedeți că logica noastră este aceeași). Nici eu, nici tipografia nu am trimis și nu am putut trimite cartea la cenzură spirituală. A fost adresată comitetului de cenzură a „cărților străine”.Nu se poate presupune că coletele cu o astfel de adresă sunt examinate nu de Maikov, ci de Teoktistov, iar acesta din urmă, fără să-l întrebe pe Maikov, a trimis cartea mea la cenzură spirituală. Dar chiar dacă o sugestie atât de incredibilă și ofensatoare pentru Maikov, cu toate acestea, scrisoarea mea a sosit înainte de carte și, în consecință, ar fi putut face o comandă preliminară, astfel încât cartea să nu scape din mâinile lui.copii trimise persoanelor private. Între timp, toate cărțile care vin din străinătate sunt trimise prin poștă nu către cenzură spirituală, ci cu siguranță către cenzură străină, ceea ce înseamnă că această întârziere nu ar fi putut să apară decât pentru Maikov.

V-aș fi foarte recunoscător dacă ați putea să-mi spuneți ceva precis și clar în acest sens.

Îl vezi pe Kirev? Vă rugăm să întrebați dacă a primit scrisoarea mea ca răspuns la știrile și cererile sale. Aștept un răspuns de la Kutuzov la scrisoarea mea lungă.

La revedere, au fost de mult invitați să bea ceaiul de seară.

Viața mea pe care ți-a transmis-o Athanasius Afanasyevich în termeni exagerați. În esență, trăiesc bine și mulțumire, în ciuda tuturor vicisitudinilor destinului. O afecțiune minoră mă însoțește din leagăn și, probabil, mă va însoți până la mormânt. Dumnezeu este cu tine. Am

puține speranțe într-o întâlnire, prieten trădător, dar drag inimii mele.

Tot Vlad al tău. Solovyov.

58

40.

Corn Roșu, 23 aug. 90.

Dragă și respectată Nikolai Nikolaevici!

Înainte de plecarea dumneavoastră, am vrut și nu am avut timp să vă povestesc despre articolul meu polemic, care în aceste zile ar trebui să apară (sau a apărut deja) în Russkaya Mysl, cu excepția cazului în care a intervenit cenzura, ceea ce este de lăudat călduros, dar în general. , bineînțeles, vei fi nemulțumit.Ce este de făcut?În această dispută asupra Rusiei și Europei, în orice caz, ultimul cuvânt trebuie să rămână cu mine —cum este scris pe stele.Nu te supăra draga mea Nikolai Nikolaevici și citiți cu atenție următoarea explicație.

Cartea lui Danilevsky a fost întotdeauna o bară neplăcută pentru mine și, în orice caz, glorificarea ei de către Vamp și Bestuzhev mi se pare o exagerare exorbitantă și deliberată. Dar acesta, desigur, nu este un motiv pentru care să-l atac și îți poți aminti că în trecut, din prietenie pentru tine, chiar am lăudat această carte în trecere - desigur, doar în termeni generali și nedeterminați. Dar acum această carte nevinovată, care înainte a fost doar un obiect al slăbiciunii de neînțeles a lui Nikolai Nikolaevici Strahov și, prin aceasta, a fost și bună cu mine într-o oarecare măsură, devine dintr-o dată un Coran special pentru toți ticăloșii și proștii care vor să distrugă Rusia și să pregătească calea. pentru viitorul Antihrist. Când un inamic s-a stabilit într-o pădure, întrebarea nu este dacă această pădure este bună sau rea, ci cum să-i dai foc cel mai bine. S-ar putea să fii surprins de eroarea părerii mele, dar nu mă poți convinge de ea, fie și doar pentru că însuși punctul de vedere din care

59

Judec în acest caz, este complet străin pentru tine. Priviți istoria ca un budist chinez, iar întrebarea mea evreu-creștină nu are niciun sens pentru voi: este acest fenomen mental util sau dăunător pentru lucrarea divină pe pământ în acest moment istoric? Și apropo: cum să explic, conform teoriei lui Danilevsky, că cultura noastră națională comună rusă pură (pentru că preoțească) nu te împiedică pe tine să fii chinez, iar pe mine să fiu evreu?

Dacă această explicație nu vă mulțumește, atunci sper că mă veți crede pe cuvânt că este de datoria mea să îmi mențin poziția în această dispută.

Într-una din zilele astea mă duc la Fet, dar nu știu ce urmează. Cred că sunt la Petersburg la începutul iernii și poate mai devreme. Fii sănătos și nu fi supărat pe cei devotați din punct de vedere spiritual

Vlad. Solovyov.

60

Scrisori către N. Ya. Grot.

1.

(1889).

Dragă Nikolai Yakovlevici!

Iată 8 pagini (a mea), la Moscova îmi este imposibil să mă angajez hotărât, chiar și în traducere. Ieri toată ziua a fost luată de vizite neașteptate. Astăzi merg în satul Tambov și acolo într-o zi probabil o să termin Anhang și ți-l trimit imediat.

Îmi pare foarte rău că nu pot să-ți iau rămas bun de la tine. Totuși, s-ar putea să te mai găsesc la Moscova la întoarcere.

Respectele mele pentru Natalia Nikolaevna.

Suflet Dedicat

Vlad. Solovyov.

61

2.

28 apr. 89. Spassk, provincia Tambov., Prinț. D. N. Tserteleva, Sf. Lipyagi.

Dragă Nikolai Yakovlevici!

Aici este Anliang pentru tine, nu poți compara, nu există permise. În ceea ce privește salutările dumneavoastră către comisia italiană x), am interpretat tăcerea dumneavoastră cu privire la această chestiune în ultima notă într-un sens favorabil pentru mine, adică că îmi retrageți această misiune. Dacă, totuși, m-am înșelat în acest lucru dincolo de așteptări, atunci iată refuzul meu motivat: atunci simpatia condiționată pe care o pot avea pentru această chestiune îmi aparține numai mie (între membrii Societății de Psihologie), pentru că unii nu simpatizează deloc. (de exemplu, Tsertelev) în timp ce alții (majoritatea) simpatizează necondiționat și nu împărtășesc rezervele mele cu privire la direcția anti-Vatican a agitației lui Brun. Având în vedere acest lucru, ar fi foarte ciudat pentru mine să fiu reprezentantul Societății în această chestiune.

Sunt foarte încântat că m-am refugiat sub baldachinul crustei; se poate face mai mult aici în două săptămâni decât la Moscova în două luni, ca să nu mai vorbim de Petersburg.

Stăpânul meu te îndrumă să te înclini. A vrut să te sune atunci în ultima zi, dar pe baza biletului tău i-am spus că nu vei fi acasă.

La revedere – probabil încă la Moscova.

Respectele mele pentru Natalia Nikolaevna.

Suflet Dedicat

V. Solovyov.

*) Cu ocazia ridicării unui monument lui Giordano Bruno la Campo dei fiori din Roma. Notă. ed.

62

lõ share 89. Spassk, Tambov gvb. S. Lppyagi.

Dragă Nikolai Yakovlevici!

Nu plec azi, ci abia pe 24 și, mai mult, nu la Moscova, ci mai întâi la Syzran; de aceea nu am nicio speranță să te văd înainte de august.

Am primit vești de la Sankt Petersburg că cenzura bisericească a condamnat pentru a doua oară în cele din urmă Teocrația mea.Astfel, nu trebuie să mă pocăiesc de acele necazuri pentru autoritățile spirituale, care sunt cuprinse în noua carte franceză.

Ați văzut apoteoza lui Nicanor în Vestnik Evropy? Dacă ar fi altundeva, mulți cititori ar lua-o pe piață, și nici acum, poate, nu toată lumea va ghici care este sarea adevărată. Pentru dvs., articolul va fi gata pentru 15 august. Întrucât este imposibil să încadrezi totul într-unul singur și nu îți este convenabil să tragi mai multe numere sub un singur titlu, consider că este mai bine să-mi împart scrisul în mai multe articole separate, cu un titlu special pentru fiecare.

Prima va fi despre frumusețe – un subiect care pare inofensiv. Bineînțeles, cu ceva bunăvoință, ar fi posibil, pentru a clarifica din contra ideea de frumusețe, să extindem despre aesoorațiile guvernului χγ, dar din prietenie cu tine, sunt gata să o fac complet abține-te de la asta.

La întrebarea ta despre impresii, nu știu ce să răspund. Fă cum vrei, iar dacă nu-ți pasă, atunci nu am nimic împotriva lui Kuno-Fischer sau Ivantsov.

Tsvertelev se înclină în fața ta și promite de bunăvoie cooperarea lui.

Vă doresc din suflet sănătate și succes în afaceri.

Mă înclin din suflet în fața Nataliei Nikolaevna.

Sincer devotat vouă

Vlad. Solovyov.

63

4.

3 oct. 89. Petersburg, Europa. Gost. (Mikhail, st.).

Dragă Nikolai Yakovlevici!

Iată-te, conform promisiunii, fără nicio întârziere. A adăugat o nouă concluzie, ceva mai puțin monosilabică, într-un spațiu gol. Iar la pagina 24 de jos – evident, la tipărire – a căzut sfârșitul frazei, pe care eu (neavând manuscrisul) l-am atribuit din memorie și sens. Sper că nu va rezulta nicio dificultate tipografică din această inserare, dar în orice caz a fost necesar să se furnizeze propoziției cu un predicat.

Zasim - All righi. Se formează al doilea articol. Cu siguranță îl voi vizita pe al tău de îndată ce voi fi eliberat de jurnalismul pentru Vestnik Evropy.

Fii sănătos.

Tot Vlad al tău. Solovyov.

N.B. II În prima jumătate a articolului am făcut câteva corecturi.

64

5.

12 oct 39. Petersburg, Europa. Gost. (Mikhail, st)

Dragă Nikolai Yakovlevici!

Ai fi atât de amabil să-mi trimiți, fără a aștepta publicarea cărții, restul taxei, adică dacă nu mă înșel, 70 r. ([3 X 40] 120 - 50 = 70).

Prefer să apelez la tine, și nu la N., care este deja prea exact.

Dacă îl trimiți prin note de credit (și nu cred că merită să faci un transfer la o bancă pentru o sumă mică), atunci adresează-le pe numele lui Radlov, deoarece este angajat și îi este mai ușor să primească bani. scrisoare. [Către Ernest Lvovich Radlov, Ertlev pereulok, casa 9, Petersburg.]

Pentru a-mi limpezi propria conștiință, vă atrag încă o dată atenția asupra inutilității reclamelor mari de pe paginile din spate ale ziarului, în loc de a celor mici pe față.

Duminică termin un articol pentru Vestnik Evropy și apoi voi începe să fac vizite.Cu siguranță o voi vizita pe a ta.

La începutul lunii noiembrie, probabil, voi veni la Moscova, dar pentru cât timp, nu știu. Ar fi trebuit să plec la Paris; toate exemplarele tipărite ale cărții mele s-au epuizat și, cu un set nou, aș dori să păstrez și eu dovezile.

Dar există răbdare pentru fiecare dorință și este puțin probabil să merg mai departe decât Moscova. Fii bine, dragă prietene.

Închinarea mea sinceră către Natalia Nikolaevna și prietenii comuni.

Sincer devotat ție, Vlad. Solovyov.

6.

21 dec 89. european Oaspete, Petersburg.

Dragă Nikolai Yakovlevici!

„Ce întorsătură neașteptată cu ajutorul lui Dumnezeu! „

Dacă dubla gripă nu m-ar fi împiedicat să încep, atunci binecunoscutul document fals m-ar fi împiedicat oricum să termin articolul pentru a doua carte a revistei filozofice. Acum toate gândurile mele sunt îndreptate în cealaltă direcție și, chiar dacă ar fi timp, tot nu aș scrie nimic care să merite pentru tine.

Deci, până la a treia carte, dacă nu sunt surprize noi. Cu toate acestea, nu trebuie să vă plângeți de mine, pentru că: 1) cu o notă în Novoye Vremya, eu, mijlocind pentru un prieten, am făcut în același timp o mică reclamă pentru revista dvs. și, în plus, în singurul mod posibil. în acest caz.2) Am procedat la fel și în Vestnik Evropy, citându-l pe Trubetskoi în ultimul său articol, de acum înainte istoric (cel puțin în sensul lui Gogolevsky Nozdryov).

Acum o mică misiune pentru tine. Unul dintre cunoscuții mei, domnul Umanets, doctor în Limbi Orientale, publică o lucrare destul de extinsă despre filosofia musulmană și ar dori să extragă din ea un mic articol pentru o revistă de filosofie. Ați fi de acord în principiu să acceptați un astfel de articol? El așteaptă un răspuns și încă vei avea timp să-mi scrii înainte de plecarea mea (este puțin probabil să mă întâlnesc înainte de marți).

Am fost la tine zilele trecute și i-am găsit sănătoși.

La revedere. Respectele mele pentru Natalia Nikolaevna și plecăciune sinceră față de prietenii noștri comuni.

Sincer devotat ție, Vlad. Solovyov.

29 oct 90. Petersburg.

Dragă Nikolai Yakovlevici!

Vă răspund la telegramă cu o scrisoare, nu din economia, ci pentru că nu pot da un răspuns scurt și categoric la întrebarea dumneavoastră. Desigur, am deplină încredere în tine din toate punctele de vedere, dar întrebarea este dacă merită să publici nota într-o formă emasculată.

Altfel ar fi dacă ar fi un articol mare și plin de sens; și într-o escapadă atât de mică, o încălcare a tonului și a stilului, excluderea a două sau trei fraze strălucitoare, poate lua orice semnificație.

Deci: 1) dacă puteți garanta că un compromis cu cenzura nu compromite natura și sensul notei, atunci faceți cum doriți. 2) Dacă aveți îndoieli cu privire la acest lucru, anunțați-mi modificările propuse; într-un asemenea caz, și dacă aveți motive să vă grăbiți cu publicarea cărții, va trebui să amânați nota până la următoarea. În cele din urmă, 3) dacă tu însuți constati că pentru a putea tipări o notă este necesar să o decolorezi, apoi decizi să nu tipărești deloc. „Dar nu pot scrie despre acest subiect într-un ton și stil diferit.

N.B. Dacă găsiți unele fraze prea evident ironice în raport cu chipul lui Lesevici, atunci le puteți schimba liber într-un sens favorabil; dar lasă în plină forță reproșul despre o atitudine proastă față de oamenii cu gânduri asemănătoare. De ce să-i jignești doar cu laude necondiționate pe Lesevici?

Și cum rămâne cu „Arta” compusă? O aștept cu nerăbdare.

67

Avand in vedere doar formularele, nu consider necesar sa deranjez din nou toti semnatarii. Dar dacă vă place, vă pot trimite o nouă ediție, pe care într-un astfel de caz v-aș ruga să o arătați altora. Korolenko și-a trimis semnătura cu cea mai simpatică scrisoare. Se pare că, cu două sau trei excepții, toate numele literare marcante vor fi adunate cu un megaleon în frunte. Cineva a vorbit despre un contra-protest: dar pentru aceasta este necesar, în primul rând, să se creeze un contra-Tolstoi. Și cred că atât contra-Grota, cât și contra-Soloviev vor prefera tăcerea.

Cu stimă, Vlad. Solovyov.

PS Răspunsul la Strahov a fost publicat în noiembrie: cartea lui Vestnik Evropy.

PS Marturisesc ca nu am avut timp sa citesc nota. scris direct cu alb; pe această parte, chiar vă rog să o neteziți. *■

68

8.

23 apr. 91. Petersburg.

Hristos a înviat, dragă Nikolai Yakovlevici!

Multumesc pentru carte. Nu am nimic împotriva restabilirii fostului sfârșit în articolul meu. Dar există o greșeală de tipărire care schimbă sensul; Am corectat-o, dar corectorul tău s-a încăpățânat. Nu se poate corecta pe o panglică specială care poate fi lipită în carte? Apoi, apropo, altele sunt mai puțin importante. O anexez pe o foaie.

N.B. Iată o cerere mai urgentă. Deși articolul despre falsuri nu acoperă prea bine avansul meu din noiembrie, dar din cauza sărbătorilor vă implor să-mi trimiteți 100 de ruble, iar în septembrie probabil voi primi chiar și complet. Aceste trei zile singure de către începători și taximetriști m-au costat deja 70 de ruble. A trebuit să cad în diverse datorii mici (nu vorbesc de mari), care trebuie plătite. Așa că, vă rog, cât mai curând posibil, trimiteți-mi o sută de ruble pe numele meu (Petersburg, European Hotel).

Când se va putea ajunge la Moscova, nu știu.

Există o chestiune foarte importantă, despre care este incomod să scrii pe scurt, dar este prea devreme să scrii pe larg. Cu toate acestea, sper să te văd înainte de plecarea ta din Moscova.

Mă înclin cu sinceritate în fața Nataliei Nikolaevna și a prietenilor noștri comuni. L-am văzut pe al tău aici de două ori. Fii sănătos.

Cu stimă, Vladimir Solovyov.

În Vinerea Mare, mi-a făcut o vizită de la teokțiști. C'est du nouveau.

PS Acum scriu un articol despre cărțile a 6-a și a 7-a pentru Novosti O

*) Adică vreo 6-oii și 7-ofi cărți „Întrebări de filosofie și psihologie *. Notă. 31 de unitati

69

9.

[1891.J

Dragă prietene Nikolai Yakovlevich!

După cum vedeți, am întârziat la plecare, dar totuși voi ajunge la timp și necrologul va fi gata (precum și revizuirea Revistei istorice, pe care mi-a cerut Karev să o fac) . -de o lună, nu contează.

Am o sugestie pentru tine: dacă se poate, în ultimele zile ale lunii februarie, citește în Societate un articol pe care nu l-am publicat încă despre idoli și idealuri. În versiunea finală, mi se pare atât de succes, cât și de cenzură și, cel mai important, oportun. Te avertizez despre asta pentru orice eventualitate, iar apoi vorbim când ne întâlnim.

Vlad al tău. Solovyov.

— 70 —

10.

9 august - 91. Petersburg, Voznesensky prospekt, 16, ap. 3.

Am fost foarte bucuros să aud scrisoarea ta, dragă prietene Nikolai Yakovlevici. Nu am fost la Moscova vara și nu am văzut scrisoarea ta

din iunie. Din punct de vedere egoist, aprob foarte mult schimbarea planurilor dumneavoastră, dar cred că, în esență, este mai bine să rămâneți la Moscova. La sfârșitul lunii august voi fi cu siguranță la Moscova. Dar nu mă voi duce la Tolstoi: relațiile noastre s-au agravat în lipsă ca urmare a idolilor mei și acum sunt mai ales nemulțumit de predicarea fără sens a iertării, când țăranii înșiși mor de foame din cauza acestei simplități.

Articolele mele din Novosti despre un jurnal filosofic au ajuns la dvs. Al doilea a fost prescurtat de Notovici la final, în urma căruia laudele mele pentru Introducerea voastră au ieșit enigmatice. Și după aceea, mi-a mai jucat o păcăleală, drept care m-am hotărât să-i pun capăt complet: a dat un articol al unuia dintre omonimii mei pentru articolul meu, unde m-a lăudat de două ori. E plictisitor să scrii detalii: îți spun când ne întâlnim.

Mă bucur că am scăpat de asta – cu atât mai mult cu cât nu am treabă fără asta. – Și cenzura s-a îmblânzit: al doilea număr al „Chestiunii Naționale” cu diverse articole înțepătoare, de altfel, cu cele pt. pe care Vestnik Evropy a primit avertisment, a ieșit nestingherit.Totuși, scrisoarea cunoscută de tine nu a fost inutilă.

Pentru un jurnal filozofic am mai multe capitole din filosofia istoriei.

Cu siguranță au venit pe 15.

Este a treia oră din noapte și, prin urmare, termin.

Tvey Vlad. Solovyov.

unsprezece.

[1893.]

Dragă prietene Nikolai Yakovlevich!

Ce este Kant?

Scrie despre el, despre tine și despre Miliukov.

Pacea fie asupra lui Astafiev!

Acum, filosofia de acest fel are doar doi reprezentanți: Strahov și Rozanov – pacea și cenușa lor!

Revenind la Kant viu, de ce corectarea a încetinit? Chiar nu este gata nici o foaie? Scrieți și trimiteți la următoarea adresă: Sankt Petersburg, la podul Sinyago, prospect Voznesensky, 16, ap. 3, colonelul Kuzmin-Karavaev.

Nu am fost încă la un neurolog, dar probabil o voi face. Sau poate că abia încep să trec de la starea solidă la starea lichidă, pentru a trece apoi în stare gazoasă.

Apropo, am văzut deja două pagini tipărite din Filosofia misticii a lui Du Prel. Telepatia mea va merge la cenzori la sfârșitul săptămânii.

Propun Societății de Psihologie să-mi încredințeze traducerea „Traume eines Geisterseliers” de Kant, cu adăugarea tratatului lui Schopenhauer din „Parerge” pe același subiect. Ar putea fi publicată o carte decentă, sub titlul: „Kant și Schopenhauer”. despre Fenomenele Psihurgice”.

Porumbeii bat la geam.

Fii sănătos.

Mă înclin din toată inima în fața casei tale și a prietenilor comuni.

Vlad al tău. Solovyov.

72

] 1893.1

Vineri.

Drag prieten!

Iată începutul articolului - trimit mâine sfârșitul - oricum, sâmbătă și duminică, tipografia nu funcționează, ceea ce înseamnă că nu va fi o întârziere.

Sunt încă bolnav și era imposibil să trimit înainte.

Începutul articolului este rău. Mai departe, sper, este mai bine. Dar, în orice caz, cer o corectură foarte atentă.

Voi scrie despre mine mai târziu în timpul liber.

Vlad al tău. Solovyov.

73

13.

[1893.]

Dragă prietene, am folosit această seară și o folosesc în continuare pentru a-mi corecta Kant, pe care îl voi trimite și ți-l voi preda druckfertig la ora 672, venind la tine în drum spre gară.

Vlad al tău. Solovyov.

74

14.

[1893.]

Am avut deja dovada pe care ai trimis-o înapoi, dragă Nikolai Yakovlevici. De ce mi-ai trimis-o a doua oară, nu înțeleg. Ți-am răspuns la scrisoarea de îndată ce au fost trimise corecțiile și am cerut, printre altele, să nu-l tai pe Miliukov în bucăți. Vă trimit comentariile mele mâine sau poimâine.

Fii sănătos și trimite-mi Kant.

Vlad al tău. Solovyov.

75

15.

[1393.]

Mulțumesc pentru Descartes, drag prieten Nikolai Yakovlevich! Desigur, nu voi face nicio modificare, cu excepția celor absolut necesare din punct de vedere al vocabularului. Corectările nu sunt trimise autorilor din alte orașe.

Ți-am trimis ieri foile lui Milyukov și ale fratelui meu prin poștă recomandată. Voi trimite observațiile mele pe M. în această miercuri sau joi. Cred că este incomod să împărțim articolul lui M. (și, în consecință, să-mi atribui remarcile lui septembrie). În ansamblu, articolul va atrage atenția asupra lui însuși, în timp ce prima jumătate, cu câteva remarci pline de spirit, prezintă în esență puține noutăți după articolele mele despre Danilevski și articolul lui Troubetzkoy despre Leontiev. Totuși, „fă după obiceiurile țării tale”. Despre „Sensul iubirii” voi da un răspuns final până pe 1 mai. Probabil, va fi scris lângă foaie.

Încep să mă simt mai bine și cred că mi-am exagerat nervos neuropatia.

Din cauza obstacolelor de cenzură pentru o ediție ieftină, i-am dat „Mohammed” meu lui Stasyulevich și intenționez să-l răsplătesc pe Pavlenkov cu Ioana d’Arc sau Petru cel Mare.

Văd aici mai mult cu străinii și, de asemenea, cu ministrul meu de finanțe, Salomon, care se înclină în fața dumneavoastră.

La revedere in mai.

Vlad al tău. Solovyov.

Mă înclin din suflet în fața Nataliei Nikolaevna.

16.

[1893.1

Drag prieten!

Nu este Alex. Grieg, nu ți-ai spus că sunt bolnav? de ce nu te-ai uitat la mine? Te implor, adu mâine „scrisoarea” lui Milyukov cu tine și dă-o lui Ivanovski. 1) Te rog, nu uita.

În ceea ce privește ediția a II-a a lui Kant, cu siguranță nu sunt de acord să adaug „Critica rațiunii practice” – de aceea: 1) traducerea în forma ei actuală este extrem de proastă, după Vasily Petrovici 2), și pentru a o face posibilă, va dura aproximativ o jumătate de an. 2) Dimensiunile sale – aproximativ 18 coli. 3) Desigur, îmi doresc cea mai largă difuzare a traducerii mele și m-aș bucura dacă și cel care dobândește Critica rațiunii practice „eo ipso” dobandeste "Prolegomenele";dar daca le-ar fi achizitionat deja in editia I? Evident, va certa editorii si nu fara motiv. - Deci, consider necesar ca editia a II-a sa fie, intr-adevar, asa ca continut. şi că va apărea în luna septembrie.Încredinţez acest lucru lui Vasily Petrovici, în calitate de redactor al lucrărilor Societatea psihologică Ne luăm asupra noastră dificultatea cu Ivantsov pe acest subiect.

Nu sunt încă bine, dar am început să ies și astăzi merg la fratele meu Misha în sat. Mă întorc mâine, luni seară. Dacă stai peste noapte la Moscova, atunci ne vedem. Mi-ar plăcea foarte mult asta. Dar nu voi avea timp să vin din nou la Tsaritsyno și mi-e frică de puțin climat, care are un efect specific dăunător asupra mea, pe care l-am experimentat acum 23 de ani.

Fii bine, dragă prietene. Dacă nu ne vedem marți, atunci până în noiembrie. Mă înclin din suflet în fața Nataliei Nikolaevna. ·

Vladimir Solovyov al tău.

Vladimir Nikolaevici Ivanovsky a fost secretarul redacției Chestiunilor de filosofie și psihologie1*.   Lrim ed.

3) Adică, Vasily Petrovici Preobrazhensky.   Lrim. ed.

77

17.

[1893.]

Dragă prietene, astăzi iau masa la Soldatenkov, de unde urma să merg la Yanzhul, care pleacă la Chicago. Dar, de dragul tău, voi amâna acest ultim lucru (adică nu Chicago, ci Yanzhul). Cu toate acestea, Kuzma Medicis nu-l va lăsa afară înainte de zece.

La revedere.

Vlad al tău. Solovyov.

78

18.

)β/2β oct. 93. Dinar.

Bună, dragă prietene Nikolai Yakovlevich! Fără greșeală, fără greșeală, așteptați sfârșitul „Dragostei” mele pentru cartea din noiembrie: nu este bine, nu este bine să o amân pentru anul viitor, deși nu văd o

obligație morală față de cititorii de aici; dacă Cartea din septembrie a ieșit pe 15, cea din noiembrie s-ar putea să iasă și pe 15, iar noile date din noul an. Veți primi articolul meu ultimo pe 5 noiembrie și veți întoarce ceea ce este mai devreme. Fără greșeală, fără greșeală, asteapta.

Ce te face să crezi că Trubetskoy și cu mine mestecăm. Suntem chiar turbați din cauza cărților și, pentru a bea, bem doar kvas de mere, este chiar lapte. Sănătatea ta proastă mă întristează. Un lucru pe care îl pot sfătui: îngrijorează-te calm! De asemenea, fizica mea a coborât.

Mă întorc la Petersburg în decembrie, dar când voi merge la Moscova, încă nu știu. Fii bine, dragă prietene. Mă înclin cu seriozitate în fața Nataliei Nikolaevna și a tuturor ai tăi. Îi sărut pe Levon, Petrovsky, Preobrazhensky și pe toți prietenii noștri comuni. Până la 1 noiembrie - Hôtel des Bains (Ille-et-Vilaine), iar apoi - Hôtel Vonille-mont, 15, rue Boissy d'Anglas, Paris.

Vlad al tău. Solovyov.

Am citit cu plăcere articolul lui Levon.

19.

[1893.]

Nu secret.

Dragul meu și certat prieten Nikolai Yakovlevich. La plecarea soților Trubețkoi pe 17 octombrie, m-am așezat imediat și conștiincios la sfârșitul Iubirii și până duminică, 31 octombrie, scrisesem vreo 40 de pagini, dar când le-am recitit, o, Doamne, ce mizerie, ce mizerie. terci murdar, ce urâciune!Dar am vrut să scriu cât mai bine.De ce să mă certați?Trebuie să-ți fie milă de mine, asta e!filozofie în Rusia și, în sfârșit, numele bun al iubirii sexuale—toate acest lucru trebuie sacrificat pentru simplă acuratețe? O lună și jumătate pentru a construi un nou articol despre ruinele celui vechi este destul pentru mine. Așa că, vă sfătuiesc să lipiți o panglică colorată pe cartea din noiembrie cu următorul conținut: „Al cincilea și ultimul articol, întârziat din cauza stării de sănătate a cățelușului V.S., apare în numărul următor din ianuarie al revistei, care cu siguranță se va face, dacă nu voi muri între timp de la o înmuiere a creierului. Într-un astfel de caz, în loc de articol și sub forma unui document justificativ, puteți tipări următorul efuziune pe moarte:

Curând, în curând, dragul meu prieten, voi fi pus în circulație Și voi lua cu mine în mormânt Nu un bagaj strălucit. Am avut multe gunoaie pentru sufletul meu pe acest pământ

Și cu mare nepăsare nu a fost ferm în bine și în rău. Eu în mine însumi asemănarea lui Dumnezeu Necontenit jignit - Numai cu o minciună publică nu am căzut în curvie egoistă. Și apoi, deși mult Și fără speranță am

iubit, Dar, pe Dumnezeu, n-am născut și n-am ucis pe nimeni. Iată toate meritele mele, Toate meritele unuia Și acum, la revedere, prieteni! Odihnește-te în pace cu sfinții!

Zilele astea merg la Paris. I-am trimis o scrisoare lungă lui Trubetskoy săptămâna trecută, dar cred că am uitat să scriu exact adresa mea de la Paris în ea. Iată adresa pentru tine și pentru el: Hôtel Vouillemont 15, rue Boissy d'Anglas, Paris.

Fii sănătos, dragă prietene; Mă înclin din toată inima Nataliei Nikolaevna și tuturor prietenilor mei.

Vizitați Marya Petrovna Shenshina; spune-i că și eu te înșel, dar că mi-e dor de ea.

Vlad al tău. Solovyov.

81

20.

Petersburg, oaspete. Anglia, 3/15 ian. 94.

Dragă prieten Nikolai Yakovlevich, ieri v-am trimis ultimele 6 pagini ale articolului prin curierat. Pe măsură ce gripa mea s-a îmbunătățit, am început să mă simt într-o dispoziție de scriitor, dar vai! Nu l-am putut folosi corect, pentru a nu întârzia. A trebuit să o tai cu toată puterea și nici nu am avut timp să o recitesc.

Dacă iese niște prostii, atunci tu și Levon și Trubetskoy o corectați; în același timp, știi - „parcă mai jos în erezie, mai jos în șmecherie la un fel de așezare, ceea ce îndrăznesc să fiu, dar din anumite motive, sau din uitare, sau din tristețe, sau ceva de băut excesiv de vin, m-a scufundat, scrie așa.”

In orice caz, fac apel la corectura atenta, si un exemplar (nu pentru returnare, pentru ca va intarzia) va rog sa ma trimiteti aici (Hotel England) si sa va informati despre sanatatea dumneavoastra, precum si despre sanatatea si viata celor doi de mai sus- persoanele menționate cu familiile lor, precum și și alți prieteni.

Vă voi spune pe scurt despre mine că am fost, în general, foarte mulțumit de călătoria mea în străinătate.

La Paris, am avut ocazia să spun francezilor câteva adevăruri importante, dar amare, pentru care la început nu numai că nu m-au ucis cu pietre, ci chiar m-au primit foarte mult, dar apoi, după ce le-au dat seama, s-au răzbunat într-un mod deosebit. : parțial au tăcut, și parțial – și mai rău – înlocuit în rapoartele din ziare, discursul meu este un fel de prostie incoloră, cu tot felul de complimente la adresa mea; dar aceasta nu este o problemă, pentru că discursul, tot la fel, va fi tipărit în forma sa originală. Aici am repetat-o literalmente într-un cerc secular în prezența a doi miniștri. A fost o surpriză plăcută pentru mine să primesc un număr

acelaşi profit din vechea lui broşură franceză ("l'idée russe")> şi din cartea ("l'Eglise universelle"), se pare, va fi posibilă publicarea unei noi ediţii revizuite. A făcut mai multe cunoştinţe plăcute.

Regret doar că aceste întârzieri pariziene m-au împiedicat să rămân la Berlin. Totuși, sper să merg în Suedia și Germania în primăvară. Mă duc la Moscova în februarie. Fii sănătos. Mă înclin din toată inima Nataliei Nikolaevna și tuturor prietenilor mei.

Vreau să-i scriu lui Trubetskoy în special, dar când mă voi pregăti, trimite-i această scrisoare lui, lui Levon și căruia îi știi de la alți prieteni.

Vlad al tău. Solovyov.

Poezie nepublicată (NB. spune-le și prietenilor tăi).

În vecinătatea Aбo.

Nu te voi uita

Frumusețea miezului nopții

Unde, iubind cerul palid,

Valul devine albastru pal;

Unde este noaptea de iarnă nesfârșită

Vrajă magică ascunsă,

Să se ridice brusc în mijlocul întunericului alb

Flacăra profetică radiantă este arzătoare.

Acolo am rătăcit în tăcere,

Acolo m-am rugat Dumnezeului adevărului,

La valul violenței

S-a prăbușit pe pietre finlandeze.

83

21.

Sâmbătă, N. 12 94.

Dragă prietene Nikolai Yakovlevich!

Ieri, vineri, am trimis manuscrisul la tipografie de către dirijorul Zalessky, căruia i-am dat o sumă echitabilă și i-am promis mai mult la întoarcere, iar el mi-a promis că îl va preda la tipografie direct din tren – deci, pe Sâmbătă dimineața înainte de ora 12 (o veți primi

înainte de livrarea corespondenței).). Termin acum ultimele foi și le voi trimite astăzi pe numele dumneavoastră, deoarece tipografia va fi probabil închisă mâine și luni. Dar—NB. N.B. în foile trimise nu am avut timp să fac o curățenie temeinică la sfârșit, care vorbește despre practica ascetică despre respirație, post etc. Vă rog, dacă găsiți fraze incomode, ceva prea brut și neașteptat, schimbați-l cu o pricepere pricepută. mână fără a aboli gândurile; Levon este prea strict în acest sens, așa că vă las pe voi. În ultimele foi totul va fi corect și clar scris, astfel încât să puteți scrie direct. Astfel, dacă doar articolul meu contează, atunci pe 15, marți, totul poate fi gata, dar mai devreme, din cauza sărbătorilor, tot cu greu ar fi la timp. Dar a doua este V. La primirea ultimelor pagini mâine, dacă întregul articol vi se pare insuficient prelucrat și care produce în general o impresie nefavorabilă, atunci în interesul revistei și al meu, amânați tipărirea până în ianuarie și nu mă învinovățiți. , întrucât combinația de împrejurări s-a dovedit a fi cu adevărat extraordinară și inamovibilă, căci nu l-am putut lăsa pe Kant deoparte când scrisorile sale au apărut în dicționar.

Fiți sănătoși, mă înclin cu zel în fața Nataliei Nikolaevna și a prietenilor noștri comuni.

Vlad al tău. Solovyov.

84

22.

Sayia. 26 dec 94.

O grotă supratemporală, peșteră a contemplației! Vai! Nu ați desființat timpul de zbor *)! Ca de altădată, este subiectul durerilor și al așteptărilor, Aleargă neobosit și ne trage cu el.

Totuși, pe lângă timp, mă mai atrag și dragostea pentru tine, cu care ai determinat premisa articolului meu.

Te iubesc foarte mult

Trimit articolul

Dar există în el ......,—

Doamne, nu știu.

Am corectat tot ce am putut;

S-a adăugat un nou paragraf.

Imprimare! Dumnezeu sa fie cu noi!

Și trimite-mi o foaie gata făcută.

Din nou sub umbra avioanelor

Singur m-am stabilit, din nou ......

M-am îndrăgostit de lac

după cum reiese din următorul verset:

Toți v-ați înfășurat într-o haină de blană pufoasă,

In vis senin, linistit, minti;

Aerul radiant de aici nu suflă cu moartea, Această tăcere albă transparentă.

Asta nu înseamnă cenzură. În general, aprob articolul tău la timp, iar al treilea, precum și al doilea. Vă voi anunța obiecțiile mele personale când ne vom întâlni.

Într-o pace adâncă imperturbabilă, Nu, nu degeaba te-am căutat. Imaginea ta este aceeași în fața ochiului interior, Zână stăpână a pinilor și stâncilor.

(Eka rima!)

Ești imaculată, ca zăpada din spatele munților, Ești gânditoare, ca o noapte de iarnă... Sunteți cu toții în raze, ca o flacără polară, Fiica strălucitoare a haosului Întunecat! ')

Trecând la proză, cred, dragă prietene, că voi avea timp să țin pasul cu corectarea articolului corectat. Trimite-l aici in cel mai scurt timp (NB. inregistrat): Finlanda, Imatra-Rauha, pensiune Alma, V.S.S.- in doua exemplare, unul pentru retur, iar celalalt pentru plecare. Dacă, totuși, vă grăbiți foarte mult, atunci căutați corecții, în special pentru inserții noi și, în orice caz, trimiteți-mi cât mai curând o copie corectată pentru uzul meu.

Salut cu drag familia ta, Levon și toți prietenii. Lui Trubetskoy, în același timp cu aceasta, îi trimit o scrisoare lungă – un răspuns întârziat la cele patru ale lui. Sper că nu este supărat pe mine nici pentru această tăcere, nici pentru dezaprobarea mea extremă a experienței sale satirice.

Kantul meu a fost finalizat cu succes. În literatură, menționez Levon și „Timpul”. Fii sănătos.

Vlad al tău. Solovyov.

4) Vezi „Poezii” de V. Solovyov, ediția a III-a, p. 86. Irin. ed.

23.

[1895.]

Dragă prietene Nikolai Yakovlevich, după ce am primit dovada azi (vineri) la ora 19 și am corectat-o imediat, ți-o voi trimite mâine (sâmbătă) dimineață, de îndată ce mă trezesc.

Dacă doriți, a doua jumătate a articolului (pentru cartea din ianuarie) poate fi intitulată special, de exemplu, „Întruchiparea istorică a idealului necondiționat” sau ceva de genul – după cum ghiciți, va fi despre Hristos (împotriva Kant). poate multora nu le va plăcea, dar ce să fac! Nu vreau ca Hristos să se lepede de mine la teribila judecată, care, de altfel, nu este departe.

Vă rugăm să trimiteți dovezile completate, dacă nu pentru returnare, atunci măcar pentru a vă asigura de unele greșeli de scriere. Oriunde aveam cuvântul „acea”, compozitorul a tastat „Dumnezeu”, în urma căruia au ieșit nu numai absurdități, ci și blasfemie.

Cu siguranță vreau să vin la Moscova în decembrie, dar între timp îi salut pe toți cu drag.

Vlad al tău. Solovyov.

Nemişcată în brumă este Pajiştea Albă, Rândurile se sufocă cu laptele de ceaţă, Crinul creşte În inima singură, Iar roadele efortului Luptându-se cu viciul. Nu te duci în mijlocul amurgului Să palid Valentine? Dar ce număr?... Eck! Sunt fără cap acum!

Toate acestea nu sunt adevărate. Nu există Valentine și există doar nimfa indiană „Este timpul să dormi”, pentru că este deja dimineață.

24.

[1895.1

Dragă prietene Nikolai Yakovlevich, ce înseamnă acest vis? Din scrisoarea dumneavoastră, ca și din telegramă, se vede că mi-ai trimis dovada miercuri, 16, dar sâmbătă, 19, dar nu am primit nimic, iar dacă aș fi primit, atunci, desigur, aș fi putut corectat până luni, iar acum ce voi corecta? Nu am nici unul negru. Și absolut nu permit să fie tipărit fără corectarea mea.

Cui, unde și cum ați trimis dovezile? Dacă totul este făcut așa cum ar trebui, atunci în dispariția misterioasă a acestei lucrări va trebui să vedem un indiciu deliberat al destinului că articolul nu ar trebui să apară în cartea din noiembrie. Sunt de acord că de data aceasta nu sunt de vină pentru nimic.

Cu observațiile făcute în scrisoarea dumneavoastră, sunt parțial de acord absolut, parțial juxta modum și parțial nu sunt de acord. Nu există timp să scriem despre asta în detaliu – Kant nu este încă terminat, dar încă trebuie să scriem un necrolog pentru A. M. Ivantsov.

Am primit manuscrisul lui K. Strubin, îi voi scrie autorului în câteva zile. Sărut, plecă-te, Vlad al tău. Solovyov.

- 88

25.

11895.

Dragă prietene Nikolai Yakovlevici, în același timp cu acest răspuns la cea mai bună scrisoare a dumneavoastră, returnez dovezile corectate direct tipografiei lui Kușnerev (prin poștă recomandată), pentru că nu îmi amintesc adresa exactă a lui Ivanovski; dar tu această ultimă veste. Am introdus o jumătate de pagină în locul despre vis în sensul remarcii tale, cu care sunt complet de acord. Și în privința vinului, a făcut o mică corectare. Vino la mine prin toate mijloacele, cel mai bine pe 12. Trenul de la calea ferată finlandeză pleacă la ora 9 dimineața (nu există altul convenabil), iar după o scurtă oprire, cu schimbare în Vyborg, continuați de-a lungul celeilalte căi ferate până la gara Imatra, unde, dacă anuntati dinainte, ma intalnesc cu voi, si in orice caz, veti gasi cai la Alma, in Rauha.

La ceasul a 5-a al zilei vei fi la locul lui și vei petrece seara cu mine. noaptea și jumătate din ziua următoare, vei fi livrat la 3% de mine înapoi la Imatra și vei ajunge la Petersburg înainte de miezul nopții. Dacă este prea târziu să te întorci la Moscova pe 15, atunci vino la mine, în loc de 12, 10 sau 11. Întreaga călătorie dus-întors în clasa a treia nu costă mai mult de 6 ruble (trebuie să o iei cu un bilet dus-întors - este mai ieftin), iar în Raukh vei fi oaspetele meu.

În încrederea unei întâlniri rapide, nu voi mai scrie nimic. Vă rugăm să transmiteți sincere salutări Nataliei Petrovna și Nataliei Yakovlevna. Cu siguranta te astept.

Vlad al tău. Solovyov.

89

26.

[1895.1

Dragă prietene Nikolai Yakovlevich!

Vă rog să veniți dacă aveți vreo oportunitate. Cu siguranță nu știu când voi pleca din nou la Moscova, dar mi-ar plăcea foarte mult să vă văd și să stau de vorbă. Tocmai am semnat articolul din februarie pentru Vestnik Evropy și voi fi liber de la muncă urgentă timp de 3-4 zile.” Rauha, Alma, foaia terminată a articolului meu, precum și întreaga carte din ianuarie. Nu mai scriu nimic, încă păstrând speranţa pentru sosirea ta. Să fii sănătos."

Vlad al tău. Solovyov.

Zilele trecute l-am văzut pe Levon într-un vis într-un mod rău. Ce-i cu el? Și Trubetskoy este supărat pe mine. I-a scris opera lui Meluzin?

90

27.

Rauha pe Saimaa. 24 ianuarie 95.

Dragă prietene Nikolai Yakovlevich!

Îmi pare foarte rău că nu ați putut veni la mine și sunt, de asemenea, puțin enervat pe dumneavoastră că ați uitat să-mi îndepliniți cererea (pe care nu v-ați deranja dacă ați ști adresa exactă a lui Ivanovsky) de a-mi trimite articolul de îndată ce posibil în forma sa finală (pe o foaie separată).sau într-o carte a unei reviste – nu contează). Chiar am nevoie de asta pentru tipărirea întregii cărți. Mâine mă duc la Petersburg pentru 10 sau 12 zile și, prin urmare, dacă articolul sau cartea „Întrebări” nu mi-a fost încă trimis aici, atunci vă rog să aranjați cât mai curând posibil ca ele sau să mi-o fie trimise în Petersburg, hotel Anglia. : dacă finanțele nu ți-au murit încă complet din cauza publicării și distribuirii premature a cărților (nu în sprânceană, ci chiar în ochi!), atunci vă rog să-mi trimiteți taxa pentru ultimul articol cu deducerile corespunzătoare (în septembrie, îmi amintesc, mi-au dat o bancnotă rotundă cu 20 de ruble în plus; minus ele, dar pentru „Skovoroda”, vor rămâne, cred, 50 sau 55 de ruble) la Petersburg, doar că nu în numele meu , dar pe numele colonelului Kuzmin-Karavaev (vezi adresa mai jos).

Am prosperat aici deocamdată, iar înghețul fără vânt nu mi-a făcut nici un rău, dar aseară, când au fost 30 de grade cu un vânt atât de puternic încât geamul de la ferestre a fredonat, se pare că mi-am răcit bine. hemoroizi în instituţia locală primitivă. Sper să mă vindec printr-o baie fierbinte.

Ce ai la Moscova? L-am văzut din nou pe Levon într-un vis. Sărută-l și toți prietenii tăi. Mă înclin din suflet în fața Nataliei Nikolaevna. Din moment ce aprobi versurile mele „serioase”, atunci iată ultimele dintre acestea pentru tine.

Mă duc la Moscova în martie.

Vlad al tău. Solovyov.

91

Mig.

Din nou el, din nou umbre languroase

Fețe uitate de inimă și vise trăite... Genunchii se pleacă în fața necunoscutului,

Și șuvoaie de lacrimi curg către irevocabil.

Acele lacrimi nu sunt despre ei, oh, nu, se vor întoarce - Pentru o clipă este păcat amar că au pierit pentru totdeauna,

Nu poți să-l înviezi și să te îndrepți încet

În spatele momentului Eternității sunt ani grei.

Sau este acest gând o înșelăciune, iar în trecut doar umbre de chipuri uitate de inimă și vise trăite? Genunchii se pleacă în fața necunoscutului,

Și șuvoaie de lacrimi curg către irevocabil.

-1) Cităm această poezie în întregime, având în vedere faptul că conține unele opțiuni, deși minore, în comparație cu textul tipărit în Poeziile lui V. Solovyov. Notă. ed.

28.

1 octombrie 1894.

Editori și prieteni!

Intenționez să te certam.

Radlov, cunoscutul tău, mi-a spus: Că tu, Grotto, ești atras de spiritul inovației, Tu, Grot, te-ai hotărât să grăbești alergarea lui Saturn, - un om îndrăzneț!

Dar nu va funcționa împreună

Noiembrie pentru tine pentru a face octombrie.

Jur pe hârtia mea

Și această călimară:

Tu curaj editorial

Nu-mi tulbura sufletul. Inspirat de Minerva, îți voi trimite articolul

Doar când cade prima Zăpadă pe câmpurile finlandeze.

Voi merge pe drumul cu sania

Pe lacuri, pe râuri,

Și apoi judecătorului tău strict, Numai atunci îi voi da articolul.

„Pe malul apelor pustii” Mi-a apărut muza finlandeză: am fost doar politicos - și acum s-a născut Răușul tripleților *) Alții câtă vreme nu sunt păcate, Nimic nu stârnește patimile,

i) Vezi mai jos.

Și un roi liniștit de vise nevinovate

Amurgul transparent evocă.

Trăiesc, nefamiliarizat cu grija,

Fără oboseală și efort,

Eu mananc doar lapte

Ca și Pedro Gonets, „Leul Castiliei” x).

Dacă este bine sau rău, cine va decide acum pentru mine? Deși Saimaa este foarte plină de apă, dar ea vorbește doar despre a ei. Câini, oi, șobolani sunt de jur împrejur - nu văd niciun judecător, chukhonienii, e adevărat, sunt blonzi, Dar versurile rusești le sunt de neînțeles. Scris. Brazii privesc pe ferestre, Înghețul argintează cărările... Totuși, versurile sunt obosite, E timpul să treci la proză.

Ce faci? Ce mai faci, Levushki? Ce este Kolya? Zilele trecute l-am văzut în vis pe Mihail Nikolaevici – foarte trist.

Scrie te rog; Sunt complet separat de lume și nici măcar nu citesc ziare.

Locuiesc pe lacul Saimaa, lângă satul (ferme) Tiurinnyami, în zona numită Kayeararanta, adică Coasta Regală. Și trebuie să scrieți și să telegrafiați așa: Imatra, Rauha, pensiunea Alma, V.S.S.

La revedere, dragi prieteni, până în ianuarie, probabil. Te iubesc si la distanta. Înclinați-vă din partea mea către gospodăria voastră, de asemenea către Trubetskoy și tuturor prietenilor comuni cărora le puteți arăta aceste mesaje.

Vlad. Solovyov.

1) Urmează un verset. „Mon Repos”, marcat 26 septembrie Vyborg, și „Sorcerer. Stone”, nom. 27 sept. Vyborg, "Saima", marcat 3 octombrie. Saima. Cm2 "Poezii" de Solovyov. Notă. ed.

29.

[1895.]

Dragă prietene Nikolai Yakovlevich!

Abia acum mi-a fost livrată scrisoarea ta din 8 septembrie. Articolul meu a fost trimis prin scrisoare recomandată pe 3 septembrie – în urmă cu exact 10 zile – la tipografia lui Kushnerov. A dispărut? În acest caz, telegraf. Mai probabil, totuși, nu ai avut timp să faci față. Dacă este primit în timp util, atunci vă rog să ordonați ca dovezile să-mi fie trimise cât mai curând posibil la hotelul Angliya, Petersburg. Considerând decizia dumneavoastră anterioară ca fiind definitivă, am aprobat (pasiv) transferul revistei la Petersburg, dar, desigur, cel mai bine ar fi să rămâneți. Voi fi cu adevărat bucuros dacă felul în care scrieți va fi stabilit. Articole pentru 1896 promit ferm.

Pentru amuzamentul inimii tale triste, iată două dintre poeziile mele deliberat decadente:

eu.

Orizonturile sunt verticale etc.

P.

Candelabrele ard în rai etc.).

Ne vedem în octombrie sau noiembrie. Mă închin foarte mult în fața Nataliei Nikolaevna și a tuturor ai tăi.

Vlad al tău. Solovyov.

“) Vezi „Poezii * Solovyov, ed. a III-a, p. 211 c 213. Notă. ed.

treizeci.

[1896.]

Dragă prietene Nikolai Yakovlevich!

Vă trimit un articol foarte informativ și învățat despre filozofia cabalistică. Autorul său, baronul David Gintsburg (fiul unui bancher celebru), este unul dintre studenții preferați ai academicianului baron Rosen, care garantează pentru el ca fiind un orientalist solid și cunoscător al acestor lucruri. Cred că acest articol este foarte de dorit pentru secțiunea specială de Întrebări – din câte îmi amintesc, încă nu aveai nimic despre filozofia evreiască.

Vă rog să-mi comunicați decizia dvs. în această chestiune cât mai curând posibil. În ceea ce privește limba rusă a articolului – dacă nu aveți timp – mă angajez să-l mângâiesc în dovadă. Mă veți încuraja foarte mult cu publicarea rapidă a acestui articol și, până la începutul lunii martie, voi trimite pe al meu,

Faptele tuturor sunt până la gât.

Dacă îl vezi pe Trubetskoy, mulțumește-i de la mine pentru scrisoarea greacă și spune-i că voi răspunde la prima mea îndeletnicire.

Mă înclin din suflet în fața ta, Levon și îi sărut pe toți.

Vladimir Solovyov al tău.

31.

[1896.]

Te rog, dragă prietene Nikolai Yakovlevich, dă imediat asta platoului și trimite-mi, cât mai curând posibil, prima dovadă (galeră) în ă-x exemplare. Am nevoie de asta pentru a nu întârzia tipărirea cărții.

Pe curând.

Vlad al tău. Solovyov.

N.B. Asigurați-vă că puneți Canalul în cartea de mai, altfel nu contați pe cooperarea mea. Ultimatum.

97

7

[1896.]

Drag prieten!

Acest bilet vă va fi dat de bunul meu prieten Pyotr Trofimovici Dkhterev (de la Vechii Credincioși): este foarte interesat de întrebările filozofice și ar dori să se consulte cu dumneavoastră.

Vlad al tău. Solovyov.

98

33.

[1896.]

Dragă prietene Nikolai Yakovlevich!

Manuscrisul pe care l-ați trimis este o traducere a uneia dintre lucrările lui Emmanuel Swedenborg, și anume „Despre dragoste și înțelepciune”. Pentru cititorii care nu sunt familiarizați cu punctele de vedere și terminologia de bază ale lui Swedenborg, această lucrare este obscură și neinteresantă.

Voi returna manuscrisul când ne vom întâlni, precum și datoria mea.

Vlad al tău. Solovyov.

99

34.

16 oct 96. Petersburg, oaspete. Anglia.

drag prieten

Nikolai Yakovlevici!

I-am scris lui Aikhenvald, în calitate de autor al revistei, și lui Trubetskoy, ca „următorul” editor, iar Grot și Lopatin, care nu mi-au citit scrisorile, îmi răspund. Nu este, așadar, de mirare că

explicațiile acestor două persoane amabile, dar nesăbuite, în orice caz, nu sunt deloc relevante. Și ideea este doar că pe cartea „Aforisme” și așa mai departe, există numele meu de redactor care poartă responsabilitate literară, astfel încât toate recenziile despre publicația se referă în mod specific la mine și, prin urmare, apariția unei reviste batjocoritoare în revistă de filosofie (cu o recenzie scrisă de secretarul redacției), jignitoare la adresa mea, este incompatibilă cu colaborarea mea în această revistă. Cea mai elementară curtoazie cerea să știu dinainte despre atitudinea mea față de această problemă, iar șederea mea la Moscova și vizitele aproape zilnice la redacție au fost deosebit de convenabile pentru asta. Despre sentimente și intenții, nu am spus nimic și nu spun nimic, este o chestiune de fapt incompatibilă cu participarea mea la revistă. După cum i-am scris deja lui Trubetskoy, dacă mi-ați înnegrit ochiul complet accidental, atunci cea mai incontestabilă inocență a voastră nu m-ar priva de dreptul și datoria de a avea grijă de ochiul meu și, din acest motiv, de a părăsi zona dvs. miscarile.

Acum decideți singur ce este mai de dorit pentru dvs.: păstrarea revizuirii sau păstrarea cooperării mele - nu pot avea nicio opinie în această chestiune. N-aș vrea deloc să vă supun unor dificultăți materiale serioase, dar, ca

100 -

Știu din cazuri similare recente că tăierea a 4 pagini este mult mai puțin dificilă și consumatoare de timp pentru imprimantă decât ar părea. Cu metoda ta de a publica cărți, o zi în plus nu va face o diferență notabilă. Dacă nu sunteți de acord cu mine pe fond, atunci aveți o modalitate ușoară de a dovedi greșeala mea și de a mă face să-mi retrag cererea: arată-mi (cu excepția Severnago Vestnik, care este cunoscut pentru anomaliile sale) un alt jurnal, rus sau rus. European, care a tipărit în paginile sale recenzii editoriale batjocoritoare ale publicațiilor propriului personal permanent. Între timp, îmi susțin decizia și am luat măsuri pentru a asigura executarea corectă a acesteia - restituirea avansului pe care l-am luat.

Apoi, indiferent de asta, să te iubesc sincer

Vlad. Solovyov.

101 -

35.

11 mai 97.

drag prieten

Nikolai Yakovlevici!

Iată „Scrisoarea de duminică” a ta, parțial referitoare la energia psihică. Stasyulevich a fost imediat de acord cu articolul tău, spunând: „Dacă ar fi fost clar”, în care l-am asigurat.

Vă rog să vă grăbiți cu corectarea notei mele polemice, trebuie să o suplimentez puțin. Mă înclin și mă sărut.

Vlad al tău. Solovyov.

102 -

Scrisori către M. M. Stasyulevici.

1.

11 sept. 91. Moscova, Prechistenka, satul Lihutina.

Să nu credeți, dragă și foarte respectat Mihail Matveevici, că atașat este manuscrisul despre care am telegrafiat; va urma maine, dar va si surprinde, pentru ca in loc de „Idoli si idealuri”, veti primi un articol despre nenorocirea poporului si ajutorul public. Trebuie publicat cu siguranta in cartea din octombrie. Contine un program general, sau, mai degrabă, un gând călăuzitor, unele dintre întreprinderile concepute de mine și parțial implementate, despre care vom vorbi când voi veni la Sankt Petersburg și poate veți auzi mai devreme (NB. cele mai bine intenționate întreprinderi).

Eu, din păcate, a trebuit să plec cu afacerile de familie chiar înainte de sosirea ta, dar nu stau aici cu mâna. Mă voi întoarce la Sankt Petersburg în a doua jumătate a lunii octombrie, după ce am călătorit anterior la Kiev.

Sper că te-ai întors sănătos și nu l-ai pierdut la Petersburg. Sunt destul de sănătos.

Întotdeauna devotat ție

Vlad. Solovyov.

SW -

2.

10 oct 91. Moscova, Prechistenka, satul Lihutina.

Dragă și foarte respectat Mihail Matveevici!

Ultima ta scrisoare, cu temeri de cenzură nejustificate, precum și cea anterioară, cu o presupunere justificată despre întârzierea mea, primită; de asemenea, o retipărire editorială a articolului meu și, în final, o scrisoare trimisă mie de un aderent necunoscut, care aprobă foarte mult articolul meu din Vestnik Evropy.

Și cum rămâne cu „Rugul aprins” al meu? Dacă l-ai amâna doar din motive editoriale, n-ar putea fi amânat și mai mult până la sosirea mea? Dacă este tipărit în cartea din noiembrie, atunci este posibil să se uite peste dovezi pentru unele modificări ? - Iar idolii trebuie amânați în decembrie din motive de politică superioară.

În ultimele zile ale acestei luni (adică nu decembrie, ci octombrie), ceea ce înseamnă mai puțin de trei săptămâni mai târziu, voi pleca cu siguranță la Petersburg, pentru dictionnaire oblige. Da, și vreau să te văd pe tine și pe toți scepticii Neva.

Fii sănătos. Mă înclin din inimă în fața lui Lyubov Isaakovna și a prietenilor noștri comuni.

Sincer devotat vouă

Vlad. Solovyov.

Îi scriu lui Konstantin Konstantinovich Arseniev zilele trecute.

3.

[1891. Mark M. M. Stasyulevich.]

Iată-l pe Strahov, dragă Mihail Matveevici. I-am informat pe redactorii Novaya Vremya (care au primit manuscrisul mai devreme) că consider data de 16 octombrie a fi ultima dată de publicare.Apoi, acționați la discreția dumneavoastră și în prietenie cu mine, ținând cont că publicarea acestui răspuns este foarte necesar pentru mine.

Vă rog să vă cereți scuze lui Baron Gunzburg pentru întârzierea mea în a răspunde, din cauza lipsei extreme de timp liber.

Plec din Moscova cel târziu pe 18 octombrie.

Fii sănătos. Mă înclin cu seriozitate în fața Lyubov Isaakovna. Sincer devotat vouă

Vlad. Solovyov.

4.

[1892.]

Dragă și respectată

Mihail Matveevici!

Până acum nu am răspuns la scrisoarea ta dragă, deși dezamăgitoare, pentru că aveam de gând să fac de rușine scepticismul inexplicabil al prietenilor noștri, dar vai!- în schimb, trebuie să-i dau o justificare strălucitoare, pentru că, evident, că în a cincea. saptamana nu voi fi la Petersburg.

Care este ochiul tău? Concluzion că nu sunteți bolnav în aceste zile de la menționarea numelui dumneavoastră în ziar printre cei care l-au asistat pe regretatul M. I. Semevsky.

Și în mine nervul simpatic își exercită zilnic acțiunea antipatică. Mă consolez cu gândul că o astfel de purificare intensificată, poate, pregătește dinainte din trupul meu relicve nepieritoare în locul celor care vor fi devorate de câini într-o pădure de aspen *).

Fii sănătos. La revedere oricum.

Mă înclin din inimă în fața lui Lyubov Isaakovna. În același timp i-a scris câteva cuvinte baronului. Salutări toată ziua de luni 2).

Sincer devotat vouă

Vlad. Solovyov.

') O aluzie la o poezie inedită care începe cu cuvintele „Prelat în frac”.   Notă. ed.

3) Întâlnire cu M. M. Stasyulevich. [Notă M. II. Stasyulevici.]

5.

12 sept. 1892. Moscova, Prechistenka, satul Lphutina.

Dragă și respectată

Mihail Matveevici!

Nu mi-e frică de holeră, Căci s-au luat toate măsurile pentru a salva această regiune de această boală. Dar boala dragostei *) sufăr necondiționat, Și nu văd o „putere puternică” Împotriva acestei pasiuni răutăcioase. îndoială, Nicio consolare în prognoză: Inevitabil și trist Mă așteaptă un rezultat letal 2).

Cu toate acestea, în numele lui Trubetskoy, vă rog să-i trimiteți dovezile articolului său (dacă este posibil în dovezi, apoi în foi), la următoarea adresă: Moscova, Znamenka, casa lui Buturlina, E. S. Prințul Petru Nikolaevici Trubetskoy, pentru transferul cărții. Serg. Nick. Trubetskoy.

Dacă am timp până pe 20 a acestei luni, atunci te voi trimite pentru

') En tout bien tout honneur, honni soit qui mal y pense.

B. Coi.

Din grecescul Βλή^ος· sau din rusul „muscă”.

V. Sol.

octombrie „Revista literară” o recenzie amplă a cărții lui Lopatin „Probleme pozitive ale filosofiei”; dacă nu la timp pentru octombrie,

atunci pentru următorul. Până în noiembrie sau, probabil, până în decembrie, voi pregăti altceva mai semnificativ (după Bizantin).

Dacă trimiterea cărților revistei nu vă îngreunează, atunci voi fi foarte bucuros să le primesc (din iulie); Le-am întrezărit doar în casele altora.

La revedere – în octombrie a acestui an 1892 (PX). Decedatul, sincer devotat vouă,

Vlad. Solovyov.

PS Deoarece Burenin m-a certat pentru poezia mea, ca să arătăm cât de puțin ne este frică de el, iată o poezie pentru tine, care cred că încă mai poate intra în cartea de octombrie.

– 108

6.

[25 dec. 92. Mark M. M. Stasyulevici.]

Dragă și respectată

Mihail Matveevici!

Telegramele mele erau adevărate: atât articolul, cât și notele erau scrise; Îl păstrez pe primul, iar cel de-al doilea probabil ți-a fost livrat. Că nu au intrat în cartea din ianuarie este cel mai bine. În articole, a apărut μετάβασις εις άλλο γένος (sau în rusă, a apărut dintr-o altă operă), iar nota trebuie mângâiată.

Acum apelez la tine pentru un sfat, stiind din experienta ca dai numai lucruri bune. În ciuda refuzului meu hotărât (în fața martorilor) a oricărei cooperări în Russkoe Obozreniya, numele meu continuă să fie tipărit în lista angajaților acestui jurnal, iar această obrăznicie se complică și mai mult cu următoarele: un licean semianalfabet. (sau poate editorul Russkoe Reviews") a publicat în ultimele Lg versuri arhi-bad în memoria lui Fet și le-a semnat cu literele V.S., pe care le semnam adesea. În legătură cu această prezență a numelui meu în lista de angajați, acest lucru poate provoca un qui pro quo nedorit pentru mine. Deci ce să fac? Protestă în tipar sau nu-ți pasă? O sa iau parerea ta ca pe o decizie.

Îmi pare foarte rău pentru veștile tale proaste. Deși știam puțin despre Artsimovici, el a fost foarte înțelegător cu mine, iar Spasovich este o pierdere uriașă pentru mine – deja a șaptea de anul trecut.

Nu știu nimic despre mine. Mă gândeam să merg la Petersburg mâine, dar nu cred că voi merge.

Așadar, în lipsă, îți doresc și tu și lui Lyubov Isaakovna multă sănătate și toate cele bune pentru noul an. Mă înclin din toată inima în fața prietenilor mei comuni.

Vă trimit două poezii, iar la începutul lunii ianuarie voi livra eu însumi proza sau o voi trimite.

devotat ție

Vlad. Solovyov.

9 VD Spasovid a primit prima lovitură. Notă. ed.

109

7.

Dinar. 9 oct 1893.

Să nu credeți, dragă și foarte respectat Mihail Matveevici, că „proza mea" proclamată solemn de telegraf constă doar din acest mesaj scurt. El urmează să vină. Cu toate acestea, are și forma corespondenței și, prin urmare, se poate potrivi foarte convenabil. într-o secţiune a cărţii de noiembrie după cronică.Am fost plăcut surprins să primesc cartea octombrie la Dinara cu o zi înainte de publicarea ei la Sankt Petersburg.Îmi trimit articolul pe 15 sau 16, iar pe 17 plecăm din Dinard. Sunt foarte mulțumit de ea din punct de vedere al climei, priveliști frumoase și o viață liniștită. Sunt mereu bolnav, deși mă comport aproximativ: nu mănânc exagerat, ca la Boulogne, și beau cidru. De aici merg „direct , direct spre Est": Chartres, Paris, Berlin, Petersburg. Mai direct decât în grabă, dar între 10 și 15 decembrie sper cu siguranță să vă îmbrățișez. Și Londra, după cum vezi, am amânat prudent până la următoarea călătorie în străinătate. Cu toate acestea, nu aș fi avut timp să prind rădăcini în mod corespunzător în Muzeul Britanic și nu aș fi decât să-mi stârnesc pofta de carte. Și tot ce ai nevoie se găsește la Berlin, unde deja am mai multe cunoștințe de corespondență la universitate. În plus, știu cum este Londra iarna cu șemineele. Și în Berlin există sobe, iar viața este jumătate din preț. Pentru cărțile de iarnă ale lui Vestnik Evropy, mă refer la ceva mai apropiat decât Mohammed, care este mai potrivit cu sezonul estival; dar nu se va deteriora de la culcare – dimpotrivă. Cred cu plăcere că mai puțin de jumătate din rătăcirile mele mi-au rămas. E bine să pleci, dar e bine să ajungi. Mă înclin sincer în fața lui Lyubov Isaakovna, a vecinilor buni și a tuturor prietenilor comuni. K. K. Arseniev și A. PPP. I-am scris lui Pypin ieri. Fii sănătos și nu-ți amintește că te-ai plimbat

cu adevărat devotat ție

Vlad. Solovyov.

110 -

8.

26 oct (7 noiembrie) '93

Mardi, veille de l'octave des tous saints.

"

Ziua de azi.

Dinard, Hôtel des Bains.

Dragă și foarte respectat Mihail Matveevici, deja din scrisoarea care însoțește articolul, ați putut observa că eu însumi m-am îndoit în ultimul moment de oportunitatea acestuia; de aceea, dacă acum nu întâlnești nici obiecții, nici expresii de nemulțumire din partea mea, atunci atribui asta nu atât secretului meu, cât aprobării sincere a deciziei tale. Doar că sunt enervat, la fel ca tine, că nu am reușit să pun nimic în cartea de noiembrie. Cum să faci cu cea din decembrie? Nu mă voi pune mintea la asta. Articolul (sau articolele) pe care îl pregătesc: „Două viziuni asupra lumii” (o continuare a „sfinxului istoric” - despre toleranță), necesită pentru soliditatea sa mai multe cărți rusești, pe care nu le voi ajunge aici și, în orice caz, nu va fi în formă adecvată până în decembrie va fi la timp. Mahomet, deja scris și aflat în posesia mea, necesită revizuire și fără aprobarea unui specialist, baronul Rosen, nu îndrăznesc să-l tipărim.borzopisaniye în raționamentul vremurilor îndepărtate!

Un singur lucru rămâne: de la Paris, unde impresiile mele politice nu vor fi determinate numai de ziare, să vă scriu despre același subiect (alianța franco-rusă), dar sub altă formă, fără nicio măști. Dacă din anumite motive eșuează a doua oară, nu voi fi supărat pe a doua non-camera, dar o voi lua ca pe un semn,

111

că mă înșală nevoia pe care o simt de a spune ceva despre acest subiect și că este mai bine pentru mine să tac despre el, deoarece într-o comedie de Kuzma Prutkov există următorul dialog:

Soția generalului a fost sfâșiată. Și am visat, ca la mijloc...

Milovidov (întrerupând-o). Simțind respectul cuvenit pentru tine de ceva vreme, în numele întregii societăți vă rog să păstrați tăcerea despre acest vis.

Generalul Razorvaki s-a supus acestei cereri și voi face același lucru dacă îmi cereți încă o dată să tac despre visul franco-rus.

• Nu pot spune nimic bun despre existența mea muritoare (care va deveni în curând vegetativă, căci nordul sufla). Oglinda și pieptene dau indicații de rău augur: -

Culoarea feței este hemoroizi, Părul cade cărunt, Iar stânca ofensivă mă amenință cu nenorocire prematură. Sunt de acord cu totul, soarta, Doar nu-mi da chelie: Craniu gol, ah! Teribil, orice ai spune. Știu că sunt mulți dintre noi sfinți părinți fără păr; Dar la urma urmei, nu asta este calea pentru mine: în chestiunea sfințeniei, trec. Nu vreau să etalez avantajul unuia fals printre capetele curgătoare de mir Craniul păcătos să rang.

Amendament.

Ah! Am uitat, l-am uitat pe Boborykin pentru sfinți!

Am uitat că un gol, ca un uger, Că craniul a fost mereu acolo.

— 112

Apropo, acest fapt mă dă și speranță, căci dacă nu sunt un sfânt al lui Dumnezeu, atunci nu sunt Pierre Bobo?

Deoarece aceste versete, în ciuda comparației reușite: „un scop, ca un uger", nu pot fi plasate în Vestnik Evropy, adaug altele care au două virtuți: 1) concizia, 2) și faptul că sunt ultimul din acesta, străin, serial; și atunci, probabil, nu va mai fi timp pentru poezie, dacă nu trebuie să ne liniștim complet.

Am scris că am stat aici nu până pe 30 octombrie, așa cum vi s-a părut, ci până pe 3 noiembrie; de fapt stau pana pe 7.

Fii sănătos. Mă înclin cu seriozitate în fața Lyubov Isaakovna și a tuturor prietenilor mei.

devotat ție

Vlad. Solovyov.

DIN

A

9.

Hôtel des Bains, Dinard. 27 oct 93.

Tocmai ți-am trimis, dragă și venerabilă Mihail Matveevici, scrisoarea lungă de ieri, când deodată mi-a răsărit o inspirație de sus (de jos și din laterale deja sufla). Am pregătit pentru publicare o carte: Fundamentul esteticii.Unul dintre capitolele ei (desigur, nici în ansamblu, nici în părți nu a fost publicat nicăieri) mi se pare foarte capabil să se transforme ușor într-un articol separat.Este foarte convenabil. să-l conectăm cu discuțiile estetice recente (Volkonsky, Boborykin etc.); în plus, există ceva deosebit de plăcut în ea pentru prietenul nostru A. P. Pypin, și anume, o oarecare mijlocire pentru Cernîșevski împotriva lui Boborykin, care recent l-a castor pe defunct în jurnalul nostru filosofic din Moscova Despre această ceartă târzie trebuie să vorbesc doar în treacăt, dar totuși aș dori să revizuiesc tratatul lui Cernîșevski, unde se află disertația: „Despre relațiile estetice ale artei cu realitatea". Plec de aici abia pe 7 noiembrie și, prin urmare, dacă o aruncați cu viteza obișnuită aproape de Suvorov, voi primi cartea aici pe 5 sau 6 (și în orice caz îmi va fi trimisă). O revizuire a articolului lui Cernîșevski nu va necesita mai mult de o zi și astfel, pe 8 sau 9, vă voi trimite articolul meu de la Paris, care va fi tocmai la timp pentru sfârșitul primei secțiuni a cărții din decembrie. Și o scrisoare despre politică, dacă are o rațiune de a fi, va fi singură. Încă o mică cerere. În august, și mai degrabă în septembrie, cartea Vestnikului

— 114

Europa „a fost un raport despre o nouă carte în limba engleză despre estetică (o recenzie sau istorie a teoriilor estetice). Vă rugăm să întrebați pe L. Z. Slonimsky numele autorului și titlul exact al cărții și spuneți-i în scrisoarea următoare, veți foarte vă rog mult. Hhomiakovsky vă rog să-i transmiteți că originalul îl voi trimite cartea mea spre tipărire de la Paris sau Berlin, cu instrucțiunile corespunzătoare. Vă rugăm să transmiteți sincere salutări lui Lyubov Isaakovna și toată ziua de luni, timp în care, după calculul meu, aceasta va sosi scrisoarea.

Tot Vlad al tău. Solovyov.

115 -

10.

Paris, 25 nov. (6 dec.) 93.

Très cher et vénéré patron, trebuie să mă fi certat de multe ori și în multe feluri de la ultima scrisoare pentru că am fost neglijent și întârziat. Pentru a vă dovedi că nu întârzie mereu, vă trimit o poezie pentru noul an. Articolul meu despre Cernizevski și estetică este la timp pentru cronica din decembrie? Mă tem că nu. În acest caz, trimite-mi galere (2 exemplare), poate fi decorat. Aici, la Paris, am niște intenții, despre care nu scriu în prealabil din cauza superstiției — ca să nu o stric. Ieri am participat la o prelegere susținută de Brunetière la Sorbona din Bossuet. Într-una din aceste zile mă duc la Parlament. S-a întâlnit cu un deputat de un nou tip - starețul-socialist Lemir. Vodovozov (fiul vitreg al lui V. I. Semevsky) a venit la mine și a adus un articol despre socialismul catolic, care cred că i-ar fi util lui Vestnik Evropy. El scrie amănunțit - am citit ceva ce a publicat anterior în Russkaya Mysl; în general, un tânăr sensibil și frumos. NB. Acum a fost adusă scrisoarea dvs., în care temerile mele erau justificate. chiar și în forma ei actuală, mergeți la prima secţiunea.Poate că voi avea încă timp să-l distribui. În orice caz, trimite galere.

De multe ori mi-am amintit cuvintele tale rostite la Boulogne despre francezi: copii, copii perfecti! Repet acest lucru atunci când sunt într-o dispoziție bună, dar când sunt într-o dispoziție proastă vorbesc în cuvintele lui von Vizin: francezul nu are niciun motiv și ar considera că este o nenorocire pentru el însuși. Fiți sănătoși, tu și Lyubov Isaakovna.

devotat

Vlad. Solovyov.

116 -

Și.

2'14 dec. 93. Paris.

Pentru a îndeplini cererea dumneavoastră, dragă și foarte respectat Mihail Matveevici, iată două cuvinte pentru a spune că nu am fost în secție sâmbătă, dar că cunoștințele mele cu abatele Lemire pot continua deocamdată, deoarece nu a fost ucis. , dar doar rănit, deși destul de grav și poate fi periculos. Alții au scăpat cu fleacuri, cu excepția criminalului însuși, care a fost lovit în podul nasului și care, în plus, urmează să-i fie amputat capul. Totuși, toate acestea au fost și vor fi relatate în ziare.

Iau notă de piesa imprimată pe care mi-ai trimis-o, deși nu merită să-i fac un cadru în timpul vieții mele rătăcitoare.

Continui să am încredere în revenirea mea pe 15 decembrie, st. Artă. Acest PX din 1893 vă salut cordial, Lyubov Isaakovna și toți.

Tot Vlad al tău. Solovyov.

— 117

12.

luni, 6, 18 dec. 93. Paris.

Nu voi avea timp, nu voi avea timp, dragă și foarte respectat Mihail Matveevich, să distribui corect articolul și, prin urmare, îl vom lăsa așa cum este, corectând numai păcate minore. Ți-am telegrafat greșeli de tipărire pentru orice eventualitate, de dragul unor posibile, deși puțin probabile, accidente poștale și feroviare.- Iar „detaliile”, pe care le-am menționat în telegramă, nu se referă la articol, ci la altul, și eu ar prefera să le comunice oral. Acum deja în curând; vă rog să-i spuneți baronului că i-am făcut ceva plăcut la Paris.

Fii sănătos. Mă înclin cu seriozitate în fața Lyubov Isaakovna.

Cu adevărat devotat ție

Vlad. Solovyov.

118

13.

(1894. Notă de M. M. Stasyulevich.]

Dragă și respectată

Mihail Matveevici!

Vă mulțumesc pentru cătranul minunat. Cât despre cazul în fața magistratului, iată scuza mea. Dacă mi-aș lua rămas bun duminică, aș rămâne până luni, apoi până marți, miercuri etc. usque ad infinitnm. Între timp, prezența mea la Moscova era predeterminată de stele (conjuncția lui Saturn și Venus), sub influența cărora m-am repezit la gară, unde l-am instruit pe prietenul meu, Înalta Curte Kammergru și „Buletinul Europei” nou angajat, Salomon, să vă trimit un rămas bun și felicitări, o nouă telegramă.

În trăsură l-am găsit pe un alt prieten de-al meu, Tsertlev, care se îndrepta de la Lisabona la Tambov prin Alger și Petersburg. Am aflat de la el, de altfel, referitor la scrierile lui A. Tolstoi, că testamentul în favoarea fondului literar nu era definitiv, iar după cel definitiv, acestea erau proprietatea deplină a contesei, iar acum, precum toate bunurile ei mobile, ei trec nepoatei ei, S. P. Khitrovo.

Vă rog să-i spuneți lui Alexandru Nikolaevici1) că îi voi scrie de îndată ce-i voi îndeplini instrucțiunile cu privire la scrisorile lui Kotlyarevsky, adică. una din aceste zile. Lui, precum și baronului și Vladimir Danilovici, vă rog să-mi transmiteți scuza pentru evadare.

Mă înclin cu seriozitate în fața Lyubov Isaakovna.

Sincer devotat vouă

Vlad. Solovyov.

Mă gândesc la eseuri bizantine.

4) Pipina. Notă. ed.

3) Spasovici. Notă. ed.

14.

[Homburg, 26/8 iulie 1894. Notă de M. M. Stasyulevich.]

Mulțumesc pentru veste, dragă și dragă

Mihail Matveevici!

Neștiind gradul de bunăstare a ta, nu o pot compara pe a mea cu ea. Consider, însă, că locația dumneavoastră are unele avantaje față de cazarma batalionului obișnuit al Gardienilor de salvare al regimentului de rezervă, unde m-am stabilit după plecarea dumneavoastră și, probabil, voi petrece toată vara. Totuși, nu am de ce să mă plâng: în oraș este răcoare și umiditate, și chiar și muștele au dispărut undeva. Poate că le era frică de holera care apăruse aici, dar nu mi-a fost niciodată teamă de ea. Odată am fost la Petersburg cu Alexandru Nikolaevici și de mai multe ori pe insule cu diverși prieteni — et voilà tont în ceea ce privește viața exterioară, iar interiorul meu a venit la ordine. Cum sunt ale tale? În ceea ce privește politica, ați observat, desigur, discursul magnific al ministrului de finanțe de la Arhangelsk: „revolta minții umane a fost pacificată și pacea mondială a fost stabilită”.

Astăzi, ca miercurea trecută, am fost la Galernaya. AP dreapta. Pypin și Slonimsky căutau originale pentru cartea de august și, asigurându-se că le-ați predat deja pe toate tipografiei, și-au exprimat surprinderea de ordinea dumneavoastră Suvorov.

Acum am primit o scrisoare de la Zhemchuzhnikov din provincia Tambov; Scrie, de altfel, că într-o lună întreagă a mers doar de două ori — deși este sănătos, dar vreme atât de rea — ceea ce mă consolează pe scaunul meu din Petersburg. Să fiți sănătoși, mă înclin cu zel în fața lui Lyubov Isaakovna și a baronului (la urma urmei, el este cu tine)?

Suflet Dedicat

Vlad. Solovyov.

120

15.

18 ianuarie 1895

Dragă și foarte respectat Mihail Matveevici,

Dacă vedeți urme de apă pe această hârtie, să nu credeți că acestea sunt lacrimi pentru întreprinderea eșuată a celor doi Konstantinovici, nu, pur și simplu pentru că mergeam acum și din mustață îmi cad picături de zăpadă care se topește. Deși, desigur, îmi pare rău, nu pentru întreprinderea în sine, ci pentru faptul că cel mai respectat dintre Konstantinovici a ajuns acolo.

Dacă un tânăr scriitor și viitorul tău colaborator nu m-au înșelat în cel mai rău mod, atunci în momentul de față — marți, 17 ianuarie, la 5 minute până la prânz — ultimele pagini ale articolului meu: „Principiul pedepsei dintr-o morală. Punctul de vedere" ar trebui să fie deja în tipografie "Începutul v-a fost trimis sâmbătă, iar mijlocul la tipografi duminică. Vă rog, la primirea primei dovezi, să-mi trimiteți aici un exemplar sub scrisoare recomandată, de desigur, pentru uzul meu.”

De data aceasta nu poți avea nimic împotriva deținerii mele premature a hârtii menționate, căci aș putea abuz de ea în singurătatea mea doar în cel mai intim mod, dar nici nu te teme de asta - sunt prea răsfățat de civilizația Europei în general. și de hemoroizi în special. Pe de altă parte, nimfa lacului Saimaa nu este interesată de principiul pedepsei - deși bunicul de apă o biciuiește uneori, dar fără niciun principiu.

Așa că, vă rog, trimiteți dovada cât mai curând posibil, este foarte necesar. Anexez o altă poezie, pentru martie (sau 1 aprilie), aprobată special de tânărul scriitor și critic amintit.

Încă mă gândesc să plec de aici pe 25 ianuarie, în stil vechi, anul acesta, 1895, după Nașterea lui Hristos.

— 121 —

Cum este sănătatea lui Lyubov Isaakovna? Mă înclin în fața ei cu seriozitate. Îi scriu baronului mâine. Vă rog să-i spuneți lui Alexandru Nikolaevici cu sincere salutări că am primit o telegramă specială de la ginerele său, care m-a amuzat considerabil, dar tot aștept în zadar ca o dispoziție plină de umor să răspundă pe același ton. Mă înclin din toată inima în fața lui Ludwig Zinovevici și vă

mulțumesc pentru felicitări – era deja prea târziu să le răspund în același mod. Fii sănătos și nu-ți amintește că te-ai plimbat

devotat tie Vlad. Solovyov.

16.

20 ianuarie 1895

Dragă și respectată # Mihail Matveevici,

Iată nota pe care ți-a citit-o Radlov pentru a doua secțiune a cărții din februarie. Am corectat-o conform observațiilor tale. Cu manuscrisul meu, sper, toate righi. Când mi-ai pus întrebarea fatidică pe telegramă, ultimele foi ajungeau la Vyborg în buzunarul prietenului meu Kotlyarevsky, care a jurat să le livreze personal (și nu simbolic) a doua zi dimineață (marți) la tipografie. Dacă a înșelat, cu atât mai rău pentru noi toți. Totuși, nu m-aș supăra foarte tare dacă acest articol ar trebui să fie amânat până în martie: ar trebui adăugat ceva, și ar trebui luat ceva. Acest ultim, totuși, încă o poți face singur cu succes.

A propos: Știți că cenzura și corecțiile dvs. editoriale se bucură de toate simpatiile mele. Cu atât mai mult, mă consider îndreptățit să vă atrag atenția luminată asupra următoarelor cazuri accidentale (voi arăta un exemplu care s-a întâmplat cu adevărat când ne întâlnim). Uneori o corecție, excelentă în sine, nu se potrivește cu nimic care precede sau urmează; atunci când se face o corecție, aceasta nu este vizibilă, deoarece toată grija este concentrată pe o anumită frază sau cuvânt și apoi, la citirea ultimei corecturi, scapă și inconsecvența, deoarece atenția este mai atrasă de greșeli de scriere decât de conținutul deja familiar. Și doar ochiul proaspăt al cititorului, sau ochiul suspicios al autorului, deschide necazul când este deja prea târziu.

Și uneori nenorocirile vin din mândrie. Acest lucru s-a întâmplat, de exemplu, cu o schimbare a titlului unei poezii. Autorul a pus în „Amurg", iar editorul, sub influența mândriei, s-a gândit: „Fu! Nici măcar nu știe să-și intituleze cum trebuie propriile poezii!". si a adaugat: "pe Imatra". Si intre timp, treaba

era la o distanta foarte mare, si, mai mult, de o alta cascada; si cum s-ar putea spune: "zgomotul unei cascade indepartate"? daca ar fi pe Pmatra, zgomotul ar fi cel mai apropiat - chiar in urechi.

Cu toate acestea, mă grăbesc să observ că astăzi termometrul este -26° și, prin urmare, poate, reproșându-ți mândria, pur și simplu am înghețat.

Și iată un alt fleac perfect, dar care trebuie corectat. Ideea este o mică greșeală de tipar cu privire la simboliști. Am observat că în loc de chef-d'oeuvre ei scriu schef-d'oeuvre; dar tipografii înșiși și-au

agravat deja eroarea făcându-i să scrie cschef-d'oeuvre. Deși diferența este mică, ei pot găsi în continuare defecte și se plâng că le atribui erori fără precedent. Este posibil ca, din partea lor, aceasta să fie doar o greșeală de tipărire, dar în orice caz este incomod să greșiți în semnalarea erorii. Este posibil, așadar, undeva în spațiul gol de la sfârșitul cărții din februarie să tipăriți amendamentul anexat.

Pe curând. Data plecării mele nu a fost schimbată. Mă înclin cu seriozitate în fața Lyubov Pasakovna și în fața prietenilor mei comuni.

Suflet Dedicat

Vlad. Solovyov.

Amendament.

În numărul de ianuarie al Buletinului Europei într-o notă bibliografică, la pagina 424, rândurile 14 și 15 de sus, se imprimau csliefs-' do envias (?!); urmează: schfs-d'oeuvres (?!).

— 124

17.

11895]

Dragă și respectată

Mihail Matveevici.

Dintre cele trei poezii trimise înainte de noul an, cea de-a doua (intitulată „Amurg”) necesită amendamente în al doilea și al treilea vers; pentru concizie, o anexez în întregime în forma corectată; sper să nu fie prea târziu și dacă e prea târziu, atunci Dumnezeu va ierta. Cu aceasta, încă două poezii noi, pe care, desigur, le vei lăsa deoparte pentru martie (dacă nu le amâni cu totul. Se scrie proza mea; probabil că voi trimite mâine o parte, iar restul pe 14 — o lună lungă și fără sărbători.Pentru a doua parte nu voi avea nimic, dar voi trimite peste câteva zile biletul lui Radlov, care este cunoscut de tine și de mine pe tine. instructiuni, de revizuit pe filozofia lui New Yuriev.a naturii mele muritoare si a unui diagnostic extrem de convingator, am decis ca imi pot prelungi existenta temporara numai sub conditia de a trai in aer curat, fara patimi si griji.Si din moment ce am hotarat intenționați, cu ajutorul lui Dumnezeu și al tipografiei voastre, să mai tipăriți încă o duzină și jumătate de cărți groase înainte de moartea stomacului meu, atunci extinderea zilelor mele pe această planetă este o nevoie urgentă pentru mine. Deci, voi veni la Petersburg rar și nu pentru mult timp.

Acum să trecem la politica superioară. S-ar putea să fii surprins la început (dar mai târziu) când afli că fapta lui Casimir Perrier, care a meritat o asemenea dezaprobare unanimă, în mine, dimpotrivă, stârnește imitație. Desigur, fără a fi

Dentom of the Republic, nu pot nici măcar să stabilesc acest titlu. Dar fiecare face ce poate. În locul Senatului și Camerei Deputaților, vă adresez mesajul meu și vă anunț solemn decizia mea irevocabilă de a-mi renunța la titlul... „enfan ter-ribl” al „intelligentsiei” ruse. Îmi depun demisia biroului cabinetului dumneavoastră. Fac asta cu inima mai ușoară că nu numai că a fost găsit un succesor al meu în această funcție mai onorabilă decât responsabilă, dar a intrat deja în administrarea atribuțiilor sale. Mă refer la nimeni altul decât veneratul nostru prieten Konstantin Konstantinovich. Cu toate acestea, ca persoană cu mai multe fețe, nu rămân străin de vreo combinație; pe de o parte, asemănându-l pe Casimir (nu grozav), în același timp cred că voi fi mai felix decât succesorul meu și că mi se vor striga șansele, și nu lui.

De la tine, cel puțin, aștept cu siguranță exclamații de aprobare (nu pentru un joc de cuvinte dubios, ci pentru o prudență neîndoielnică). Bănuiți că toată această alegorie se referă la o singură lucrare, venită parțial de la prietenul nostru mai sus numit și pe care am decis să nu o semnez.

Și apoi fii sănătos și prosper. Pe la 25 ianuarie a acestui an, 1895 (PX), sper să ne vedem oricum. Mă înclin cu seriozitate în fața Lyubov Isaakovna. Îi voi scrie baronului de îndată ce ți-am vândut toată proza mea pentru februarie.

Sincer devotat vouă

Vlad. Solovyov.

18.

[1895.]

Dragă și respectată

Mihail Matveevici!

Pentru ca poemul trimis ție (marți) pentru cartea de iunie („Numai umbra celor vii...”) să nu rămână fără o pereche și, de asemenea, pentru confirmarea autoparodiei, mai trimit una - are un loc langa asta, amandoi sunt melancolici.acea melancolie ar trebui prezentata publicului in doze moderate, apoi amanata pana in iulie.Totusi a sosit deja, judecând dupa temperatura.Azi lacul s-a deschis in sfarsit si imediat, fără nicio pregătire, reflecta un zori magnific.

Marți (2 mai) plănuiesc să plec, iar miercuri bărbile noastre se vor „contopește într-un sărut”, după cum spun romancierii.

Cunoscut de tine

Vlad. Solovyov.

19.

[1895.]

Îmi este foarte rușine, dragă și foarte respectat Mihail Matveevici, că, pe lângă numeroasele dvs. activități în general utile, se adaugă și munca inutilă a intermediarului meu poștal.

Există o neînțelegere aici care trebuie pusă la capăt. Cert este că scrisorile și coletele de la persoane care nu îmi cunosc propria adresă sunt, poate, de un interes vital pentru expeditori, dar în niciun caz pentru destinatar, adică. eu, de la care este destul că aceste obiecte îl așteptau la locul potrivit.

Așadar, vă rog să continuați să puneți articolele destinate mie într-un colț al biroului dumneavoastră până la cererea personală. Din scrisoarea ta vad ca nu vrei sa cedezi in fata "turmelor", asa ca va trebui sa o trimitem pentru amendamente.

Dacă poezia trimisă ieri poate fi la timp pentru cartea de mai, atunci vă rugăm să aduceți următoarele îmbunătățiri în ea.—

În primul vers, în loc de „arde”, ai nevoie de „strălucitor”. Nu contează, dar al patrulea vers în sine a ieșit deja foarte neimportant, dar poate fi corect corectat perfect: în loc de „Persistența nopții a iernii este o umbră”, spuneți: „O umbră de noapte este o fortăreață de gheață. ”—

Raze de regiment strălucitor după regiment Trimite-ne o zi tânără de primăvară, Dar umbra nopții întărește în tăcere cetatea gheții.

Acest lucru este mult mai bine atât din punct de vedere gramatical, cât și din punct de vedere sonor, și din partea figurativă. Totuși, întreaga poezie este așa așa, cu un păcat în jumătate, iar dacă numele „Înviat” ți se pare prea tare, atunci aruncă-l și înlocuiește-l cu asteriscuri.

Ai, ai, două fără un sfert. Grăbește-te la poștă.

Cunoscut de tine

Vlad. Solovyov.

128

20.

[1896.]

Dragul și foarte respectat Mihail Matveevici, recitind în îndelete dovezile, a găsit la început o greșeală de tipărire (sau poate greșeala mea), care trebuie corectată fără greș. Pe prima pagină (și în aspect, probabil la începutul celui de-al doilea), la sfârșitul celui de-al doilea paragraf (paragraful IX), sunt tipărite onoruri divine, „dar aveți nevoie de” onoruri episcopale, „deși acest lucru este aproape. la un lucru la altul, dar toate- există două diferențe, mai ales în acest

context. Fii atât de amabil – corectează tu însuți această greșeală în cartea ta, pentru că, din păcate, nu voi ajunge la tine în seara asta – am uitat o mulțime de promisiuni făcute mai devreme în această seară, care se referă toate la partea opusă a orașului.

Deci, ne vedem mâine.

Sincer devotat vouă

Vlad. Solovyov.

21.

14 februarie 1896 f:

Dragă și respectată

Mihail Matveevici!

Deși nu m-am gândit să fug și să mă ascund de tine, ci (sau mai precis: și de aceea) persecuția ta sincer îmi face plăcere ca semn al grijii tale paterne pentru mine. Am puține lucruri de adăugat la informațiile pe care le-ați adunat despre mine. Ajuns la Moscova, m-am îmbolnăvit imediat de gripă, de la care nici acum nu mi-am revenit complet, deși deja am început să plec. Această boală a avut două consecințe principale: 1) am fost reținut la Moscova până la sfârșitul acestei săptămâni și 2) nu am avut timp să termin marele și teribilul articol pe care îl începusem pentru cartea din martie, care astfel a trebuit să fie amânat. până în aprilie (dar nu ca poisson d' Avril, sper).

Despre prietenul meu dușman, cu siguranță voi scrie o Scurtă Amintire pentru luna martie, deja a fost gândită, iar a o pune pe hârtie este o chestiune de câteva ore; întrucât după cronica publică se poate pune un necrolog, nu mă grăbesc: vi-l înmân personal. Pentru un articol lung despre defunct, nu voi avea curând timp liber, de altfel, într-un astfel de articol ar fi inevitabil să vorbesc despre aspectele negative ale activității sale literare și să revin la vechile polemici, pe care nu mi le doresc absolut, și cititorii tăi s-ar plictisi x).

Sâmbătă, i-a trimis o telegramă de 59 de cuvinte lui A. M. Zhemchuzhnikov, dar în proză – cu gripa nu este timp pentru poezie.

H. N. Strahov a murit la 24 ianuarie 1896. Notă. Ed.

nyh evil deeds - două poezii: una a unui locuitor privat al domnului Lebedev, o traducere din Clement Marot, care ți-a plăcut foarte mult, și alta a domnului locotenent de gardă Kakhovsky, care, după ce am corectat o expresie, a fost aprobată și de voi, și amândoi cu inscripția să fie pusă într-un loc special pentru tipărire în cartea de februarie, pe care am anunțat-o autorii jubilați. Dar, vai! Februarie a

arătat că această exultare este prematură. Sper, însă, că aceste hârtii nu au dispărut, ci au fost doar amânate până în martie.

Pentru orice eventualitate, vă amintesc de npkh.

Poate că ați citit în numărul de astăzi din Novaya Vremya o declarație a omonimului dvs. Este legată de unele împrejurări, a căror dezvoltare ulterioară ar putea fi de interes pentru Vestnik Evropy, despre care amân conversația până la revedere.

Ce poți spune despre pătrunderea carnavalului în religie și politică? Nu am găsit nici un mic amuzament în ştirile din ziare despre vodevilul bulgar. Întrucât nu am vizitat niciodată cafe-chantans, pentru mine acest cancan, cu participarea Exarhului Bulgariei și a M-Pe Judik, a avut un farmec aparte de noutate.

Fii sănătos, dragă Mihail Matveevici. Îmi pare foarte rău că Lyubov Isaakovna este încă rău. Vă rog să-i transmiteți cele mai cordiale salutări ale mele.

Sper că la revedere de la această cyõõomy.

Sincer devotat vouă

Vlad. Solovyov.

131 -

SPb. 25 februarie 1896

Dragă și respectată

Mihail Matveevici!

Fără vină, eu sunt vinovat înaintea ta. După ce v-am trimis ieri o telegramă despre trimiterea necrologului direct la tipografie, nu aveam nicio îndoială că necrologul va merge ieri conform intenției. Dar odată cu corectarea finală, a început să capete un asemenea caracter și volum, încât a trebuit (la sfatul unor prieteni competenți) să decid să-l transform dintr-un „necrolog într-un articol — și asta înseamnă, nu pentru martie, ci pentru Aprilie. Dacă ți se pare incomod să taci în martie în legătură cu decedatul, atunci nu ar fi posibil să lipești o astfel de panglică: „V.S. o minciună, căci într-adevăr efectele gripei — privarea de somn și apetit — mă slăbesc și încetinesc. munca mea.

Cum este sănătatea lui Lyubov Isaakovna? Vă rog să-i transmiteți cele mai sincere salutări ale mele. Când îl vezi pe baron, spune-i, dacă nu uiți (și dacă uiți, atunci nu spune) că am pentru fiul lui (om de știință) o notificare scrisă de la redactorii revistei de filosofie că lui (baronul) -fiul) articol despre Cabala a fost alocat sediului în numărul de mai al revistei din acest an; și, de asemenea, anunțați-mă că îi aduc restul cărților lui de la Moscova.

Pe curând.

Suflet Dedicat

Vlad. Solovyov.

Din moment ce, evident, ați ales o parte bună și nu citiți ziare (ceea ce este deosebit de emoționant din partea redactorului revistei), trebuie să vă explic că, vorbind despre omonim, mă refeream la fratele meu Mihail, care a publicat o scrisoare în Novoye Vremya către redactor cu privire la notele tatălui nostru - despre care va trebui să vorbesc cu tine și Alexander Nikolaevich Pypin când ne vom întâlni.

132

23.

aprilie 1896

Dragă și respectată

Mihail Matveevici.

Desigur, ați primit telegrama mea monstruală. În plus, vă atrag atenția în mod deosebit asupra 3 puncte (unul se referă la greșeli de tipărire, iar celelalte două la modificările dvs. cenzurale).

1) În bucătărie, capitolul 9 din X începe eronat astfel: „Este clar că, din punct de vedere istoric al lui Tolstoi, ideea Ormuzdului Kievan și a lui Ahriman din Moscova nu rezistă criticilor.” Dar istoricul punct de vedere nu este deloc Tolstoi, ci, dimpotrivă, ideea lui Tolstoi din punct de vedere istoric; prin urmare, trebuie fie să omiteți pur și simplu cuvântul „Tolstoi” (deoarece cel precedent arată a cui este ideea), fie să puneți așa: „Este clar că, din punct de vedere istoric, ideea lui Tolstoi despre Kievul Ormuzd și Moscova Ahriman critică.” În orice caz, veți avea timp să faceți această corecție, chiar dacă este într-o foaie care a fost amenajat.

2) Bucătărie a 10-a (sfârșitul capitolului Σ). Cuvintele pe care le-ați adăugat: „așa a vrut să spună poetul” contrazic contextul, întrucât din cuvintele anterioare (subliniate): „și aici nu s-a înșelat” reiese clar că gândirea poetului a fost deja enunțată, și că apoi i se dă o apreciere confirmatoare din afară și din fața criticului, adică a mea.

3) La sfârșitul articolului, a doua jumătate a frazei de concluzie, pe care ați exclus-o: „și acest mediu în sine, societatea însăși, este doar o turmă” se cere în esența gândirii și trebuie restaurată.

Nu v-aș contrazice dacă: 1) aceste două pasaje, așa cum sunt scrise de mine, ar putea amenința Vestnik Evropy cu un anumit pericol și 2) dacă

133

curelele nu erau în mod evident în detrimentul contextului. Dar din moment ce, pe de o parte, tu însuți nu vei spune sincer că Vestnik Evropy ar putea primi un avertisment pentru că în ea o societate fără o puternică dezvoltare a personalității se numește turmă sau pentru că eu, în numele meu, confirm părerea lui Tolstoi despre avantajul Sf. Vladimir înaintea lui Ivan cel Groaznic - iar pe de altă parte,

amendamentele dumneavoastră în aceste două puncte tulbură vizibil cursul gândirii mele, apoi îmi permit să vă rog în mod convingător să le luați înapoi. Ca să vedeți că eu nu te certa pe fleacuri, iti indrept atentia asupra faptului ca nu protestez impotriva amendamentului din dovada al 7-lea (sfarsitul capitolului VI), desi imi slabeste inutil gandul.Ti s-a parut ciudat sa spui ca este imposibil ca Dumnezeu însuși să facă un om desăvârșit fără propria sa participare, dar acest lucru este exprimat în mod repetat de Sfinții Părinți (apropo, Sfântul Ioan Gură de Aur.) Ți-a fost și teamă de indicația că omul este asemănat cu Divinul, dar la urma urmei, pe pagina 1 a Bibliei se spune că omul este creat după chipul și asemănarea lui Dumnezeu (il ne faut pas être plus orthodoxe, que l'orthodoxie). Dar de vreme ce corectarea ta nu rupe legătura gândurilor mele, o accept cu inima grea, ci pe tine. doi – nu. Crezând în dreptatea ta, sper că vei fi de acord cu mine, altfel, deși dragostea mea pentru tine nu-mi permite să fiu supărată pe tine (ești surprins de această apariție a tuturor celor trei virtuți creștine, stai puțin - acum mama lor va apărea și), voi propune înțelepciunii voastre următorul compromis, atât pentru acest caz, cât și pentru altele asemănătoare în viitor: când nu reușiți să ajungeți la un acord din partea amendamentelor de cenzură, atunci vă tipăriți propria versiune în textul articolului și lăsați versiunea mea originală să fie restaurată în următoarea carte sub forma unor simple amendamente – Veți fi de acord că nicio cenzură nu își va băga nasul în errate într-o lună. Și vei fi în siguranță și eu sunt mulțumit. Totuși, de 9 ani încoace ne descurcăm fără astfel de smecherii, dacă vrea Dumnezeu, ne descurcăm pe viitor.

Aici a început căldura printre zăpada încă netopită; lacul, în opinia băștinașilor, nu se va deschide înainte de două săptămâni, așa că nu voi înota pe el până în iunie. Mă înclin cu seriozitate în fața Lyubov Isaakovna și a tuturor prietenilor mei. Am primit tot ce ai trimis, mulțumesc foarte mult și îmi cer scuze.

– 134

Ocupat cu filozofia morală, cu profeți și cu Antihrist, dar nu există versete de primăvară. La revedere pe 3 mai personal, iar în scris, sper, mai devreme!

Suflet Dedicat

Vlad. Solovyov.

Iată-l că a bătut-o.

Rupesc plicul pentru a atașa o poezie care tocmai s-a format, pe care, poate, o să mai ai timp să o înființezi undeva în cartea de mai, unde i se cuvine după intriga.

Vlad. Solovyov.

185

24.

[Franzensbad 26 iulie (7 august) 96. Nota M. M. Stasyulevich.]

Michal Matveich dragă!

Îți scriu din kazfarna, sunt plecat de o boală Și plin de tot felul de murdărie.

Munci dulci uitate

Atât Bacchus, cât și Cyprites;

De mult timp fundurile îmi repetă Doar hemoroizi.

Țărmurile pustii ale Nevei se leagănă în plictiseală sălbatică; Nu eu, nu tu, sunt de vină, dar este Petru cel Mare.

Nu există suflet viu în capitală, Ca într-o stepă fără apă.

A dispărut Dflyanov tânăr

Și Ratkov nobil.

În tipar, tremur și stagnare

Și veștile sunt proaste.

Pamfletul a fost publicat de Lev Tolstoi Despre faptul că beția este dăunătoare.

Volynsky a fost lovit de un țânțar

Și a căzut de pe scaun.

Asta se pare că sunt toate știrile literare, restul le știi din ziare. Am regretat sincer moartea subită a lui Khitrovo, cu care în această ultimă vizită ne-am întâlnit ca vechi prieteni.

136

S-a schimbat mult în bine spre sfârșitul vieții, iar activitatea sa în Japonia a fost ireproșabilă.

Am scris un necrolog pentru Vestnik Evropy.

Mulțumesc lui Lyubov Isaakovna și ție pentru felicitările tale amabile, dar acum am deja dreptul la o scrisoare adevărată cu știri despre sănătatea amândoi.

Și trimit aceste rânduri, de dragul exactității, prin Alexandru Nikolaevici. Când și unde mergi și în ce compoziție?

Mă înclin cu seriozitate în fața Lyubov Isaakovna.

Sincer devotat vouă

Vlad. Solovyov.

137

25.

[Ems. 28 iunie (10 iulie) 97. Mark M. M. Stasyulevici.

Această scrisoare este scrisă pe o scrisoare de la Pypin, care se termină cu cuvintele:

Ești mereu devotat

A. Pypin.

Continuă Vl. S. Solovyov:]

De asemenea, Vlad. Solovyov, care a participat la recepția editorială a unei doamne pur și simplu plăcute; Sper miercurea viitoare să văd doamne plăcute din toate punctele de vedere.

Mă ud în Pustynka, citesc despre Bizanț (pentru Vestnik Evropy), scriu despre metafizică (parțial cu aceeași programare imediată – parțial – nu vă speriați prea tare!); la revedere – la mijlocul lunii iulie – nu este este corect?

Vă rog să-mi transmiteți sincere salutări lui Lyubov Isaakovna.

Sincer devotat vouă

Vlad. Solovyov.

138

!¡

26.

Deodată, a sosit fratele meu Mihail, dragul și foarte respectat Mihail Matveevici. Mâine dans l'après-midi el va apărea în faţa ochilor tăi. dacă sunteți acasă; pleacă mâine cu trenul de la ora 7, iar la ora 4 am o cină devreme sau un déjeuner dînatoire, în urma cărora sunt pus în imposibilitatea de a urma invitația ta amabilă și de a lua masa cu tine mâine. Voi ajunge împreună cu fratele meu la ora 2-3.

Tot Vlad al tău. Solovyov.

Verte!

La 6 septembrie 1896

1) Pentru Lyubov Isaakovna:

Mihail Matveevici în ziua miracolului Arhanghelului Mihail în repere.

Nu degeaba omonimul tău ceresc a făcut minuni în Honakh: Deși nu arhanghelul Mihail, tu ești și Mihai minunat.

Cu mult timp în urmă, el l-a răsturnat pe mândru și malefic Dragon - Și tu, cred, ești destinat să-l răsturnești pe Ratkov-Rozhnov.

(A suivre.)

139

2.Í.

5 oct 97 Moscova.

Drag și profund respectat, dar de neclintit în amăgirile sale, Mihail Matveevici!

„De câte ori au spus ei lumii”, în persoana vrednicului său reprezentant Mihail Matveevici, că amabilitatea primită de un angajat al Vestnik Evropy de a da adresa redacției în loc de a lui nu are scopul de a-i împovăra pe stimabil redactor cu transmiterea scrisorilor primite, ci, dimpotriva, scutirea destinatarului de la primirea repetata a celor.

Wow! Din Dunăre, Tamisa, Tibru, Mesaje zboară pe călcâiele voastre - Bărbații lipsiți de zkilibre, Și femei răvășite de grăsime.

Exagerez acest lucru, desigur, dar sunt enervat să vă provoc chiar și cel mai mic inconvenient.

Ce pot să vă spun despre mine?

Nu sunt bolnav și nu sunt trist

Deși clima Moscovei este dăunătoare pentru mine, este prea continentală, nu există Galernaya și Neva aici. Ei bine, Cicherin, nobilul mulțumit de sine, m-a enervat, - A deformat totul, ca un castron cenușiu, Skopets ai palestinienilor din Tambov. Ieri l-am ucis pe răufăcător. A furat o lună de muncă. Te-au bătut pentru asta! Și fără regret - La naiba! trah!—și îndreptați-vă în groapă.

140

Întrucât ultimele cuvinte, dacă sunt citite de cineva înaintea dumneavoastră, pot fi luate ca o mărturisire ca o crimă și mă supun acuzației de omor, cu vehemență și iritare, dar în circumstanțe agravante, domnule consilier de stat în pensie Chicherin, mă grăbesc să explicați ce s-a întâmplat, vorbim despre o luptă literară, și nu despre un alt fel de luptă.

La Moscova, am găsit un fel de rătăcire. Jurnalul filozofic s-a dovedit a fi un copil cu șapte bone, dar fără un ochi. În ciuda unui abonament destul de suficient și din ce în ce mai mare, el, ca urmare a celei mai absurde gestiuni, s-a trezit cu o datorie fără speranță față de tipografie. Rezultatul imediat pentru mine este refuzul taxei și promisiunea de a solicita subvenții patronilor de la Moscova. Vorbind fără ipocrizie, nici unul, nici celălalt nu-mi face cea mai mică plăcere. Și mai gravă este vrăjmășia și rivalitatea agravată dintre cei doi filozofi-catedri care vin mereu să se plângă unul de celălalt, și

„Terty care se bucură” (nu Filippov, ci cel despre care vorbește proverbul latin: duobus certantibus t & rtìus gaudet) , nu poate decât să se bucure, dar nu să ajute delu.

Aștept acum sosirea unui om de afaceri din străinătate și apoi imediat la Petersburg, pentru că aici și pe vreme uscată este nămol. Pentru a nu înșela, miercuri 15, sau cel târziu sâmbătă 18, voi fi la tine. Lyubov Isaakovna trebuie să fi venit? Mă înclin cel mai serios în fața ei și în fața tuturor prietenilor mei.

Sincer devotat vouă

Vlad. Solovyov.

— 141

28.

[20 octombrie] 1897. Yometka M. M. Stasyulevici.]

Nu te-am înşelat, ci mă înşel pe mine însumi;

Pe care-l aștept — a dispărut dincolo de Alpi. Speranțele de a te vedea în curând se estompează, Și aici am devenit din nou scriitor de scrisori. Vă scriu, vă scriu și apartamentului. Și apoi, pentru odihnă, stăpânul meu La proskomedia slujește deja prosvir, El este un om cu suflet sensibil. Și între timp, evident că m-am bătut pe mine însumi - O săptămână întreagă de boală pe mare, am suferit intens, - și e plictisitor și jignitor Să stai toată ziua peste un lighean, sau o oală. Voi mentiona si nevrita...

Dar vă aud deja răspunsul gata, nu ratați să vă opuneți: „nu minți!” Deși nevrita este un fapt, aici nu este o minciună! Dar deja sunt prea multe despre boli! În afară de ele, sunt plin de forţe tinere.Ar cere Dumnezeu cu o sută patruzeci de ani înainte.

Cu toate acestea, nu este potrivit să scrieți despre fapte care nu au fost finalizate și sunt departe, mai ales când îi scrieți unui istoric și activist. Trecând la cel mai apropiat, dacă Cimitirul meu Rural a fost acceptat sub copertă roșie, dar nu a fost încă tipărit definitiv, atunci nu refuzați să faceți o mică reparație. Și anume, ultimul vers din strofa a doua trebuie citit așa. :

Sunt încununați cu cruci, dorm într-un somn obosit. Iar al treilea vers din strofa a patra este după cum urmează:

Dar, după ce au zburat la ea, au cântat atât de tandru, iar dacă aceste amendamente întârzie, atunci nu contează.

Cu toate acestea, ne vedem în curând, dragă și foarte respectat Mihail Matveevici. Mă înclin cu seriozitate în fața Lyubov Isaakovna și a tuturor prietenilor mei.

sincer devotat

Vlad. Solovyov.

1897 (7 noiembrie).

29.

Nu veți râde de ședința mea din Moscova, dragă și foarte respectată Mihail Matveevici, când veți afla: 1) că l-am găsit pe iubitul meu frate Mișa în febră tifoidă, de la care a început să-și revină serios abia astăzi și 2) că eu însumi. nu au ieșit săptămâna aceasta din casă din cauza suferinței acute a ficatului. Totuși, luni sper să fiu la Galernaya. Pe drumul până aici, am avut o mică nenorocire: am pierdut două manuscrise pe jumătate terminate, unul pentru dicționar cu mențiunea „Pesimism”, iar celălalt pentru „Vestnik Evropy” cu jumătate din intrarea „The Unknowable” de Herbert Spencer. Cu aceasta, a doua aventură, dar acum Măcar am cartea cu note, și vă voi aduce din timp un articol nou scris, care, poate, va beneficia de scris secundar. Așa că ai început să cooperezi acolo! Și s-a întâmplat când era nevoie în această instituție publică, eu mereu m-am uitat mental cu pieptul în direcția ta - cum, spun ei, ar privi el.

Acum văd că și tu ai devenit liberal în acest sens. Fii sănătos, dragă Mihail Matveevici, mă înclin cu zel în fața lui Lyubov Isaakovna și a tuturor ca tine. Pe curând.

Suflet Dedicat

Vlad. Solovyov.

Cairo, 14 (26) Air. 98.

treizeci.

Hristos a înviat! Iată-ne la Odesa.... Adio pământ!

Vântul e proaspăt Și termometrul este aproape de zero. Iată un stol de pescăruși, Un val mare; Iată-l pe prietenul Ernest, A suflat din partea diavolului mării, Ceață în jur. Mai aproape de Bosfor Excitare mai jos decât mercurul de deasupra.... Iată jucăriile: Cazarmă, tunuri - Și calea este întreruptă!

Acest lucru nu este pentru tipărire; subiectul acesteia 1) se anexează pe o foaie specială. Voi adăuga în proză că, după ce am realizat tot ce era destinat la Constantinopol (Uspensky se înclină în fața lui Alexandru Nikolaevici), am pornit mai departe și, după ce ne-am prăbușit cu succes 2), la părăsirea Pireului și întârzierea cu o zi, am ajuns pe insula Creta, unde escadronul intern în persoana amiralului Skryd-

') A fost publicată în Buletinul Europei *, iulie 1898 (I. Umbra Troadei. II. Delta Nilului). Notă. M. M. Stasyulevici.

') Vaporul, la ieșirea din portul Pireu, a fugit în țărm și a trebuit să fie tras; această procedură a durat 12 ore. Notă. ed.

144

lova, cea mai dulce și mai inteligentă persoană, ne-a primit cu onoruri deosebite. După ce am constatat de la persoane oficiale că un candidat neoficial bine-cunoscut avea un teren solid sub el, am pornit mai departe spre Alexandria și Cairo și considerații atât politice cât și economice (știința previzională a combinat aceste două ordine de idei într-un singur termen „economie politică”) m-a determinat să refuz de la o călătorie în Palestina, care este regatul iөrocrației, al cărui principiu real este nu numai rgoiororogpt, poroppp, diaconorum, diatchkorum ponomariorumque, ci și laikorum-oblupatìo et obdiratio. În Egipt am găsit har: iarna câmpuri gata pentru recoltare (cum avem La sfârșitul iz), iar Yarovye este un verde uriaș. În fața noastră, a început să fie o căldură, dar am adus clopoțel teribil și răcoare priyatny. Mulțumită britanicilor, Egiptul este ca orasul elicopter al confortabilului.Chiar si postul este pe tablourile lor, si nu dupa arbitrar, si nu dupa arbitrar.prima vizita - acum 22 de ani!!!

După ce am petrecut o oră și jumătate într-o baie magnifică și trei ore într-un muzeu și mai magnific de antichități egiptene, mă simt ca un Melchisedec întinerit și jucăuș.

Un gong chinezesc scuturat de un etiopian negru cheamă la prânz. Mă voi ocupa de două vecine de sufragerie: doamna Ippy și domnișoara Uri. La revedere la începutul lunii mai. Mă înclin cu seriozitate în fața Lyubov Isaakovna și a tuturor prietenilor mei. Îi reproșez prietenului meu Ludwig că a permis fără grijă războiul.

Al tău sincer devotat

Vlad. Solovyov.

<) L-3-Slonimsky, compilator al unei reviste străine în Buletinul Europei. — Notă de M. M. Stasyulevch.

145

10

Scrisori către A.N. Pypin.

1.

3 mai 1892. Moscova, Precistenka, satul Likhutpna.

Dragă Alexandru Nikolaevici!

Sora mea vă va oferi cu plăcere scrisorile lui Kotlyarevsky, dar vă roagă să-mi spuneți din ce ani aparțin, altfel îi va fi greu să le găsească într-o masă uriașă de tot felul de scrisori.

Ea, desigur, ar dori să primească scrisori de la soțul ei către Kotlyarevsky.

Toate acestea le poți face prin mine. Dar mai întâi spune-mi cărui an aparține această corespondență.

Nu știu când voi veni la Petersburg. Și-a angajat o mică dacha la gară. Pasarela căii ferate Nikolaevskaya (30 verste de la Moscova). Scrie unde petreci vara, pentru că înainte de vară, poate, nu voi ajunge pe malurile Nevei. Mă mut în dacha după 15, așa că vă rugăm să adresați scrisorile la Moscova.

Am primit Buletinul de mai al Europei la o publicare timpurie – o combinație de acuratețe și curtoazie – și am citit cu plăcere critica dumneavoastră la adresa lui Budplovici.Pregătesc eseuri bizantine pentru vară.

Fii sănătos. Mă înclin cu sinceritate în fața Iuliei Petrovna și în fața tuturor. Dacă această scrisoare vă ajunge înainte de cina de luni, transmiteți-mi sincere salutări gazdelor și oaspeților dragi.

Sincer devotat vouă

Vlad. Solovyov.

146 -

2.

b iunie 1892. Moscova, Prechistenka, satul Llihutpna.

Dragă Alexandru Nikolaevici, sosirea mea la Petersburg este întârziată, deși nu a fost anulată. Sunt sănătos, dar zdrobit de abundența a tot felul de lucruri și de povara propriei mele inexactități și impracticabilitate. Cu toate acestea, sunt recunoscător. Vă trimit două poezii, care ar putea intra în continuare în cartea de august, sau altfel în cea din septembrie - nu contează pentru mine. Mă înclin cu sinceritate în fața Iuliei Petrovna și în fața tuturor.

Ați primit trei scrisori de la Kotlyarevsky către Nikolai Popov?

Sincer devotat ție, Vladimir Solovyov.

147

*

3.

8 octombrie 1893. Dinard.

Iartă-mă cu generozitate, dragă Alexandru Nikolaevici, întârzierea acestui mesaj. Lenea mea în general, și epistolară în special, probabil că nu s-a ascuns de observația ta pătrunzătoare. Dar citesc bine. Am citit și viclenia ta despre Aksakov, care a meritat încurajarea unei persoane celebre („și efectiv”). Această aprobare, împreună cu o mustrare părintească IO. Samarina, pentru naționalismul ei neschimbător, este redusă semnificativ de pilonii slavofili. Trecerea

din cele pământești. Jupiter către cel ceresc, îmi permit să întreb Pre-ascensiunea ta: cum rapoartele astronomice despre planeta Jupiter, făcute în septembrie, pot respinge raportul meu despre planeta Venus, pe care l-am văzut în iulie înainte de răsăritul soarelui, așa cum i se cuvine - Nu degeaba se numește Lucifer sau Dennitsa? vrei să infirmi poezia științifică, atunci iată un mic subiect pe care să-l exersezi:

La Russie.

Russie, âme brumeuse errant sur Tavalanche:

Tu t'es donc arrachée à la vision blanche

Le tes champs de glace eternels,

Pour venir oublier l'âpre souffle du- pôle

Et fondre les frimas de ta neigeuse epaulé

Au feu de nos coeurs fraternels.

Accours! nos étalons épousent tes cavales,

Et nos chênes croissant sur les forets rivales(?)

S'entrelacent à tes sapins.

Pe gheața veșnică, veșnice iepe, singure, fără armăsari, hrănindu-se cu scoarță de pin, așteptând ca armăsarii francezi să le curteze.

Asta e atât de poezie!

Zilele acestea îi trimit lui M. M-chu ceva ce poate fi tipărit în secțiunea a 2-a a Vestnik Evropy.

Fii sănătos. Mă înclin cu sinceritate în fața Iuliei Petrovna și în fața tuturor.

Suflet Dedicat

Vlad. Solovyov.

148 -

4.

[1896.J

Dragă Alexandru Nikolaevici! Cu aprobarea dumneavoastră, am scris un necrolog pentru Khitrovo, pe care îl voi preda marți la tipografie – nu este prea târziu pentru un necrolog. Va anunt pentru comenzi "in functie".

Miercuri sper să te văd în birou vindecat de flux, despre care am aflat de la fiul tău, dându-l în jurul insulelor într-o seară bună. Nu-ți fie frică! patinajul era cel mai inocent și fără nici un fel de plimbări.

Neștiind unde să-i trimit acum lui Mihail Matvevich, vă rog frumos să-i trimiteți mesajul atașat, prin toate mijloacele înregistrat.

Pe curând. Mă înclin cu seriozitate în fața stimatei Iuliei Petrovna.

Suflet Dedicat

Vlad. Solovyov.

Scrisori către S. M. Lukyanov.

1. ,,

Pentru a patra zi sunt posed de gripă, dragă Serghei Mihailovici, și trebuie să-mi amân plecarea la Moscova. Deși mâine, dacă nu va crește temperatura, va trebui să merg la mama, care trebuie să mă vadă în afaceri, dar cu greu voi risca să pătrund în țările transcarpiene și, prin urmare, vă trimit partem pro toto pentru în timp. Cred că această parte este mai bună decât întregul, cel puțin că nu este supusă gripei.

În șapte locuri am fost întrerupt de un apel cu un bilet de la belle-soeur-ul tău care anunță boala Lydiei Petrovna și mă invită să vin mâine. Dacă ies, îi voi îndeplini dorința, mai ales că sala de sport e vizavi de apartamentul mamei.

Sper ca boala Lidiei Petrovna să nu fie gravă. Mă înclin în fața ei cu seriozitate și te rog să-mi scrii două cuvinte dacă mesagerul te găsește.

Te respect cu adevărat și sincer devotat

Vlad. Solovyov.

Oaspetele dvs. mi-a încredințat, am livrat la destinație în perfectă integritate și integritate, dar, se pare, nemulțumit de tăcerea mea mormântului. Ce să fac! Această proprietate este înnăscută în sensul literal, deoarece sunt un copil prematur de șapte luni și la naștere nu am putut să țip, ci doar mi-am deschis gura în tăcere, ca vrăbiile nou-născute.

2.

Dragă și respectat din inimă Serghei Mihailovici! Deși, după cum veți vedea, nu sunt vinovat de nimic, mă grăbesc să-mi cer scuze. A fost așa. Înainte de a pleca din sat, m-am trezit într-o ploaie puternică, încât, când m-am așezat lângă șemineu, din mine veneau aburi, ca de la un cal obosit, m-am repezit totuși, fără să-mi schimb hainele, în trăsura, deja ocupată de o persoană mare a unei bătrâne dragi. Încă ploua și partea superioară a cabinei era ridicată. Dacă compresa pe care am prezentat-o a fost sensibilă pentru însoțitorul meu, nu știu; dar eu, deja împletit în țeapă de boala mea, am fost evident supus încă

unei execuții – sufocarea cu perne – și am început să repet în suflet expresia preferată a prietenului meu Radlov: cum armăsarul de stepă se repezise deja pe venerabila iapă și pe apocalipticul castron. până la gară.Dar apoi s-a dovedit că Ministerul Căilor Ferate a recunoscut ca mobil nu doar compoziția, ci și pictura trenurilor, iar trenul de 9 ore la care am ajuns a fost deja lăsat la 8.26, iar următorul merge exact la miezul nopții.Tovarășul meu a urlat ca un insectă și numai curățenia germană a împiedicat-o să stea pe podeaua camerei gării.Nu voi descrie diferitele complicații ale nenorocirii noastre.la miezul nopții trenul nostru a intrat în gara Nikolayevsky și la vremea aia probabil rosteai pe cheltuiala mea diverse cuvinte usturatoare pe care sper ca acum le vei lua înapoi.mâine seara devreme mai am timp s-o văd.

Sâmbătă, când am rămas singur cu fantasticul meu homeopat, ți-a oferit un lung și sincer panegiric, ca unui rus adevărat.

Pe curând.

Al dumneavoastră

Vlad. Solovyov.

– 1Ó1

3.   *.·'··

Dragă Serghei Mihailovici,

Vă mulțumesc pentru blândul amintire din partea mea, prințesa Evgeniya Maximilianovna. Cu siguranță voi profita de sugestia ei; dar ai presupus greșit că am un al treilea dialog: nu există încă în natura lucrurilor, ci doar în design.

Voi pune în buzunarul fracului (sic!) o poveste fantastică nepublicată de A. Tolstoi pentru lectură opțională.

Mâine voi merge după-amiaza (azi nu voi avea timp) la Palatul Oldenburg.

Îți trimit al doilea dialog. Fii sănătos. Mă înclin cu seriozitate în fața Lidiei Petrovna.

Sincer devotat vouă

Vlad. Solovyov.

152

4.

• 'η

Dragă și respectat din inimă Serghei Mihailovici,

Am suferit doliu, dar cred că acesta nu este un obstacol nici în calea conversației amicale, nici în muzica nobilă. Deci, la revedere la 972.

Sincer devotat vouă

Vlad. Solovyov.

Note S. M. L-va.

Toate cele patru litere-note - nedatate - nr. 2, 3 și 4 - sunt pe formularele Hotelului d'Angleterre din Sankt Petersburg.

Ad 1.—Scris, se pare, în martie 1899. La momentul scrisorii, a fost trimisă „Justificarea binelui”, care a fost publicată în acea perioadă în ediția a 2-a.- Destinatarul locuia în 1899 pe insula Aptekarsky, de-a lungul străzii Lopukhinskaya, în spatele Karlovka.De aici și expresia: „țările transcardiei”. —Invitatul la care se face referire în postscriptie este doamna A.I.V—va. Solovyov s-a oferit cu amabilitate să o „ridică”. Ulterior, A.I. a căzut un trandafir dintr-un fel de coroană.

Ad 2. — Narațiunea plină de umor care constituie conținutul acestei scrisori înfățișează călătoria lui Solovyov de la Pustynka, moșia lui S * P. Khitrovo, la Petersburg. Episodul e^ot se referă la mai 1900.

Ad 3. — Această scrisoare se referă fie la 1899, fie la 1900. Apoi Solovyov a citit de la Principesa Eugenia Maximilianovna de Oldenburg una dintre „convorbirile” sale („Trei conversații”) și o critică plină de umor dedicată simboliștilor și decadenților noștri.

Ad 4. — Din aceeași perioadă cu nr. 3. — Câteva dintre poeziile lirice ale lui Solovyov au fost puse în muzică și el a fost invitat să asculte aceste „romanțe.” Se pare că muzica i-a făcut lui Solovyov o mare plăcere. Nu a fost încă tipărită .

Telegrame.

1.

Vyborg, 1 ianuarie 1897

Urări din suflet de un an fericit Lidiei Petrovna și vouă. La revedere la sfârșitul lunii.

Vladimir Solovyov.

2.

Petersburg, 14 februarie 1900

Sper ferm să fiu vineri. Mulțumesc foarte mult.

Solovyov.

3.

Petersburg, 16 martie 1900

Mulțumesc foarte mult. Cu siguranță o voi face dacă nu se întâmplă nimic. Închinăciune sinceră către Serghei Mihailovici.

Solovyov.

Note S. M. L-va.

Telegramele pot fi utile pentru a determina locul în care se aflã Solovyov la momentul potrivit.

Telegramele din 1900 sunt în legătură cu spectacolul unei case de copii. Au fost puse în scenă „La grammaire” de Labpsch și „Propunerea” de Cehov, care a evocat o stare de spirit sincer veselă în Solovyov.

Scrisoare către I. A. Shlyapkin *).

Sankt Petersburg, 10 dec. 1898

Dragă Ilya Aleksandrovici,

Nu sunt bine și plec în vacanță în provincia Tambov. În cazul în care nu ați putut să vă vizitați înainte de plecare, iată răspunsul meu scurt pentru dvs.

Pentru o participare reală, conștiincioasă, la cinstirea defunctului 0. θ. Miller, ar trebui în primul rând să-i citesc scrierile, pe care le cunosc prea puțin; și nu am ocazia să fac asta înainte de vară.

Pentru a participa la un fel de declarație în stilul lui Turgheniev: "Et moi aussi j'aime la nature" - pentru aceasta trebuie fie să fii Jean de Kobéliatnikoff, fie să ai gradul de general - și din 1881 am fost întotdeauna un colonel pensionar.

Dacă, totuși, puteți să-mi afirmați hotărât și sincer că o scrisoare adresată dumneavoastră cu un mic panegiric către defunct 0. θ. vă poate face plăcere, atunci voi scrie o astfel de scrisoare în februarie, punându-vă asupra dumneavoastră o responsabilitate morală pe acest subiect.

Cu adevărat respectându-te

Vlad. Solovyov.

*) În 1899, la 1 iunie, s-au împlinit 10 ani de la moartea prof. O. t. Miller. Elevii clasei sale din 1881, întâlniți la întâlnirea lor obișnuită din 21 noiembrie 1898, au hotărât să organizeze o seară publică în memoria defunctului. Apropo, am decis să-l invităm pe Vl. O. Solovieva, A. t. Koni, V. S. Tagantseva și alții. Rezultatul invitației lui Vl. S. și era o scrisoare adevărată. Seara nu a avut loc din cauza unor împrejurări „independente”, - Notă. I. A. Shlyapkna.

Scrisoare către NN x).

Dragă Grigori Vasilevici,

— E ceva în neregulă cu ochiul meu — aparent anatomic. Ai fi atât de amabil să-i spui mesagerului unde și când ne putem vedea cât mai curând posibil, de ex. Ar trebui să vin la tine (și la ce oră), sau poți veni la mine la hotel „Anglia” (împotriva lui Isaac)?

Pentru mine, întrebarea ochilor este, desigur, o chestiune de viață și de moarte — mai mult decât pentru mulți.

Cu adevărat respectându-te

Vlad. Solovyov.

Dacă mesagerul nu te prinde, ai fi atât de amabil să suni la hotelul Angliya.

d) Proiect; această scrisoare nu a fost trimisă.

Notă. ed.

— 156

Scrisoare către I. O. Lapshin.

Harkov, 21 mai 72.

Dragă Ivan Osipovich!

Am ajuns cu bine și chiar vesel la Harkov, dar acum îmi petrec timpul într-o melancolie decentă, care este intensificată de gândul la drumul încă lung de urmat și o ședere de două luni într-o stare bestială. Ieri a căzut asupra mea o asemenea deznădejde, încât aproape că m-am hotărât să mă întorc la Moscova sau să merg în satul Herson cu vărul meu; dar astăzi prudența a învins, iar mâine mă duc la Saratov, unde sper să găsesc o scrisoare de la tine cu vești din lumea spiritelor.

La Harkov nu am văzut și nu am auzit nimic remarcabil. Despre fostele tulburări se vorbește puțin; se pare că acestea au fost complet fleacuri din punct de vedere politic, dar nu fleacuri în ceea ce privește numărul celor uciși, care aici numără până la o sută.

Vă doresc toate cele bune vouă și dragă Susanna Denisievna. Salutările mele lui Alexander Gerasimovici.

Cu adevărat respect, îți rămân devotat

Vl. Solovyov.

157

Scrisoare către S. D. Lapshina.

18 august 1872. Moscova.

(Îmi cer scuze că franceza mea este îngrozitoare.) Draga mea doamnă!

Insomnia ta supranaturală mă doare enorm. Mi-ai spus că vei consulta un medic; este, cred, la Ostankinox) unul destul de bun al cărui nume este M. Tarassenkof: vorbeşte cu el, dacă mai este acolo. Sau, cum vei veni uneori în oraș în aceste șase săptămâni, de ce să nu-l consulți pe Artemovsky, dacă Ți-a făcut deja bine? Dar asta doar cu condiția să nu-ți dea somn magnetic; căci sunt sigur că tocmai această stare cataleptică în care Te afli în timpul ședințelor noastre, care Te privează de facultatea de a dormi după somn natural.

Când îți vei reveni din suspiciunile tale? Cauza comportamentului meu ciudat, dacă a existat. nu putea avea nimic de-a face cu părerile mele despre spiritism. Starea generală de tristețe sau veselie, atunci când nu are nicio cauză morală, trebuie să depindă de starea comparativă de bunăstare organică, ceea ce presupun că mi-a fost cazul în seara trecută.

Ceea ce îmi spui despre părerea prietenilor tăi materialiști despre Samarin mi-a amintit viu de copilăria mea. La 13 sau 14 ani, când eram un materialist zelos, era o mare problemă pentru mine: cum pot exista oameni cu spirit care să fie și creștini? și mi-am explicat acest fapt ciudat presupunând fie ipocrizie, fie un anumit tip de nebunie specific oamenilor inteligenți. A fost destul de prostesc pentru un copil mic; auzind astfel de prostii strigate de oameni de o vârstă mai venerabilă — nu se poate decât, după expresia orientală, „suspenda urechile pe cuiul uimrii·1.

9 Имѣніе Александра Даниловича Шумахера, въ которомъ гостила въ это время С. Д. Лапшина. Прим. ред.

Nu știu dacă prietenii tăi sunt materialiști în sensul strict al cuvântului, materialiști ortodocși ai mărturisirii lui Vogt, Biichner etc.; daca da, atunci as fi foarte curios sa le vad si sa le aud, pentru ca este o specie care deja dispare. Chiar și în Occident, absurditatea logică a sistemului a fost recunoscută, iar materialiștii raționali au trecut la pozitivism, care este o fiară cu totul diferită și care nu trebuie disprețuită.

În ceea ce privește materialismul, el nu a avut niciodată nimic în comun cu rațiunea sau conștiința, dar este un produs fatal al legii logice care reduce la absurd spiritul uman despărțit de Adevărul divin. Dar pentru a dovedi această afirmație, ar trebui să scriu o întreagă disertație, pe care trebuie să o amân la un moment mai convenabil.

Ecrivez-moi, je vous en prie, si je puis sans inconvenance venir vous voir à Ostankino?

Je suis disposé à le faire după 27.

Sincer devotat vouă

Vl. Solovyov.

J'ai eté voir Votre mari hier soir.

Scrisori către L. A. Sev

1.

[1899.] Dragă Leopold Alexandrovici!

Ar fi foarte de dorit să adăugați o prefață. Dacă este posibil, trimiteți-mi dovezile: Cannes, Villa Marie-Mélange, Chemin de Bénéfíat (Alpes maritimes, Franța). Dacă nu poți reuși în niciun fel, atunci te rog, persecută fără milă orice greșeală de tipărire. Ele sunt fatale în lucrări atât de scurte precum — „Et moi aussi j'aime la nature. Jean de Kobéliatnikoff". Cu o oarecare transformare tipografica, din aceasta afirmatie, insa, putin semnificativa, dar destul de definita, poate iesi o astfel de ghicitoare, de exemplu: "Aime-moi.—Oh! si j'aime l'âne turc, jandarme bélier — Nicolas." Puțină mângâiere chiar și atunci, dacă în loc de „jandarm" este „Jeanne Dare" și în loc de „Nicolas" — „ciocolat*. Sunt gata să jur că acolo unde am „carte neînlocuită", compozitorul va pune „ nealocat". Și încă un lucru a marcat un astfel de loc, dar a uitat.

Pe drum, am citit Estetica, 2 care îmi place în general. Trebuie să fac câteva remarci. Ceea ce autorul numește monarhismul conștiinței este, desigur, un fapt; dar aici nu există nicio proprietate pozitivă, ci doar o limitare. totuși. mai departe, monomania. Diferența dintre estetic (în sensul cel mai larg) și frumos nu este suficient de clar și complet prezentată - vom vorbi despre asta când ne vom întâlni, pentru că acum mi-e teamă să pierd trenul Viena.

Voi citi foile lui Lange pe drum, iar dacă găsesc ceva flagrant, o voi corecta cu telegrame, dar sper că nu se va ajunge la asta.

Fiți sănătoși, plecați din suflet în fața gazdelor voastre.

Vlad al tău. Solovyov.

9 Traducător al cărții pentru „Istoria eticii"*. Notă. ed.

9 „Introducere în estetică" Groos. tradus de L. S. Sevom în rusă. Notă. ed.

Cannes. 3 mai (22 aprilie), 1899

Dragă Leopold Alexandrovici!

Iată împlinirea tuturor dorințelor tale referitoare la prefață. Pentru a scrie orice fel de paralelă detaliată între Lange și Jodl 1) în cel mai scurt timp posibil, 2) fără a avea cărți la îndemână și 3) având la îndemână foile primului volum al lui Platon, strigând despre împlinirea

lor, nu exista cale. Mulțumește-te cu promisiunea mea publică despre al-lea volum al lui Lange. Greșeli de tipărire pentru 7-12 coli pe care le trimit mâine sau poimâine.

Nu fi rușinat de munca mea. Acesta nu este muncă, ci odihnă și, în același timp, un exercițiu de concentrare pe fleacuri - foarte util în distragerea mea infernală.

Desigur, puteți sări peste greșelile pe care le-ați marcat ca neimportante. Indiferent dacă sunt importante sau neimportante, în orice caz cert este că nu sunt cele mai importante.

Despre multe alte lucruri - la întâlnire: mă grăbesc să trimit.

Cu drag

Vlad. Solovyov.

161

Și

Scrisoare către Nina Petrovna Bakhmeteva.

[Vyborg. Sfârșitul lui 1897 sau începutul lui 1898]

Draga Nina Petrovna'

Mulțumesc pentru scrisoarea cu potcoavă. Din suflet vă doresc toate cele bune pentru noul an. Felicitează din partea mea, te rog, pe toți cei de pe Sergievskaya. Ce bucuros am fost că povestea albinei a fost publicată în Novoye Vremya.Corectez prima jumătate a lui Maeterlinck, apoi am uitat-o pe a doua într-un pachet pe masă. Păstrează-o până la sosirea mea, pe 5 ianuarie.

Sper că ai din nou zăpadă în Petersburg. E bine aici. Ies din oraș și merg pe jos în oraș. Am fost deja la cinci cimitire. „Și într-o seară mi s-a întâmplat o anecdotă amuzantă. Sala hotelului a fost ocupată pentru un bal mascat al societății mic-burgheze Vyborg. Eu stau in camera mea. Dintr-o dată intră în fugă un tânăr (fără mască – balul încă nu a început), nu beat, dar extrem de sangvin, îmi aruncă un pachet mare în pat, îmi strânge mâna ca un vechi prieten, râde și exclamă: „Ei bine, mulțumesc. Doamne ! Te-am căutat cu forța. Ei bine, te-ai îmbrăcat! iar cu aceste cuvinte începe să se dezbrace.În acel moment, valetul Nikolai, devotat mie, intră și începe să-l târască afară din cameră.ești tu, Nikolai Alexandrovici, îmbrăcat în beduin! De remarcat că acest Nikolai este blond roșu deschis și nu seamănă deloc cu mine, dar tânărul mi-a confundat, evident, fața cu o mască înfățișând un beduin, mai ales că port un macferlane negru vechi în loc de halat.

Ne vedem în curând, dragă Nina Petrovna.

Al dumneavoastră

Vlad. Solovyov.

162

Scrisoare către A.N. Grefe).

[1892.] Dragă Anna Karlovna!

Decembrie trecut, predarea lui Ernest Lvovich pentru tine 100 r. pe seama taxei de traducere, l-am rugat să vă spună că plata finală va fi făcută de către editur în momentul tipăririi cărții.

Tipărirea, suspendată de ceva timp din diverse motive, se va relua la sfârșitul acestei luni și apoi va continua neîntrerupt, astfel încât pe 1 octombrie cred că partea dvs. de traducere va fi gata și veți putea primi taxa intreaga. O să-i rog editorului (acum nu se află în Sankt Petersburg) să vă atribuie ceea ce mi-a oferit, adică. 30 r. pe foaie.

Traducerea ta este destul de satisfăcătoare și nu am avut probleme cu ea. În ceea ce privește dorința dvs. de a prelua o altă lucrare similară, eu personal nu întreprind nicio publicație, dar dacă vreun editor mă contactează, vă recomand, desigur, ca traducător.

Cu adevărat respectându-te

Vlad. Solovyov.

i) Traducător al cărții de E. Guerns, F. Myers și F. Podmore .. Fantome intravitale și alte fenomene telepatice", Sankt Petersburg, 1893. Ed. aprox.

163 -

Scrisori către Francis Early).

1.

[1885]

Stimate domnule Canon!

Sunt foarte recunoscător Cuviosului Voastră pentru scrisoarea dumneavoastră bună, transmisă mie prin intermediul domnului Tomich. Zilele trecute am primit și o invitație de la Vladyka Strossmeier prin intermediul unuia dintre elevii mei, care îl văzuse pe IPS în Oremus.

Deși opera mea nu este încă gata de publicare și, în plus, nu am abandonat complet speranța de a o publica în Rusia (am publicat deja câteva mici capitole), încă intenționez, dacă vrea Dumnezeu, să merg la Zagreb și Dyakovo, pentru a-l întâlni personal pe Vladyka Strossmeyer și a-mi reînnoi cunoștințele cu tine.

Concomitent cu această scrisoare, trimit unele dintre lucrările mele în trei exemplare — unul pentru tine, altul pentru Vladyka și al treilea pentru pr. Tondini, care, după cum am auzit, este cu domnul.

Cu adevărat respect, rămân Cuviosul Tău slujitor ascultător

Vladimir Solovyov.

Îi rog cu umilință reverenței voastre să trimită scrisoarea anexată, precum și o parte din cărți, către Rev. episcopul Strossmeyer.

Despre F. Rachkom, vezi Solovyov, „Collected Works”, vol. VSh, p. 432. Crim. ed.

— 164

I). 29 iunie [1886]. Viena, Goldnes Li mm. Stimate domnule Canon!

Obstacole de diferite feluri mi-au întârziat până acum călătoria în Austria. În cele din urmă, slavă Domnului, am depășit toate greutățile și aseară am ajuns la Viena, iar două-trei zile mai târziu plec la Zagreb și Dyakovo.

Aduc cu mine partea terminată a Istoriei teocrației.Toată lucrarea iese mai mult decât am crezut—trei volume—astfel încât nu voi putea rămâne în Austria până nu va fi publicată.Sper să găsesc un corector. în Zagreb care ştie bine rusă.

În ultima perioadă a șederii mele la Petersburg (în luna aprilie), am fost invitat la Academia Teologică locală pentru o discuție „acasă” despre unirea bisericilor.Totodată, inspectorul Academiei, Arhimandritul Antonie, mai mulți călugări și studenți seniori au fost prezenți.Am fost foarte mulțumit de această conversație, dar autorităților noastre ecleziastice (adică, laice) nu le-a plăcut atât de mult și ca un fel de antidot împotriva ispitelor mele a fost invitat la aceeași Academie pentru o conversație cu studenții - părintele Naumovich, care sosise de curând la Sankt Petersburg. Eu însumi aș fi bucuros să vorbesc cu el în public, dar, din păcate, nu permitem o dispută deschisă, așa că nu chiar știu ce a spus părintele Naumovich la Academie.

În speranța unei întâlniri rapide, rămân, cu un respect desăvârșit, Înalta Voastră Evlavie, cu adevărat devotată

Vladimir Solovyov.

— 16Õ

3.

[1886]. Foarte respectat și drag Lord Canon!

Vă scriu câteva cuvinte de la pr. Tondini să vă anunțe că sunteți cu toții bine și că totul este bine. De asemenea, sunt perfect sănătos și viguros. Lucrez ziua, iar seara merg cu gr. Voinovici. Mi-a adus două cunoștințe noi — cu catehetul Hartmann și cu un preot din Varazdin, pe care probabil îl cunoașteți bine — a fost canonic aici înainte, dar după o ceartă cu arhiepiscopul Mihailovici, a părăsit Zagrebul.

Aici zilele astea este vreme buna ruseasca, adica in croata este frig.

Vă doresc multă sănătate și mă bucur pentru voi că vă odihniți în compania Episcopului Vladyka. Mă înclin adânc în fața lui și îi sărut mâna.

Ne vedem curând și alături de el, rămân sincer devotat

Vlad. Solovyov.

PS Katkov scrie în Moskovskie Vedomosti că vizitele demnitarilor noștri la Prințul Bismarck sunt similare cu călătoriile prinților ruși în Hoarda de Aur la hanii tătari și că ne-am plasat în relații de vasali cu Germania, în timp ce ea are nevoie de noi mult mai mult decât avem nevoie de ea.

PPSS O. Tondini nu era sigur că va merge la Roic și de aceea îl trimit prin poștă. Între timp, am primit două scrisori de la Kirev și două de la Prințesa Volkonskaya – aceasta din urmă cu o misiune destul de importantă referitoare la Episcopul Vladyka. Ai fi atât de amabil să-mi scrii mie, sau mamei tale, dacă episcopul vine sau nu la Zagreb. Dacă nu, atunci va trebui să-i transmit în scris cererea prințesei Volkonskaya.

Toate ale tale

Vlad. Solovyov.

- 166

4.

¡Dyakovo, sept. 1886]

Stimate domnule Canon!

Îți mulțumesc din suflet pentru scrisorile pe care le-ai trimis și pentru bunătatea ta față de mine. Eu, slavă Domnului, sunt sănătos, muncesc și mă bucur de conversațiile episcopului în mijlocul naturii frumoase și mă gândesc adesea la tine. Episcopul vrea să petreacă câteva zile cu tine la Zagreb.

Fac progrese mici în limba croată și i-am scris o notă domnului Maravich în croată, dar încă îmi este teamă să vă scriu. Episcopul îmi vorbește în latină, în franceză, în croată și în toate limbile este la fel de plăcut să-i aud discursul inspirat. Sunt complet de acord cu pr. Franci, că nicio națiune nu are un astfel de episcop. Vă voi spune despre conținutul conversațiilor noastre când ne vom întâlni.

În zece zile mă gândesc să mă întorc la Zagreb sub sângele tău bun și ospitalier. Deci, ne vedem curând. Mă înclin din toată inima în fața familiei dumneavoastră și, de asemenea, în fața noilor mei prieteni, domnul Voinovici, pr. Franks și pr. Buyanovici și domnul Celestin.

Sincer devotat vouă

Vlad. Solovyov.

PS Mai multe scrisori din Rusia, lasă-le să mă aștepte la tine. Nu vă obosiți să le trimiteți.

167 -

5.

9/21 octombrie 1886.

Moscova, Prechistenka, casa lui Lihutin.

Stimate si respectat domnule Canon!

Mi-am făcut călătoria destul de sigur, doar pe Podul Zidane mi-am pierdut covorul, iar la graniță am fost puțin reținut de vameși, cărora li s-a părut ciudat că micul meu bagaj era format aproape exclusiv din cărți și hârtii. Pentru a-și rezolva îndoielile, au trimis după un expert în cărți, și anume căpitanul de jandarmi; dar chiar și pentru această autoritate învățată, scrierile tale croate s-au dovedit a fi o scrisoare chineză, iar el a început deja să citească corespondența mea, dar m-am opus cu hotărâre și, punând în fața lui colecția mea de Biblii, l-am convins de bunele mele intenții. .

La Moscova mă aştepta o surpriză neplăcută: acelaşi cenzor spiritual care autorizase ediţia anterioară a Dogmatic Development, a amânat acum una nouă, deja tipărită, şi trebuie să apelez la măsuri extraordinare pentru a-mi elibera cartea. că voi reuşi.În ciuda dispoziţiei proaste a guvernului nostru ecleziastic, nu sunt deloc descurajat, căci ştiu că această dispoziţie proastă este întreţinută numai de chipul actualului procuror-şef, pe care sper foarte mult să-l supravieţuiască.

La Moscova totul este liniștit și calm. Mulți așteaptă războiul, dar nimeni nu se teme de el.

Poveștile mele despre Croația sunt ascultate cu interes și plăcere și mă bucur că pot servi la răspândirea ideilor bune despre țara și oamenii dumneavoastră. Eu însumi rămân semi-croată în Rusia și, în ciuda cunoștințelor slabe ale limbii, uneori mă gândesc în croată. Datorită șederii mele cu tine, am devenit acum slavofil nu numai în gândurile mele, ci și în inima mea.

Vă rugăm să transmiteți respectul meu familiei dumneavoastră și să vă închinați tuturor prietenilor comuni. Îi voi scrie lui Voinovici mâine sau poimâine.

Cu sinceritate pentru tine, devotat și respectând profund

. Solovyov.

– 168

6.

22 oct 1886.

Moscova, Prechistenka, casa lui Lihutin.

Stimate si respectat domnule Canonik!

Ți-am scris deja, dar nu știu dacă prima mea scrisoare a ajuns la tine. Îți mulțumesc pentru copiile „Listei catolice” pe care mi le-ai trimis, dar regret că nu a fost nicio postscriptie de mâna ta pe ele.

Am mare nevoie de mângâiere și încurajare, deși încerc să nu-mi pierd inima. Ți-am scris despre dificultățile de cenzură. Zilele trecute, cenzorul meu, cu care speram să mă înțeleg, a murit brusc în timpul unei liturghii în biserică și am fost pus la încercarea unui întreg comitet de cenzură, care a interzis necondiționat tot ceea ce am trimis spre publicare. Este interzis și anunțul abonamentului la Istoria Teocrației.Am decis să merg la mitropolitul local pentru o explicație personală, iar dacă nu pot obține nimic de la el, voi încerca să mă întorc și mai sus.

Nu scriu nimic despre probleme politice. Când această scrisoare va ajunge, probabil că veți ști mai multe despre ea decât mine.

Necazurile și necazurile îmi încetinesc munca. Într-una din aceste zile voi trimite sfârșitul celei de-a patra cărți la tipografie.

În articolul meu croat, am observat o eroare de tipar, care nu poate fi corectată în numărul următor. Și anume, la pagina 323, prima coloană, rândurile 9-11 de sus, este tipărit: „Ove formule jesu tri prua symbola i dogma-ticki zakljucci 2, 6 i 7 sabota”. În loc de 2, să fie 4.

La sosirea mea la Moscova, profesorul de filozofie Grot, transferat aici de la Odesa, a venit să mă întâlnească și s-a oferit să ia parte la cursul filozofic în curs de desfășurare.

169 -

revista, care ar trebui publicată fără cenzură, la universitate. El pune sub controlul meu deplin departamentul de „filozofie a religiei.” Dacă se întâmplă acest lucru, atunci iată deja o cale de ieșire din situația mea literară disperată.

Care sunt prietenii noștri? I-am scris lui Voinovici, dar nu am primit încă un răspuns. De asemenea, istoria lui personală nu este foarte bogată în speranțe.

Vă rog să-mi scrieți. Mă gândesc adesea la viața mea din Zagreb cu sentimente de plăcere și recunoștință față de tine. Vă rugăm să transmiteți sincere salutări familiei dumneavoastră.

Sincer devotat și vă respect profund

Vlad. Solovyov.

— 170

[1886.]

7.

Stimate si respectat domnule Canonik!

După părerea dumneavoastră, vă trimit răspunsul meu scurt către pr. Markovich. Am scris-o în germană ca să-l traducă în redactorii Katolrkoga Lista, ca să nu vă deranjez cu traducerea.Oare editorii nu ar considera necesar să facă o remarcă că răspunsul a întârziat oarecum din cauza marelui distanță între Moscova și Zagreb?

Aștept corectura a 18-a și a 19-a arak'a - a trimis manuscrisul

acum doua saptamani.

Zilele trecute, trimit бOO ruble (600 de guldeni) pe numele tău pentru tipărire, iar restul după ce a fost tipărit întregul volum.

Afacerile mele cu cenzura sunt încă în aceeași poziție. Mitropolitul a plecat la Petersburg și nu l-am putut vedea. Am fost la Trinity Lavra și încă merg acolo. Arhimandritul și călugării mă îngrijesc foarte mult 2), dorind să mă călugăresc, dar mă voi gândi mult înainte să mă hotărăsc.

Este mai bine să nu vorbim despre chestiuni politice — abyssus stultitiae. Până în 1896 nu se va întâmpla nimic.

Fii bine, dragă prietene. Aștept cu nerăbdare câteva cuvinte de la tine. Închinarea mea profundă în fața mamei tale și a întregii familii.

Îi scriu lui Voinovici.

Sincer devotat vouă

Vlad. Solovyov.

Dacă este posibil, vă rugăm să trimiteți 2 sau 3 copii ale memoriului meu francez.

9 „Árak” în croată înseamnă „frunză”. Irin. ed.

d) miercuri. scrisoare către N. N. Strahov, p. 25-26. Notă. ed.

8.

[Decembrie 1886.]

Moscova, Prechistenka, satul Lihutiya.

Stimate si respectat domnule Canonik!

Ai putea să-i sugerezi domnului Celestine să întreprindă (pentru o anumită taxă) corectura finală a cărții mele, ca să nu fie nevoie să trimită fiecare arak la Moscova, ceea ce este și lent și neimportant x). Vă rog să-mi scrieți despre asta. Am primit ieri si azi trimit dovada chivotului al 18-lea: probabil mai sunt in tipografie pentru 2

chivote. Voi trimite restul manuscrisului pe la 1 ianuarie. Dacă domnul Celestine este de acord, atunci al 19-lea arak poate fi acum trimis direct lui, fără a mi-l trimite în Rusia. „Banii pentru prima plată către tipografie sunt de mult gata pentru mine și îi voi trimite ca de îndată ce se instituie modus imprime udì.” .

Vă mulțumesc foarte mult că ați trimis „Recenzia”, în care am citit cu mare plăcere discursul dumneavoastră. Tocmai am primit o telegramă lungă de la gloriosul nostru episcop ca răspuns la felicitările mele pentru Dumnezeu 2).

Cu mâna ușoară a „Adevărului” dalmațian (??), aici a început un adevărat asalt împotriva mea, iar cenzura, care interzice tot ce am scris, le oferă oponenților mei spațiu deplin să inventeze tot felul de fabule împotriva mea. Nu îmi pierd inima, bazându-mă pe proverbul rus: Dumnezeu nu dă afară - porcul nu va mânca.

Nu sunt chiar sănătos în acest moment, dar totuși mă gândesc să supraviețuiesc lui Pobedonostsev și Compania. Spune-i mamei tale că sunt în viață și că de aceea scriu. Mă înclin cu toată inima în fața ei și în fața tuturor ai tăi.

Fiți sănătoși și nu uitați sincer devotați vouă

Vlad. Solovyov.

') „Sigurno** este un cuvânt croat, din italianul „sicuro” — „în siguranță**”. Notă. ed.

) Adică Crăciun fericit.   Notă. ed.

9.

Moscova, Prechistenka, satul Lphutnia. 18 februarie 1887.

Stimate si respectat domnule Canonik!

După ultima scrisoare am fost morbid și am stat în pat. Acum îmi revin.

Din scrisoarea dumneavoastră trag concluzia că tot finalul primului volum pe care vi l-am trimis a sosit în siguranță și probabil că a fost deja tipărit. Zilele acestea trimit prefața și două mici anexe. Când totul este tipărit, dar încă nelegat, este necesar să-mi trimit toate foile (în 1 sau 2 exemplare), cu excepția celor 17 care au fost tipărite în timpul șederii mele la Zagreb și pe care le-am luat cu mine, pentru ca acestea să fie nu trebuie trimis. Puteti sa mi-l trimiteti pe numele meu, la adresa mea, prin posta recomandata sau colet asigurat. Va trebui să trec peste toate foile pentru a face o listă de errate. Odată ce această listă este primită de la mine și tipărită, cartea poate fi tipărită. Și despre soarta ei ulterioară, va trebui să mă gândesc și să aflu, apoi te voi informa.

Cartea imaginarului Astașkov a fost scrisă de un german, un preot catolic la Petersburg. Nu este admisă în Rusia și este cunoscută de

foarte puțini. Sunt puțin mulțumit de conținutul acestei cărți și cu atât mai puțin de faptul apariției ei în prezent.

Controversa împotriva mea în revistele spirituale, care s-a transformat în „manevre unilaterale”, continuă neîntrerupt. Tăcerea mea forțată i-a făcut pe nobilii mei adversari extrem de curajoși. Totuși, la Petersburg erau semne de întorsătură favorabilă.

Fii sănătos. Mă înclin din suflet în fața familiei tale. Îmi amintesc, ca pe o viziune plăcută, viața mea fără griji și liniștită din Zagreb.

Sincer devotat vouă

Vlad. Solovyov.

PS Broșură despre. Nu am primit tondini.

173

10.

[1887.] Moscova, Prechistenka, satul Lihutina.

Stimate si respectat domnule Canonik!

V-am telegrafat, cerând tipografilor să-mi trimită întregul sfârșit al primului volum (de la folio 18), fără să aștept prefața, care a fost puțin încetinită din cauza bolii mele reînnoite. De îndată ce voi primi foile de la Zagreb, voi trece peste toată cartea și voi alcătui o listă de greșeli de tipărire, pe care o voi trimite tipografiei împreună cu prefața. Trebuie să termin totul în aceste două săptămâni, pe care încă mai rămân la Moscova. Am decis să includ în prefață anexele polemice pe care le-am propus.

Există speranță că cartea mea va fi aprobată. Kirev scrie din Sankt Petersburg că Pobedonostsev îmi sugerează să depun o plângere la Sinod împotriva cenzurii spirituale, considerând că acțiunile acesteia sunt „exagerate”, atunci mă voi mulțumi cu asta și nu îmi voi aminti vechile insulte.

Știți ce fac acum (cu excepția prefaței)? La invitația unei societăți filantropice locale, mă pregătesc să citesc două prelegeri publice în beneficiul studenților săraci pe tema: „Slavofilismul și ideea rusă.” Voi atinge, desigur, despre unirea bisericilor. Cu toate acestea, din programul oficial (permis de guvernatorul general) a trebuit să exclud chiar și cuvântul „biserică” și să-l înlocuiesc cu cuvintele „element mistic”. Dacă nu sunt obstacole de la Petersburg, atunci prelegerile vor avea loc pe 23 și 26 martie. (O.S.), după care voi pleca într-un sat de lângă Kursk.

Se face ceva cu tine în Zagreb? Aș vrea să vă scriu despre politică, dar sunt o pierdere. Fii sănătos. Salutări din suflet familiei și prietenilor comuni. Toate ale tale

Vlad. Solovyov.

Îi aștept cu nerăbdare pe Arakov de la tipografie.

π.

[1887.]

Stimate si respectat domnule Canonik!

Va trimit prefata adresata dumneavoastra, si lista greselilor de tipar si lista adreselor unde sa trimit cartea, o trimit maine direct la tipografie. A trecut mai bine de o lună de când am primit toate chivotele tipărite de la tipografie, cu excepția ultimelor două. Sper că și ele au fost acum tipărite și că, după primirea prefaței, cartea poate apărea la lumină într-o săptămână. Spune-i imprimantei, te rog, că nu este necesar să-mi trimiți separat ultimele două arak, precum și prefața. Am alcătuit o listă de errate pentru ceea ce am primit și las ultimele paragrafe și prefața în atenția specială a Prof. Celestine. Transmiteți-i salutul meu sincer și adevărata recunoștință și, în numele dvs., vă rog să-mi spuneți dacă îi pot oferi fără supărare o taxă pentru munca plictisitoare de corectare.

Plec zilele trecute în țară, dar vă rog să-mi scrieți la Moscova la aceeași adresă — asta va fi mai corect.

Iartă-mă, dragă prietene, că încă te deranjez cu cartea mea. Dar acum acesta este ultimul, voi aștepta să fie tipărite al doilea și al treilea volum până va fi posibil în Rusia. Înainte de a pleca, o să vă scriu, de altfel, despre prelegerea mea publică (care a fost aglomerată și a făcut scandal printre slavofilii de la Moscova). Și acum mă grăbesc să-l trimit la oficiul poștal.

Mă înclin cu cordialitate în fața sălașului tău amabil (îmi place acest cuvânt croat mai mult decât cel rus). Mi-aș dori foarte mult, deși pentru o perioadă scurtă de timp, să fiu printre voi în Zagreb,

și, după cum spune proverbul nostru, există răbdare pentru orice dorință.

Vă rog să le transmiteți, de asemenea, sincerele mele salutări către Voinovici, cărora le voi scrie într-una din aceste zile. Amintește-mi mie și tuturor prietenilor comuni din Zagreb.

Sincer devotat vouă

Vlad. Solovyov.

PS Vă mulțumesc foarte mult pentru trimiterea lui pr. Ton-dini. Și încă mai am o mare datorie pentru cărți — încă nu am apucat să-ți trimit ceea ce ai nevoie. Iartă-mă: oamenii noștri, ne vom aranja.

12.

14 apr. 1887.

Hristos a înviat!

Dragă și respectată prietenă! Vă scriu cu un personal ambulant: astăzi plec în sat pe perioadă nedeterminată. Răsfăţat de bunătatea ta, mă întorc către tine cu încă o rugăminte. Am scris tipografiei să vă livreze 10 exemplare, unul dintre ele pentru episcopul nostru din Dyakovo; fratele meu va trimite 10 guldeni, pentru care va rog sa comandati o legare buna: de vreme ce episcopul nu citeste ruseste, atunci sa ia, macar, o carte frumoasa de la mine ca amintire [daca se poate legarea este neagra. , piele, cu roșu (stacojiu), și nu auriu].

Nu ți-ai completa binecuvântările revăzând împreună cu prof. Celestine ultima corectura a "Cuvantului inainte" al meu astfel incat sa nu fie cat mai multe greseli tipografice in ea? Cu toate acestea, este probabil ca atunci cand veti primi aceasta scrisoare, cartea sa fie deja complet gata. Am trimis o lista de adrese catre tipografiei, voi trimite alta, suplimentară.Sunt mulțumit de cele trei rezultate ale ei: 1) Am spus că vreau, iar când va avea loc unirea bisericilor, viitorul istoric își va aminti de această zi; a livrat siroma-kam studenților 2.000 de ruble; 3) a stârnit furia neputincioasă publicului de la Moscova.

De asemenea, mă bucur că ziarele tac, altfel dacă ar începe să vorbească, atunci ar putea fi un obstacol în calea cărții. Și acum sper ferm că datorită castrarii pe care am făcut-o cu primul volum, va fi permisă în Rusia.

Aştept o factură de la tipografie: dacă A. M. Gezen îmi va da

Despre T. e. săraci. Notă. ed.

datoria mea, atunci o voi plăti pe toată odată, iar dacă el încetinește, atunci voi plăti puțin.

Ce ste vi, dragi moj gospodine Kanoniku? Je li zdrava gospoja majka va^a? Moliu, da pozdravite od mene svili u oditeli vasej.

Vă rugăm să transmiteți sincere salutări și recunoștință profundă prof. Celestine. Mă înclin în fața tuturor cunoscuților mei din Zagreb. Le-am scris Voinovicilor ieri.

Fii sănătos și nu comemorați devotamentul sincer ție

Vlad. Solovyov.

Îmi puteți scrie la fosta adresă din Moscova, sau așa: Moscova-Kursk Zhel. dor. Schitul Rădăcină de Gară. Evk-Rodiya Aeanasii Afanasyevich Shenshin (satul Vorobyovka), cu transferul lui V.S.S.

13.

Hotel european. 9/21 dec 1889. Petersburg.

Dragă și respectată prietenă!

Vă felicit din toată inima pe dumneavoastră și mănăstirea voastră bună pentru Dumnezeu și pentru noul an.

Despre mine pot spune pe scurt: sunt în travaliu și boli. Dar, atâta timp cât pot lucra, nu îmi pierd inima.

Cartea mea franceză nu este aprobată din două părți: liberalii sunt pentru clericalism, iar clericii sunt pentru liberalism. Oh. iezuiții au renunțat complet la mine și încearcă să mă „tăcească”, dar am primit vești (indirecte) despre aprobarea tipărită de la episcop, iar acest lucru m-a mângâiat foarte mult.

Pregătesc, încetul cu încetul, cel de-al doilea volum al Teocrației pentru publicare și, împreună cu acesta, scriu și tipărim mult despre filozofie și jurnalism.Folosesc amintirea energiei și a hărniciei tale pentru a păstra aceste calități în mine.

Dumnezeu să vă dea mulți ani de sănătate.

Sincer devotat vouă și vă respect profund

Vladimir Solovyov.

Îi scriu episcopului și, de asemenea, lui Voinovici. Mă înclin în fața tuturor prietenilor mei din Zagreb.

— 179

Scrisori către episcopul Straussmeier.

1.

Moscova. În ziua Neprihănirii Zămislii Preev. Fecioare, 1885

Preasfințitul Vladyka, Bunul Arhipăstor!

A fost marea mea bucurie să primesc biletul tău drag și invitația bună.

Dacă vrea Dumnezeu, la sfârșitul acestei ierni vreau să vin la Zagreb și Dyakovo pentru a vă cunoaște personal, să mă închin și să accept o binecuvântare de la vestitul slujitor al bisericii și păzitorul slavilor și să vă aud gândurile și sfaturile. în marea noastră cauză comună — unificarea bisericilor.

Din această legătură depinde soarta Rusiei, a slavilor și a întregii lumi. Suntem ruși, ortodocși și întregul Răsărit nu poate face nimic până nu reparăm păcatul împărțirii bisericești, până nu facem dreptate puterii Marelui Preot. Dacă Rusia și slavii sunt noua „Casa a lui David” în lumea creștină, atunci Divinul Restaurator al Împărăției lui

David însuși a primit botezul de la Ioan din familia lui Aaron, un reprezentant al preoției.

Inima îmi arde de bucurie la gândul că am un astfel de lider ca tine. Fie ca Dumnezeu să vă păstreze capul prețios pentru mulți ani spre binele sfintei biserici și al poporului slav.

Am multe nume de scris, dar nu vreau să-ți scriu cu cerneală și cu baston: sper să te văd și să vorbesc gură în gură.

Cerându-vă binecuvântarea arhipastorală, rămân Înaltpreasfințița Voastră, slujitor ascultător

Vladimir Solovyov.

180

29 iunie 1886. Viena, Goldnes Lamm.

Preasfințitul Maestru!

După multe obstacole, am reușit în sfârșit să ajung în Austria. În câteva zile plec la Zagreb, iar de acolo la Dyakovo să te întâlnesc, care este scopul principal al călătoriei mele.

Dintr-o scrisoare despre Tondini prietenei mele, Prințesa Volkonskaya, am aflat că scrisoarea pe care mi-ai trimis-o ți-a fost returnată. Acest lucru a fost extrem de regretabil pentru mine, dar m-a consolat parțial primirea „Mesajului raional” – a fost o mare bucurie pentru mine. A ajuns la mine abia în luna mai. În mai, scrisoarea părintelui februarie.

Nu am mai răspuns, căci într-o stare atât de ciudată a mesajelor de poștă, corespondența este nepractică.

Dumnezeu să ajute! Acum sunt liber și nici un δυνάμεις καί έξου-σιαι τοΰ κόσμοι) τούτοο nu mă va împiedica să vă văd și să vorbesc cu voi.

În încrederea unei întâlniri rapide, rămân cu cel mai profund respect și devotament din inimă

Al tău Vladimir Solovyov.

181

3.

[1886.]

Monseniore!

După ce te-am părăsit în realitate, te-am tot văzut în visul meu în fiecare noapte. Scrisoarea dumneavoastră, care îmi este atât de bună, și admirabila dumneavoastră epistolă, Episcopul Nicolas (pe care nu voi întârzia să o copiez și să o trimit la destinație) m-au bucurat foarte mult. Numai că e foarte trist că trebuie să păstrezi camera. Prietenii

noștri mi-au povestit despre niște mici imprudențe, despre o plimbare puțin prea târziu, etc. Sănătatea ta este prea necesară pentru toată lumea și, deși sunt sigur că ești sub supravegherea specială a îngerilor buni, totuși îmi iau libertatea de a-ți recomanda un proverb rusesc: береженаго и Богъ бережетъ, adică: Dumnezeu păstrează cel care se păstrează bine.

Îți trimit, monseniore, micul memoriu pe care îl cunoști. L-am amplificat și am scris-o sub forma unei scrisori adresate Ție.

Dacă credeți că îl veți folosi, nu ar fi convenabil, în loc să îl copiați, să îl tipăriți într-un număr foarte mic de exemplare pentru cercurile intime? Mă aduc absolut la judecata Ta.

Am primit o veste bună din Rusia. Ah! numai dacă Dumnezeu ne-ar acorda fericirea de a Te vedea la Petersburg sau la Moscova, asta ar schimba multe lucruri și ar fi o ocazie unică pentru noi să ne ispășim păcatele față de precursorul Tău Krizanic.

Vă rog, monseniore, să transmiteți salutul meu cordial bunului nostru prieten Cepelic și tuturor vrednicilor voștri canoane și preoți.

Visele mele îmi dovedesc că mi-am lăsat cu adevărat o parte din sufletul meu în Djakovar. Încă sper să-l iau într-o zi.

În așteptarea acestei zile binecuvântate pentru mine, vă cer, monseniore, binecuvântarea voastră și vă rog să credeți în sentimentele de devotament și venerație cu care sunt,

Lordul meu,

Cel mai ascultător fiu și slujitor al tău

Vlad. Soloviev mp

182 —

4.

Agram, 9—21 septembrie 1886.

Excelenței Sale

Mons. IG Strossmayer, Episcopul Bosniei și Sirmiului, Vicar Apostolic în Serbia, Consilier de Stat al SMA etc. etc

Lordul meu!

Providența, voința Suveranului Pontif și meritele Voastre v-au făcut un adevărat mijlocitor între Sfântul Scaun, care deține prin drept divin cheile destinelor viitoare ale lumii, și neamul slav, care după toate probabilitățile este chemat la realiza aceste destine. Nemulțumit să fi contribuit cu putere la învierea minunată a ilustrului Tau neam croat, nu mulțumit să rămâi pentru ea ca un paladiu viu al independenței sale, Ai luat la inimă interesele superioare ale celorlalte popoare slave, majoritatea cu Rusia. în frunte se află într-o înstrăinare deplorabilă

de marea unitate catolică. Inima ta generoasă s-a deschis către acest Răsărit mereu plin de viitor, iar inteligența Ta luminoasă Te-a făcut să vezi că principalul obstacol în calea împlinirii acestui viitor constă în neînțelegerea veche care continuă să se izoleze și să lipsească de sprijin reciproc. două mari jumătăţi ale lumii creştine. De atunci, sprijinindu-se pe Piatra de nezdruncinat a Bisericii, ocrotită și încurajată de înțelepciunea binevoitoare a marelui Pontif Roman (pe care o profeție străveche îl distingea în seria Papilor prin porecla mistică de „Lumen in coelo") – Ați angajat Geniul tău și admirabila Ta elocvență de a sluji cauzei divine a Reuniunii Bisericilor.

Mulțumindu-i lui Dumnezeu pentru că a dat un asemenea apărător unei asemenea cauze, îmi iau libertatea, monseniore, să-ți adresez câteva observații referitoare la împrejurările favorabile soluționării dorite a marii probleme care te ocupă, în tine.

183 –

rugându-te să folosești acest mic memoriu după cum crezi de cuviință.

Biserica Răsăriteană nu a determinat şi prezentat niciodată credincioşilor drept dogmă obligatorie vreo doctrină contrară adevărului catolic. Hotărârile dogmatice ale primelor șapte concilii ecumenice formează întreaga sumă de adevăruri doctrinare absolut indubitabile și imuabile, recunoscute constant și universal de Biserica Răsăriteană în ansamblu. Orice dincolo de aceasta este supus controversei și nu poate fi considerat decât ca doctrină particulară a uneia sau aceleiași școli teologice, a unuia sau aceluia teolog individual mai mult sau mai puțin apreciat, dar care nu posedă niciodată autoritatea magisteriului infailibil.

Actele unor consilii particulare (după separarea Bisericilor) și anumite catehisme (cum ar fi cel al lui Petru Moguila din Kief sau cel al lui Filaret din Moscova), în ciuda toată considerația de care se bucură, nu au primit niciodată sancțiunea supremă și definitivă. Biserica Ortodoxă care nu putea să-și transforme doctrinele în dogmă de credință decât folosind organul infailibil al unui conciliu ecumenic, ceea ce îi este absolut imposibil în izolarea sa actuală. Deci se întâmplă ca Biserica noastră să nu aibă nicio carte simbolică în sensul atribuit acestui termen de catolici, sau chiar de protestanți. În urmă cu patruzeci de ani, un protestant german a publicat sub titlul „Libri sym-bolici Ecclesiae Ori entalis" (pe care l-a schimbat ulterior în acesta: „Monumenta fidei Ecclesiae Orientalis") o colecție de documente din perioade diferite și de o valoare foarte inegală, printre altele, o scriere categoric eretică și general recunoscută printre noi ca atare (Mărturisirea Răsăriteană, Ανατολική όμολόγησις a celebrului patriarh calvinizator Cyrille Loucaris). Colecția domnului Kimmel nu posedă, evident, niciun fel de autoritate bisericească și este cunoscută printre noi doar de specialiști. Cam în aceeași perioadă, guvernul nostru a publicat (în greacă, slavă veche și rusă modernă) sub titlul de „Cartea regulilor" („Kniga pravil") un cod de legi ecleziastice, care, pe lângă canoanele disciplinare ale Apostolilor , a sinoadelor și a puținilor Părinți venerați de Biserica Universală, conține și adevărurile credinței ortodoxe, și anume cele care au fost formulate în

cele două simboluri (ale Niceei și Constantinopolului) și în cele trei definiții (Pata) ale al patrulea, al șaselea și al șaptelea consiliu

184 -■

ecumenic. Este evident că acest cod oficial al Bisericii noastre nu conține nicio eroare sau element anti-catolic x).

Este un fapt constant că opiniile teologilor noștri răsăriteni mai mult sau mai puțin contrare adevărului catolic nu sunt, în general, nici proclamate de ei înșiși, nici acceptate de credincioși ca dogme obligatorii și infailibile, sau pe aceeași bază cu hotărârile sinoadelor ecumenice; și atunci este destul de evident că Biserica Răsăriteană, ca corp, nu poate fi considerată responsabilă în mod corect pentru aceste doctrine anticatolice ale teologilor noștri, cărora nu le-a dat niciodată sancțiunea definitivă.

Distincția dintre doctrina unei școli teologice și doctrina Bisericii din care acea școală face parte — această distincție este într-o anumită măsură aplicabilă catolicismului însuși. Pentru a cita doar un exemplu, este cunoscut de toată lumea că de secole o întreagă mare școală teologică, cea a tomiștilor, și o întreagă mare ordine religioasă, cea a dominicanilor, au atacat sau cel puțin nu au vrut să recunoască adevărul sublim al Neprihănita Zămislire a Sfintei Fecioare, prin afirmarea participării ei la păcatul originar. Dar cine ar avea îndrăzneala să răspundă întreaga Biserică Catolică pentru această eroare a teologilor foarte respectați, dar care în acest punct și-au reprezentat doar propria părere?

Acum este clar că această distincție necesară între doctrina Bisericii ca atare și doctrina școlii sau a teologilor este foarte profitabilă pentru cauza Réunion des Eglises. Într-adevăr, dogmele Bisericii noastre, fiind reduse la hotărârile conciliilor ecumenice, sunt în consecință complet ortodoxe și catolice, iar doctrinele teologilor în contradicție cu catolicismul nu sunt dogme de credință determinate de Biserică. Astfel, suntem uniți cu catolicismul prin ceea ce noi înșine recunoaștem ca adevăr absolut și imuabil, în timp ce erorile care ne separă de unitatea catolică sunt doar opinii.

') În codurile de legi religioase care au fost în vigoare la noi până la începutul acestui secol (așa-numita „Kormcija Knigi”, „Cartea cârmei”), existau câteva fabule absurde inspirate din ura bizantină față de catolicism. Dar tocmai din cauza acestor fabule guvernul nostru a considerat oportun să desființeze uzul bisericesc al vechiului „Kormcija” și să le înlocuiască cu noua „Carte a regulilor”.

18d —

neavând autoritate superioară nici măcar în ochii autorilor şi promotorilor acestor opinii.

În ceea ce privește trupul credincioșilor Bisericii Răsăritene, aceștia nu pot fi acuzați de vreo eroare certă, credința lor fiind aceeași cu credința catolică, cu excepția necunoașterii unor definiții doctrinare făcute în Occident după despărțire și în principal referitoare la adevărata caracterul și atributele puterii supreme în Biserică, o

ignoranță cu atât mai scuzabilă cu cât acest punct al doctrinei catolice nu a fost definitiv fixat și explicat de Biserica Apuseană însăși într-o perioadă foarte recentă, în ultimul Conciliu Vatican.

De altfel, nu trebuie uitat, și aceasta este o împrejurare foarte gravă și foarte avantajoasă pentru cauza Reuniunii, că nu există în Biserica Răsăriteană nici un acord interior, nici o unitate de vedere în raport cu Biserica Catolică. Întrucât nu a existat (și, după cei mai buni teologi ai noștri, nu poate exista) un conciliu ecumenic în Orient după separarea Bisericilor, se întâmplă ca cauza acestei despărțiri să nu fi fost judecată de singura autoritate competentă pe care o avem. putea recunoaște într-o astfel de materie; astfel încât schisma noastră există pentru noi înșine doar de facto, dar nu de drept. Adlwc s;d> judice lis est

În această stare a întrebării, nu există niciun motiv să fim surprinși de varietatea extremă a opiniilor diverse și contradictorii profesate de teologii ruși și greci cu privire la catolicism. În timp ce unii scriitori (din fericire puțini) merg până acolo încât să afirme că catolicismul nu este numai în afara Bisericii adevărate, ci și în afara creștinismului în general, alți oameni mai competenți și mai autoriți (cum ar fi actualul Mitropolit de Kief, foarte veneratul Episcop Platon) declară public că

*) La Sinodul de la Florența, Isidor, Mitropolitul Întregii Rusii, a acceptat, după cum știm, unirea cu Roma. Ajuns la Moscova (unde se afla deja adevăratul centru al Statului și al Bisericii Ruse), a proclamat actul unirii la Catedrala Adormirea Maicii Domnului al VIII-lea. Virgin. Boierii și oamenii, spune un cronicar, ascultau în tăcere. Doar Marele Duce Vasile s-a ridicat și, declarând că nu va accepta niciodată unirea, l-a amenințat pe mitropolit cu depunere și închisoare. Isidor a emigrat în Italia, unde a murit ca car J inai, al Bisericii Romane. După câțiva ani, nepoții Marelui Duce s-au ridicat împotriva lui, l-au luat prizonier și i-au scos ochii. Revenit pe tron, a primit de la popor porecla de Obscur sau Tenebru, cu care a rămas în istoria noastră (Vassili Temny).

Biserica Orientalo și Biserica Apuseană sunt surori gemene, despărțite doar de neînțelegeri x).

Între aceste două vederi extreme, toate nuanțele posibile de vederi negative și pozitive, antipatie și simpatie față de Biserica Apuseană sunt reprezentate în literatura noastră teologică *2).

Pe lângă diferențele de opinie dintre teologii individuali, există încă un mare contrast între Biserica Rusă și Biserica Greacă (propriu) în modurile lor respective de a trata catolicii. În timp ce grecii, parcă să-și bată joc de propriile tentații de unire, mențin practica absurdă și sacrilegă de a reboteza creștinii occidentali care doresc să intre în comuniunea lor (fără a face nicio diferență între catolici și protestanți), în Rusia, dimpotrivă, nu numai că este botezul tuturor creștinilor occidentali recunoscut ca valabil, dar și, în ceea ce privește Biserica Catolică, recunoaștem între noi valabilitatea celorlalte sacramente administrate de ea, și în special a sacramentului

ordinelor, în urma căruia episcopii catolici și preoţi sunt primiţi printre noi cu acelaşi rang bisericesc. Și, ceea ce este și mai remarcabil, în anul 1839, când rutenii uniți au fost forțați să intre în comuniunea Bisericii dominante din Rusia, acest popor nu a fost întrebat. nici o abjurare a convingerilor lor catolice. Toate acestea ne permit să concluzionam că Biserica Rusă recunoaște nu numai eficacitatea harului în Biserica Apuseană, ci și absența oricărei erori dogmatice sau a oricărei erezii în învățătura catolică. Și dacă în același timp există scriitori în Rusia care se numesc ortodocși și aprobați de o anumită parte a clerului care reproduc vechile insulte ale ereticilor declarând că

*) Un discurs în acest sens a fost rostit de episcopul Platon în 1884 într-o biserică catolică din limitele eparhiei sale. Credincioșii celor două confesiuni veniți în mulțime au întâmpinat cu bucurie vie cuvintele de pace și caritate pe care sentimentul creștin le-a pus în gura acestui pontif aflat la optzeci de ani. Elementele anticreștine din Rusia și Polonia au fost alarmate și au încercat în toate modurile posibile să anuleze efectele bune ale acestui incident.

2) Ceea ce poate evidenția și mai mult poziția indecisă a Bisericii noastre în raport cu catolicismul este că indivizii care declară public că cred că „noile44 dogme catolice sunt dezvoltarea legitimă a doctrinei ortodoxe, pot rămâne în comuniune perfectă cu Biserica Răsăriteană. Pot vedea acest fapt din experiența personală.

Catolicismul nu este altceva decât Anticreștinismul etc., aceasta este doar una dintre acele numeroase contradicții care, în ansamblu, prezintă un mare avantaj pentru cauza Reuniunii. Într-adevăr, toate aceste contradicții, fiind recunoscute, vor forma în mod necesar un stimul interior care va trebui să ne impulsioneze să scoatem la lumină problema și să încercăm să o rezolvăm. Odată ce atenția publicului este serios atrasă asupra stării anormale a relațiilor noastre religioase și ecleziastice, va trebui făcut ceva pentru a ieși din ea. Și întrucât este cert că printre noi există mai multă ignoranță decât rea voință în această privință, va fi suficient să aruncăm o lumină asupra problemei prin lumina pură a adevărului și a științei pentru ca ea să fie deja rezolvată în principiu.

În ceea ce privește soluția practică, trebuie considerată o împrejurare foarte favorabilă faptul că Biserica Răsăriteană, și în special Biserica Rusă, nu a făcut niciodată parte din patriarhia occidentală, astfel încât centralizarea uniformă a puterii ecleziastice, care s-a dezvoltat în cadrul limitele Bisericii Latine, nu ne pot fi impuse în mod corect în deplină forță. Actuala constituție a Bisericii Catolice este determinată până la un anumit punct de faptul deplorabil al schismei răsăritene care timp de secole a limitat acțiunea catolică doar la patriarhia latină, unde Biserica Universală a trebuit să câștige în unitate ceea ce a pierdut extinderea. Scd pereunte causa tollitur effectus. Vechea unitate odată restabilită, Biserica Catolică, deși rămâne mereu romană prin centrul Unității, nu va mai fi în totalitatea ei latină și occidentală ceea ce este acum prin uniformitatea organizării și administrării sale (în ciuda toleranței diferite rituri care ocupă doar un loc complet secundar). Romana este

numele centrului care exista imuabil si egal pentru intreaga circumferinta; Latina, aceasta desemnează doar o jumătate, o secțiune mare a cercului, care nu trebuie să absoarbă definitiv întregul. Biserica Romei și nu Biserica latină este mater et magistra omnium ecclesiarum; este Episcopul Roman, și nu Patriarhul Apusului, care vorbește infailibil ex cathedra; și nu trebuie să uităm că a fost o vreme când Episcopul Romei vorbea greacă.

Sunt mulți oameni printre noi care și-ar dori unitatea, dar cărora le este frică să nu fie latinizați. Prin urmare, trebuie să li se dea asigurarea că, dacă Biserica Răsăriteană se întoarce la Unitatea Catolică, dacă recunoaște în Sfântul Scaun puterea voită și instituită de Domnul nostru în

persoana Sf.-Piorre pentru a proteja unitatea, solidaritatea și progresul legitim al întregii creștinătăți, ea își va păstra nu numai ritul (ceea ce este de la sine înțeles), ci și toată autonomia de organizare și administrare deținută de Onent înainte de separare. a Bisericilor. Pentru a atinge un anumit punct, poziția superioară care a aparținut întotdeauna în Biserica Răsăriteană (și care acum aparține Rusiei) puterii împăratului ortodox, trebuie să rămână intactă.

Rezumând cele spuse mai sus, baza esențială a Întâlnirii Bisericilor este determinată de două distincții:

1) Deosebirea dintre opiniile particulare ale teologilor noștri, care pot fi eronate, anticatolice și eretice, și credința Bisericii Răsăritene în ansamblu, care rămâne ortodoxă și catolică.

2) Distincția dintre autoritatea Papei ca succesor al Sfântului Piefre, pastor și magister infailibilis Ecclesiae universalii, și puterea sa administrativă ca Patriarh al Apusului, distincție care garantează autonomia Bisericii Răsăritene, fără de care Reuniunea ar fi , uman vorbind, imposibil.

Nu trebuie să insist asupra acestui ultim punct. Am deplină încredere în înțelepciunea tradițională (și asistată de Dumnezeu) a Bisericii Romane și în inteligența superioară și în virtuțile particulare ale actualului Mare Pontif. Pentru noi, nu este o chestiune de drepturi de apărat, ci de iubire paternă de acceptat.

Mai mult decât atât, Reuniunea Bisericilor ar fi benefică și pentru ambele părți. Roma avea să câștige un popor evlavios și entuziast pentru ideea religioasă, ar câștiga un apărător credincios și puternic. Rusia, care prin voia lui Dumnezeu are în mâinile ei destinele Răsăritului, nu numai că s-ar scăpa de păcatul involuntar al schismei, ci și eo ipso ar fi liberă să-și împlinească marea ei vocație universală, să unească în jurul ei pe toate. națiunile slave și să întemeieze o nouă civilizație cu adevărat creștină, adică unind caracteristicile adevărului unic și ale libertății multiforme în principiul suprem al Carității, „înțelegând totul în unitate și împărțind tuturor plinătățile unui singur bine. .

Trimitând Excelenței Voastre aceste câteva gânduri despre un subiect atât de aproape de inima voastră, vă rog să acceptați

189

l'assurance de mes sentiments de vénération et d*admiration la plus profonde, avec which je reste toujours,

Monseniore

Your fils et serviteur tres devoue

Dr. Vladimir Soloviev.

O notă despre Solovyov, publicată în croată de secretarul de atunci al episcopului Strossmeyer, Milko Cepelich.

1) Vladimir Solovyov i-a scris episcopului la 21 septembrie 1886 și a trimis o notă scrisă de propria sa mână cu privire la unirea bisericilor. Acest bilet a fost tipărit în Dyakovo doar în 10 exemplare. Unul a fost trimis nunțiului din Viena (Serafim Vanutelli), altul cardinalului-secretar Rampoll la Roma, al treilea papei Leon al XIII-lea, trei au fost luate de Kosta Voinovici pentru prietenii săi, iar patru au fost trimise la Solovyov.

2) Primind această scrisoare de la Solovyov, la 12 octombrie 1886, episcopul îi scrie nunțiului Vanutelli la Viena, în primul rând, că este imposibil să se convoace un sinod provincial în Croația, în care să se poată căuta remedii. împotriva ulcerelor care corodează Biserica Catolică din Croația; printre altele, împotriva direcției anticreștine a lui Ban Kun-Gedervari. Mitropolitul Mihailovici, care se află sub influența lui Kun și a maghiarilor, nu dorește un astfel de sinod, iar episcopul Posilovici de Senj nu vrea acest lucru împreună cu el.

După aceea, Strossmayer se întoarce la întrebarea despre legătura dintre biserici și îl menționează pe Solovyov - și scrie textul acesta astfel:

A doua cauză pe care trebuie să o comunic cu Excelența Voastră este cea mai serioasă și divină cauză a unirii Bisericii Ortodoxe cu Biserica Romano-Catolică. Poate că Excelența Voastră domnul Soloviev a hotărât deja să rămână ceva timp la Zagreb, unde se tipărește lucrarea mai grea din trei volume despre unitatea Bisericii. Domnul Soloviev si Roliicii si aici Diacova m-a vizitat. Obiectul conversațiilor noastre, desigur, a fost întotdeauna unirea bisericilor. Cel mai recent mi-a depus o scrisoare, pe care am avut grijă să o tipărim în duzină de exemplare. Trei dintre aceste scrisori

190 -

Trimit copii Excelenței Voastre; poate că cei doi vor putea trimite la Roma. Sufletul lui Soloviev este curat, evlavios și cu adevărat sfânt. Tilín, și a multora dintre noi, de care mă apropii și eu, este de părere că ar fi indicat să se consulte și să promoveze unirea și că ar fi binevoitor dacă Preafericirea Sa, cu ocazia gloriosului său jubileu, s-ar demni vorbim despre această unire, cel mai important obiect fiind

acela de a înlătura frica goală a ortliodocșilor, ca și cum, sfânta unire, propria sa autonomie, sau orice alte drepturi și privilegii ale obiceiului sacru al veacurilor, pot fi distruse în orice fel. , din moment ce este mai adevărat și indubitabil, în sfânta unire, această autonomie, să fie pecetluite drepturile și privilegiile divinului și nativul să fie readus la propria sa fertilitate. Eu însumi, poate, în cursul acestui an, dacă viața și puterea mea au fost mai presus de picioare, voi născoci ceva prin care voi dovedi: voi întemeia o națiune slavă, în afara sânului sfintei biserici mame; sau o ramură. tăiat la copacul său bătrân, sau o rază smulsă de la soarele său, sau un pârâu uscat împărțit la izvorul său, unde a fost întors mai repede, aducând acele lucruri care anterior aveau acest scop sau preludiu la un fel de preludiu la întâmpla. În mijlocul acestor teribile calamități, la care suntem supuși aproape în fiecare zi și care sunt încă mai grave și mai fatale pentru aproape întreaga lume!, este fără îndoială că sufletele pure și cu adevărat evlavioase, printr-un oarecare impuls divin, tind spre unitate. , de parcă ar fi singurul remediu pentru atâtea rele. O mărturie vie a acestui fapt este un fragment din scrisorile Prințesei Volkonski, în care devine evident că chiar și în Biserica Ortodoxă Slavă pentru unitate și jertfe divine ar trebui să se ofere prețul și gajul etern al tuturor carității, concordiei și unității. zilnic, si rugaciuni constante pentru acest sfant sfant al lui Dumnezeu O. Maximul fondului.

Cu siguranță Dumnezeu va auzi dorințele și dorințele atâtor suflete evlavioase și sfinte la timpul său. Eu însumi, în calitate de preot, abia merit să văd zorii celei mai fericite zile de acest fel, dar Soloviev și Prințesa Volkonski și alte suflete evlavioase și sfinte vor merita cu siguranță să vadă, dacă nu lumina deplină, atunci steaua dimineții acestei cele mai multe. lumină veselă, pe care Tatăl o va veșnic El ține în puterea Sa mângâierea celor care nu au deznădăjduit să fie în cele mai rele condiții!, ci și-au cheltuit puterile în promovarea unirii.

Soloviev și cu mine am aranjat să ne întâlnim la Roma la momentul jubileului preoțesc al cel mai înalt și glorios Pontif al nostru.

și pentru planurile și intențiile noastre să putem invoca lumina și binecuvântarea papală.

Mai mult, cu cel mai mare respect etc.

Diakova la 12. 8-bris 1886.

Josephius George Eppus

3) De la 10 aprilie până la 20 aprilie 1888, episcopul Strossmajer a fost alături de pelerinii croați la Roma, iar pe 14 aprilie i-a prezentat Papei pe pelerinii croați, deși diplomația austro-ungară a vrut să împiedice acest lucru, întrucât ei doreau pelerinii. să fie prezentat mitropolitul Mihailovici, care însă nu a îndrăznit să meargă la Roma.

În timpul acestui jubileu papal (cea de-a 50-a aniversare a preoției), respectatul Solovyov trebuia să se întâlnească la Roma cu episcopul, dar el nu a sosit și trebuia să sosească la începutul lunii mai. Prin urmare, înainte de plecarea sa acasă, episcopul a scris la Roma, la 9 aprilie 1888, un lung bilet către Sf. Tatăl și a prezentat-o prin intermediul cardinalului secretar al Rampolla; în ea, el se plânge de unii episcopi dalmați care urmăresc liturghia slavonă veche (adică verbaliști care slujesc slujba în slavonă conform cărților glagolitice), îl apără pe episcopul de Splets (adică orașul Spalato) episcopul Mark Jta-lodger și cere ca Episcopia de Splet să fie ridicată la arhiepiscopia care a fost cândva. Chiar la începutul acestei note, el o informează pe Rampolla că în această primăvară va sosi la Roma Vladimir Solovyov, un om pe cât de învăţat, pe atât de evlavios, care este ocupat cu chestiunea unirii bisericilor . Îi cere lui Rampolla să-l lase să vadă St. Părinte în audiență și că Sf. Tatăl și-a binecuvântat lucrarea.

În ziua de Crăciun din 1888, Solovyov a fost a doua și ultima oară în Dyakovo. (Prima dată, cred, a fost în 1885 sau 1886, toamna, când atât Voinovici, cât și Rachkiy se aflau la Dyakovo.) A petrecut cu noi sărbătoarea de Crăciun și se plimba des prin parcul episcopal, în care era iarbă verde minunată. A fost surprins că am avut o iarnă atât de blândă. Tușea deja violent și se observa că slăbește. Nici el nu a vrut să mănânce cu noi

carne, sau bea vin. De atunci, nu-mi amintesc că a mai corespondat cu episcopul. El l-a felicitat pe episcop de sărbătoarea Paștelui doar cu o telegramă: „Hristos a Înviat!”

În 1889, cartea sa a fost publicată la Paris: "La Russie et l'Eglise universelle" de Albert Savin, 12, rue des Pyramides. Douăzeci de exemplare au fost primite de episcop. Cartea are 336 de pagini într-un sfert mic.

Pentru ultima dată, Solovyov, deja foarte bolnav, a răspuns în ziua de Crăciun din 1896 cu următoarea telegramă:

Я"

— Царское Село. 25. XII. 1896.

Monseniorul Strossmayer.

Felicitări, urări, rugăciuni. Pomenirea inimii, lucrări, boli, nădejde în Dumnezeu. Vladimir Solovyov.

Епископъ ему тотчасъ, какъ получилъ телеграмму, отвѣтилъ: Mulțumesc pentru felicitări. Viața și sănătatea ta prețioasă pentru biserică și națiune. Trăiește atunci, toți ne rugăm pentru Tine. Te binecuvântez din toată inima și sper că sănătatea ta va fi în curând restabilită perfect.

Episcopul Strossmayer.

Când Solovyov a locuit la Zagreb, în septembrie 1886, i-a vizitat adesea pe Voinovici și pe Rachkago, acum decedat, așa că nu există nicio îndoială că i-ar fi putut găsi scrisorile, deși era reticent să corespondeze.

13

Scrisori către V. L. Velichko.

1.

(Vă adresez această scrisoare atât de oficial, pentru că ezit între numărul casei 34 și 38). 2)

Dragă Vasily Lvovich!

Ieri am fost atât de stânjenit de atenția amabilă a Mariei Georgievna și a ta, încât nu mi-am putut exprima în mod corespunzător sentimentele, gradul în care mărturisește acest mesaj - pentru că nu scriu scrisori fără motive puternice. Așadar, vă rog să-i transmiteți Mariei Georgievna recunoștința mea profundă și să acceptați același lucru pentru dvs.

Am ajuns aproape cu bine — aproape, pentru că epava unui tren de marfă din fața noastră a blocat drumul și am întârziat cu 7 ore.

Mă simt excelent din toate punctele de vedere și voi munci din greu.

La revedere în octombrie, dragă Vasily Lvovich.

Sincer devotat vouă

Vlad. Solovyov.

Dă-i Mariei Georgievna, în calitate de judecător condescendent, următoarea poezie, scrisă recent și încă nepublicată:

Lasă norii întunecați să amenințe mulțimea

Azure întunecat -

Văd strălucirea lunii: este ceata lor grea

Nu lua de pe pământ

etc. 2).

x) Scrisoarea se adresează: „Ministerul Proprietății de Stat. G. funcţionar cu misiune specială VL Velichko'. Marca poștală: ,23 aug. 1891 Kryuksvo, Moscova. buze."

”■) Vezi „Poezii” de V. S. Solovyov, ed. a III-a, p. 55. Notă. ed.

2.

[1891.]

Scuză-mă, dragă Vasily Lvovich, în fața Mariei Georgievna, dacă am întârziat puțin. Poate mă vor reține până la 6x/2 ore.

Dacă ajung la timp, va trebui să mă întorc acasă până la ora 8. Iată un om aparent liber, dar timp de câteva ore nu pot garanta pentru asta cu o zi înainte. La revedere.

Sincer devotat vouă

Vlad. Solovyov.

195 -

3.

[1891.] Dragă Vasily Lvovich!

Stau până marți și pot profita de amabila invitație a vărului tău, dar, din păcate, va trebui să mă grăbesc acasă seara pentru o întâlnire de afaceri.

Deci, ne vedem mâine.

Sincer devotat vouă

Vlad. Solovyov.

196 -

4.

[1891.] Dragă Vasily Lvovich!

Mel a fost reținut de prieteni.

Dacă nu pleci foarte devreme, nu ne putem întâlni mâine între 11 și 3?

Vlad al tău. Solovyov

— 197

5.

[Această scrisoare este marcată pe plic: „Moscova 12 septembrie 1892”

Am fost foarte mulțumit de vestea de la tine, dragă Vasily Lvovich. De la sfârșitul lunii mai am locuit fără pauză la Moscova și împrejurimile ei. Am avut o dacha pe Skhodnya și am folosit-o puțin, din cauza diverselor complicații tragico-comice, cu care vă voi face să râdeți când ne vom întâlni. Acum s-a stabilit în sfârșit la Moscova. Nu voi ajunge la Petersburg înainte de jumătatea lunii octombrie, ci mai

degrabă, la sfârșit. Cearşafurile pentru Columb – uscate sau umede – au întârziat încă Din punct de vedere egoist, mă bucur de acest lucru, pentru că unul din două lucruri: fie promiscuitatea noastră ar trece neobservată şi, prin urmare, acum nu pierdem nimic, fie ar fi fii observat și într-un asemenea caz, urâțenia versurilor mele franceze nu s-ar fi ascuns și aș fi fost dezamăgit degeaba.

Ca să nu mă răspândesc despre mine, vă voi spune una din patul meu de moarte și o altă poezie postumă:

Nu mi-e frică de holeră, Căci s-au luat toate măsurile etc. x)

Zpitadbiya.

Vladimir Solovyov zace pe acest loc;

Mai întâi a fost filozof, iar acum a devenit un schelet. Fiind bun cu ceilalți, a fost și un dușman pentru mulți; Dar, îndrăgostit nebunește, el însuși s-a cufundat în râpă. Și-a pierdut sufletul, ca să nu mai vorbim de trup: Diavolul a luat-o, l-au mâncat câinii.

Trecător! invata din acest exemplu

Cât de pernicioasă este iubirea și cât de utilă este credința 2).

Să fii sănătos, dragă Vasily Lvovich. Vă rog să-i transmiteți sincere salutări și salutări din inimă Mariei Georgiyevna.

Suflet Dedicat

Vlad. Solovyov.

*) Vezi pagina 107.   Aprox. ed.

') Această poezie a fost deja publicată în Novoye Vremya.

Notă. ed.

6.

[1892.] Dragă Vasily Lvovich!

Mâine după-amiază vă voi chema să-mi aduceți omagiul Mariei Georgievna și să vă vedem, cu excepția cazului în care interesele agriculturii ruse sau ale literaturii ruse vă atrag de acasă la forum. Mutarea mea în biroul dumneavoastră poate avea loc doar joi – din motive de puțină importanță sub specie aeternitatis, dar urgent sub specie svinitatis (specios uova, non re scilicet, sed verbo, prins non audita, a me inventa et in latinitatem intimam introducta, de quibus scribere non oportunist). Și vineri voi fi liber să profit și de invitația ta amabilă în ceea ce privește cină. Pe curând. Te iubesc nespus, sub spe- cibus omnibus.

Vlad. Solovyov.

199 -

[1892.]

Dragă Vasily Lvovich!

Aproape terminat, o să-mi trimit junk-ul cu un comisionar, iar puțin mai târziu voi apărea și eu. Aceasta este probabil, și drept dovadă mă întorc către dumneavoastră cu o cerere neceremonioasă: spuneți servitorilor tăi să-mi pregătească o baie până la ora 12 seara.

Luați asta nu pentru aroganță, ci pentru intimitate prietenoasă.

Toate ale tale

Vlad. Solovyov.

200 -

8.

8 ianuarie 1893. Moscova.

Mă grăbesc să termin, ca scrisoarea să plece astăzi. Sărut mâinile Mariei Georgievna; Am fost foarte impresionat de scrisoarea și telegramele tale. Îi mulțumesc lui Ferdinand Georgievici *) și mă înclin tuturor cu cordialitate.

devotat ție

Vlad. Solovyov.

*) Contele F. G. de la Barthe, fratele Mariei Georgievna Muretova. Nota ed.

201 -

9.

[1893.

Bună, dragă Vasily Lvovich! Prin voința sorții, rămân la Moscova pentru o perioadă nedeterminată, înainte de februarie - mijlocul sau sfârșitul - cu greu voi ajunge la tine. Cunoscând politețea ta superioară față de mine, conform naturii umane ignobile, vreau să abuzez de ea. Combină, te rog, imaginația poetică născută ție cu simțul obligatoriu al legitimității formale și intră în situația mea. Dobânda trezoreriei va fi afectată! Între cărțile mele, lăsate în apartamentul lui V. D. Kuzmin-Karavaev, se află una care aparține bibliotecii Universității Imperiale din Moscova. Nu am avut nevoie de ea de mult timp, după ce a servit să-i dea o lovitură mortală lui H. N. Strahov, dar din cauza distracției am tot uitat să-l returnez. Acum un Privatdozent are nevoie de el, iar administrația bibliotecii mi-o cere. Aș fi putut să mă întorc direct la Vladimir Dmitrievici, dar mă stânjenesc gândul la bolile necontenite ale soției și copiilor lui; s-ar putea să nu fie

deloc la îndemână – nu am nicio veste de la el. Așa că, dragul meu prieten, vă rog într-una din următoarele zile (dar nu și pe a 10-a, pentru că în această zi trebuia să desemneze nunta lui 0. D. Bush) să veniți de la slujba la barăcile care vă sunt cunoscute. și într-o cutie cu cărțile mele, sau într-un dulap cu aceleași (într-un sertar din dreapta), găsiți eseul german „Lehrbnch der Culturgeschichte” von Heinrich Rückert, în două volume, într-o copertă verde deținută de stat și cu sigiliul Universității din Moscova. ѣ, dacă este acolo că trebuie să-mi trimiteți această carte ca un pachet valoros: Moscova, Precistenka, casa lui Likhutin, cu livrare la domiciliu, cu asigurare și cu o indicație a valorii sale de 28 de ruble, și

202 -

oferiți, de asemenea, femeii mai degrabă sensibile menționate, deși întotdeauna însărcinată, suma corespunzătoare (nu mai mult de 1 rublă credit) - o vom deconta când ne vom întâlni. Dacă numita Dunya are dureri de travaliu, atunci înlocuiește-o la discreția ta. Întrucât scrii mai ușor decât mine, îmi completez lipsa de ceremonie rugându-te să-mi spui despre tine.

După ce mi-am plătit datoria față de certurile de zi cu zi, mă grăbesc să trec la o poveste mai nobilă și să-ți spun că te port mereu pe tine și pe ai tăi în inima mea, amintesc adesea cu deosebită plăcere de zilele plăcute petrecute sub acoperișul tău dulce și ospitalier. Acum sunt în continuare abătut de munca obligatorie, dar până în luna martie, sper, va trece această perioadă de harnicie acută, deși nu forțată.

Vlad al tău. Solovyov.

203 -

10.

31 martie 1893 Moscova.

Dragă și infinit de amabil Vasily Lvovich, Poți ghici, desigur, de ce mi-a luat atât de mult să răspund la scrisoarea ta dragă: eram încă în drum spre Petersburg. În cele din urmă, m-am hotărât să merg mâine, joi, dar râul Moscova în mișcare mi-a adus o astfel de gripă, încât cred că mai aștept puțin. Scrisoarea ta, bineînțeles, m-ar fi convins încă o dată să abuzez de politețea ta prietenoasă, dacă nu i-aș fi dat deja cuvântul lui V. D. Kuzmin-Karavaev să rămână cu el după căsătoria cu belle-soeur.

Dragă Vasily Lvovich, te rog să nu fii jignit și să nu mă copleșești cu o dilemă: pe care dintre cei doi prieteni ar trebui să-l jignesc?

Nu o driadă m-a ținut la Moscova, ci pur și simplu roata vieții. O driadă este un mit: dacă nu mă credeți pe cuvânt, atunci consultați orice manual de mitologie sau un dicționar real. Și dacă nu ești convins de asta, iată dovada adevărului cuvintelor mele (precum și prietenia mea cordială pentru tine) următorul vers-proză intimă:

Ai fost pentru mine, făptură drăguță,

Ce este o bucată de marmură pentru un sculptor;

Dar dalta mea este ruptă în efort sporit,

Și nu a putut depăși un bloc de piatră.

A te iubi este tout do meme? Iată o idee ciudată!

Când a iubit cineva o matriel fără valoare?

Despre zeitatea strălucitoare, dragostea flăcării,

Am visat la o zeitate strălucitoare deasupra ta.

Acum te voi consola. Pigmalionii sunt rari,

Dar există un pietrar în mintea mea:

Din marmură va face o bancă în foișor

Și se va odihni din ziua de muncă.

Nu mai scriu nimic în încrederea unei întâlniri rapide. Sărut mâinile Mariei Georgievna și o felicit pentru vacanță. Mă înclin cu cordialitate în fața lui Ferdinand Georgievici și a tuturor.

te iubesc sincer

Vladimir Solovyov.

204 -

unsprezece.

[1894.]

Mulțumesc pentru informații, dragă Vasily Lvovich. La întoarcerea mea, cu siguranță voi fi cu tine. Există rime excelente în versuri, după sfatul lui pèche par la base: N. nu este alungat de Lyubochka. Nu te consider un prost sau un laș pentru refuzul tău, ci doar un om de mândrie infernală, care este cel mai periculos dintre toate. Cu toate acestea, nu am niciun interes special în toate acestea și sunt departe de a fi sigur de succesul problemei.

Fii sănătos. Mă înclin cu seriozitate în fața Mariei Georgievna. Tot Vlad al tău. Solovyov.

[Cartea lui Vl. C. cu următorul cuprins:—]

Îmi pare foarte rău că nu v-am găsit și vă rog, dacă se poate, să-mi aduceți informații despre Imatra în seara asta, căci mă duc acolo mâine dimineață. Luni seara revin si marti voi incerca sa fiu cu tine. Ne vedem în curând oricum.

205 -

12.

Imatra, Rauha. 13-25 octombrie 1894.

„Pe malul deșertului” mi-a apărut muza finlandeză; eram doar politicoasă - și acum Ea s-a născut deja în tripleți.

Așa că am început mesajul acum vreo zece zile, dar de atunci acest pui mi-a mai dat vreo duzină de bebeluși, dintre care până acum îi trimit doar unul, căruia îi poți fi pe drept naș, deoarece aceasta este o fabulă răsăriteană. . În formă, se pare că a reușit, dar nu căuta în ea nicio alegorie și aluzie - o fabulă este o fabulă.

etiopienii si un log x).

Într-o țară în care, lângă porțile paradisului pierdut, crește pădurea virgină,

Unde leopardul pestriț, scânteind cu pupilele ochilor, își așteaptă prada,

Unde se găsește boa, unde crocodilul este periculos

Printre râurile largi,

Unde este copacul și fiara și orice reptilă este frumoasă, Dar omul este urât, -

Ei bine, într-un cuvânt, undeva acolo, între sud și est, acum, sau demult,

S-a așezat pe stradă din ceruri, prin voia sorții,

Deodată a căzut un buștean...

Jurnalul este același ca lângă Mamadysh

Ţăranul Vahramey

Pe drum de la cârciumă, fără să văd sau să aud,

Scuturați-vă căruciorul.

Întinde-te ca un buștean. Oamenii s-au adunat în grămadă, etiopienii se minunează,

Și de frica nenorocirii amenințătoare, inevitabilul le scutură fiorii!

Bușteanul dintre ei se află. Aici, în mare tremur

Publicat în cartea lui V. L. Vmpchko: „Vladimir Solovyov. Viaţă şi creaţie" Siib., 1892, p. 177-178.   Ed. aprox.

Se târăsc spre el!

Un buștean zace ca un buștean. Iar acum, în încântare sălbatică, Deja îi cântă un imn!

„Doamne tare blând! Dragă, dorită! „Preoții sunt deja aici ca aici:

Ei toarnă deja ulei parfumat pe marginea buștenului, frecați-l cu fecale de vacă x) ...

Și în curând s-a răspândit vestea despre un nou zeu minunat, care înconjoară toate țările.

Serviciile divine au fost stabilite strict, Un templu magnific a fost ridicat;

Din Java, din Birmania, Goa, Jellalabad Adu-i cadouri.

Un buștean este o astfel de viață încât nu este nevoie să mori, trăiește până în ziua de azi!...

Lecția din această fabulă este aceeași pentru toate națiunile.

Nu numai un sălbatic este prost:

Cu mare onoare, toți avem bușteni Astăzi, ca pe vremuri.

Proza se desfășoară cu succes în esență, dar nu încă atât de repede pe cât s-ar dori — câteva zile au fost absorbite de poezie și natură. În urma acestei scrisori, voi merge la Petersburg. Nu fi jignit dacă nu direct către tine. Nu sunt sigur dacă ai un dormitor și, din moment ce știu că din bunăvoință față de mine ești gata să te lipsești de confortul cel mai necesar, trebuie să am grijă să nu îți permit să faci asta. Dar dacă totul este în regulă cu tine, atunci mă voi așeza timp de patru zile pentru a-l termina pe Kant, așa cum am făcut-o cu Hegel acum doi ani.

În orice caz, ne vedem în curând, dragă Vasily Lvovich. Mă înclin cu seriozitate în fața Mariei Georgievna și în fața tuturor ai tăi. te iubesc sincer

Vlad. Solovyov.

9 Un obicei sacru printre hinduși. V.S.

13.

[1894.]

Dragă Vasily Lvovich!

Astăzi este ultima luni la Stasyulevich, astăzi este ultimul termen al Idealului, iar Ideea (nu în general, ci pentru dicționar), astăzi, în sfârșit, Trubetskoy și familia lui au ajuns în drum spre străinătate.

Din toate aceste motive, singura modalitate prin care pot să te văd astăzi este să trec un minut târziu seara, la ora 12. Îți sugerez să stai până mâine. Deci, până la întâlnirea de la miezul nopții.

Respectuos Vlad. Solovyov.

14.

[1894.]

Dragă Vasily Lvovich!

Cunoscut de tine (se pare) F. cere 5 ruble. pentru nunta. Ești mai mult decât mine un psiholog observator. Vorbeste cu el, te rog, pentru a afla daca aceasta nunta este un mit, sau o realitate, .. actioneaza conform convingerii tale interioare. Dacă vă inspiră vreo încredere, vă rog să-i dați (pe cheltuiala mea) 5 r. Dacă nu ai astfel de liberi, atunci, conform convingerii mele interioare, nu se va întâmpla niciun rău dacă îi dai mai puțin.

Fii sănătos.

Suflet Dedicat

Vlad. Solovyov.

Pe curând.

15.

[1894-1

Dragă Vasily Lvovich! Cu regret din suflet, mă grăbesc să vă informez că mă doare gâtul și stau acasă. Dacă ar fi un alt fel de boală, atunci aș putea, cu riscul de a răci, să vin la tine să citești sau să te invit pe tine și pe oaspeții tăi la mine, dar cu o durere în gât tot nu pot citi nici la tine. loc sau la mine. Deci, amână-l pe Mahomet până săptămâna viitoare.Nu știu ce fel de om este ahun, dacă ia prost această întârziere, atunci poate că îi putem oferi să citească cu noi drept compensație.Totuși, las pe seama ta discreție.revizuit ieri de Flexerach: tonul șuierător evident rău intenționat, ale cărui motive nu sunt vizibile pentru cititor, ia, mi se pare, orice semnificație acestui truc.Binecuvântat pe tine și pe ai tăi.

Suflet Dedicat

Vlad. Solovyov.

*) Vezi A. A. Volynsky, „Lupta pentru idealism”, Snb., 1900, p. 417 și urm. Notă. ed.

— 210

16.

[1894.]

Dragă Vasily Lvovich! Tocmai trecusem pe aici un minut ieri, pe la miezul nopții, pentru a merge apoi la tine așa cum mi-am promis, când dintr-o dată unul dintre prietenii mei apropiați, Preobrazhensky, fiul vechiului meu prieten decedat și naș literar (fost editor la Pravoslavny). Obozreniye „). Întrucât venise de câteva zile pentru afaceri oficiale, mi-a fost imposibil să amân sau să-mi scurtez întâlnirea cu el. Nu erau comisionari la hotel din cauza orei târzii și, după ce mi-am văzut oaspetele plecat la ora patru după miezul nopții, am constatat, nu fără motiv, că era prea târziu să merg la tine. Aș fi fost și mai supărat de această încălcare a promisiunii dacă nu mi-aș fi încălcat intenția de a merge astăzi la Moscova. Dar plecarea mea este amânată pentru o perioadă nedeterminată și, prin urmare, am consolare și justificare în faptul că ne vom revedea înaintea ei (adică, plecarea). Vă rugăm să-i transmiteți Mariei Georgievna scuze pentru această nepolitețe involuntară și ne vedem curând.

Vlad al tău. Solovyov.

— 211 —

17.

Moscova. Prechistenka, d. fosta Likhugpna. 8 mai 1894.

Dumnezeul Ecronului, cel mai drag Belzebub!

Cu multe calități înalte (dintre care creșterea ridicată este cea mai scăzută), aveți un dezavantaj important - o incapacitate completă de a folosi în mod corespunzător frumoasa expresie rusă: "nu-ți pasă!"

După această echivoc, mă întorc la „hvakta”. După ce am primit scrisoarea dvs., am mers cu ea la prințul Sumbatov, care a spus că va face o declarație adecvată în cadrul Societății Scriitorilor Dramatici, dar nu este absolut recomandat să vă tipăriți scrisoarea. .experimentat în aceste chestiuni și, fără îndoială, bine dispus față de tine, mi se pare, a fi decisiv pentru tine.În caz contrar, pot, desigur, după ce m-am spălat pe mâini, să merg la Sobolevsky.

Scrisoarea despre religie (în care am considerat că era necesar doar să barez două rânduri) i-am predat-o lui Sumbatov, rugându-i să i-o predea lui Khahanov după ce a citit-o. Dar el a spus: cum este când plec poimâine din Moscova? La aceasta i-am spus: fă cum știi. A fost foarte amabil cu mine, dar l-am găsit făcând ceva cu vreo domnișoară sau fată și, prin urmare, m-am grăbit să-l părăsesc. Sper, nu mai puțin, că în ocupațiile lor nu a existat nimic contrar adevăratelor reguli de bună conduită.

În ceea ce mă privește, mă aștept să fiu la Petersburg în jurul datei de 20 mai și m-aș bucura foarte mult dacă tot te-aș putea găsi acolo. Fii sănătos. Oferă-mi sincere salutări Mariei Georgievna și tuturor.

Suflet Dedicat

Vlad. Solovyov

Despre „Beelzebub (Bal-zebub)” înseamnă „stăpânul muștei se bucura de un cult special în orașul Ekron. V.S.

*) V. .i. Velichko este autorul comediei „Musca”.ed.   aprox.

18.

[1895.]

Dragă Vasily Lvovich, scrie că ești bolnav? - Îți trimit o scrisoare, pe care intenționez să o trimit astăzi lui Pypiyu. Citiți și întoarceți-vă cu mesagerul meu și cu observațiile dvs., de acord sau dezacord. Până joi.

Vlad. Solovyov.

Alexandru Nikolaevici Pitin.

Dragă Alexandru Nikolaevici!

Stau deznădăjduit de gripă și chiar sunt tratat de Botkin. În alte împrejurări, afirmația acestui fapt ar fi servit drept introducere la o solicitare de a mă vizita pentru conversații prietenoase și „alte” (ceea ce vrei să spui). Dar acum, pe lângă gripă, sunt și obsedat de profeți), despre care trebuie să citesc urgent și cu orice preț în societatea evreiască miercuri seara. Și de aceea nici nu pot visa nicio plăcere senzuală și intelectual-senzuală * 2).

Vă scriu cu următoarea ocazie. I-am predat lui Mihail Matveevici o poezie scurtă a prietenului meu Velichko „Îngerul morții”, în care este reprodusă în cel mai fidel mod legenda turcească (sec. XIII sau XIV) despre eroul Domrul, strămoșul osmanilor . Pe lângă versuri frumoase și imagini vii, această poezie are, în opinia mea , un interes istoric și etnologic semnificativ, dar Mihail Matveevici a ridicat obiecții

4) De unde nu rezultă că nu ar trebui să fiu și eu obsedat de vicii, dar asta nu are rost. V.S.

2) Deoarece sunteți înclinați să păstrați hârtie scrisă, atunci pentru orice eventualitate, pentru a preveni neînțelegerile viitorului cititor al acestui pliant, vă voi explica că plăcerile senzuale dintre mine și A. N. Pypin s-au limitat la un joc de șah. V.S.

ca o proprietate externă - lungimea (aproximativ 10 pagini), îndepărtarea parcelei etc.

După o hotărâre crudă, având în vedere natura menționată mai sus a acestei poezii, s-a hotărât să trecem chestiunea în considerarea și hotărârea dumneavoastră. În același timp, vă rog să acordați nu doar un vot decisiv, ci și consultativ prietenului nostru, un tânăr visător și arogant petiționar L. Z. Slonimsky, de parcă ar fi fost suspectat că se sustrage imparțialității. Ne vedem curând, sper.

Sincer devotat vouă

Vlad. Solovyov.

Notă despre scrisoare:

Această scrisoare, de altfel, nu a fost trimisă din cauza interzicerii mele. V. Velichko.

19.

[Pe mâneca plicului: „Ilatra, 12 (stil nou), I, 1895”.]

Îi felicit din suflet pe Maria Georgiyevna și Vaey, dragi Vasily Lvovich, pentru noul an 1895 (?) de la PX și cu amintirea părintelui nostru, profesor ecumenic și sfânt Vasile cel Mare, Arhiepiscopul Cezareei Capadociei, și eu Îți doresc să devii ca el, nu ca caracter, pentru că al tău este în unele privințe mai bun, ci prin equanimitatea spiritului rebus in arduis, prin constanța și succesul muncii.

În ziua plecării tale, am mai scris o poezie (vezi pe verso), și am corectat „Ajunul Crăciunului” în locul indicat de tine astfel:

El s-a născut în lumea luminii, iar lumina este respinsă de întuneric,
Dar el strălucește în mijlocul întunericului, unde este linia dintre bine și rău.

Astfel a dispărut entre chien et loup.

Deoarece vă place această poezie, permiteți-mi să vi-l dedic în noua ediție a poeziei mele care se pregătește (este imposibil cu Stasyulevich - el este un adversar al tuturor dedicațiilor). Justiția ar cere ca întreaga colecție să-ți fie dedicată, dar asta ar ieși prea simetric și ar provoca probabil remarci neprietenoase.

Fii sănătos, draga mea, și vesel la suflet (,, Atenție! “). Vlad al tău. Solovyov.

Se atașează o poezie - Amurg.

Zgomotul unei cascade îndepărtate

etc. *).

Vezi Poezii*, ed. a III-a, p. 87.

20.

[1985.]

Mulțumesc, dragă Vasily Lvovich, pentru scrisoarea ta bună. Remarcile tale despre al doilea vers al ultimei mele poezii sunt pe deplin justificate, iti sunt foarte recunoscator pentru ele si cu siguranta voi incerca sa le folosesc.

Motivul dat de dvs. pentru semnătura dvs. pe hârtia M nu este atât de echitabil. Un apel pledoarie la o persoană cunoscută nu este deloc o declarație de principii. Nu este interzis să aperi libertatea presei în principiu și să critici legile care o îngrădesc, chiar și în presa însăși; O astfel de apărare și o astfel de critică am făcut-o abia recent pe un subiect mai delicat și mai important – libertatea religioasă. Contestația în cauză nu este o declarație de principiu, ci un pas practic pentru obținerea unui rezultat pozitiv (în sensul implementării externe, legale, a acestui principiu). Deci, esența problemei aici constă în oportunitatea unui anumit mijloc, în adecvarea acestuia pentru acest scop practic. Desigur, succesul unei întreprinderi, poate, nu este în puterea antreprenorilor, dar este posibil să ne referim la acest considerent cu bună-credință numai atunci când s-a făcut tot ce ne stă în putere pentru a asigura succesul. În cazul de față, nu numai că nu se iau măsuri în acest sens, dar, dimpotrivă, s-au făcut multe pentru a asigura eșecul din timp. Este suficient ca cazul să fie pus în mod clar sub steagul unei persoane (M.), respectată în unele privințe, dar fie complet necunoscută „în domeniile subiectului”, fie cunoscută doar din partea cea mai proastă. Această împrejurare este în legătură cu unele altele, pe care le voi raporta la revedere, iau orice semnificație serioasă din toată această afacere și fac din ea un fel de lucru, nu este clar de ce este aruncată, ceea ce nu poate decât să aducă rău în cazul de față. Nu voi fi foarte supărat pentru dvs. Dacă nu ați semnat încă, atunci vă rugăm să luați în considerare instrucțiunile mele și să vă gândiți dacă vreun principiu vă poate obliga să participați la prostii evident inutile și fără sens. Simțul meu interior al mirosului este un astfel de impresia că M. în acest caz este doar pseudonimul prietenului nostru N. Cu toate acestea,

pentru a-mi curăța conștiința, observ că toate cele de mai sus se bazează pe ceea ce știu despre această chestiune, dar este posibil să nu cunosc esențialul și că în spatele copilăriei evidente se află o înțelepciune diplomatică secretă, care are propriile sale moduri. și se mișcă necunoscut. Puteți cunoaște mai bine toate circumstanțele la fața locului și trageți propria concluzie. În orice caz, în explicarea semnăturii, te poți referi la exemplul unei astfel de persoane, fără îndoială, solidă și impecabilă ca A. Sfatul meu puternic pentru tine este tot să nu semnezi. Oam, în niciun caz nu intenționez să susțin nici copilăria evidentă, nici diplomația secretă a altcuiva: destul de a mea.

Acum despre celălalt lucru mic - despre „Săptămâna” (rău, crede-mă, joc de cuvinte). Pentru a evita orice posibilitate de orice neînțelegere, trebuie să explic următoarele: am întotdeauna două reviste pentru articolele mele - Vestnik Evropy și Voprosy Philosofii, iar în rezervă o a treia - Russkaya Mysl (pe care am și o mică datorie), Nu am de ce să caut alt organ. Nu m-am uitat, după cum știți. Am fost de acord doar la cererea redactorilor pe care i-ați transmis-o „(așa am înțeles-o). Nu cumva prietenia ta cu mine te-a făcut să exagerezi involuntar dorința lui Gaide-burov de a mă avea ca colaborator? Așadar, voi da un articol doar dacă puteți garanta în mod pozitiv că va fi publicat. Presupun că nu mă considerați capabil să scriu un articol obscen sau ilizibil.

Iată o altă poezie nouă pentru tine.) Într-un moment de relaxare, notează-ți observațiile.

Vă îmbrățișez din adâncul inimii și mă închin din toată inima în fața Mariei Georgievna și a tuturor.

Dedicat nespus

Vlad. Solovyov.

PS Dacă lucrarea în cauză are o importanță fundamentală, atunci simpla curtoazie ar cere să aflați dinainte dacă o persoană celebră este interesată să știe ce principii domnii. A, B, C, X, Y, Z?

i) Vezi „Poezii”, ediția a III-a, p. 88: „Părnicit”. Notă. ed.

21.

Notă pe plic: „20 ian. 1895. Rauha

Dragă Vasily Lvovich!

Alma se grăbește să-ți trimită chitanța atașată, conform căreia trebuie să primești masa pe care ai comandat-o - de aceea nu scriu nimic astăzi.

Într-una din aceste zile vă voi trimite un răspuns lui Heideburov (vă mulțumesc pentru eforturile voastre amabile) și o nouă poezie pentru voi.

Închinare sinceră Mariei Georgievna și tuturor ai tăi.

Suflet Dedicat

Vlad. Solovyov.

-26 grade Celsius.

22.

Imatra 3 februarie (23 ianuarie) 1895.

Dragă Vasiliy Lvovych!

Vă mulțumesc pentru grija pentru sănătatea mea. Până acum, slavă Domnului, sunt doar parțial răcit, dar nu bolnav; Cred că m-am obișnuit cu această înghețare și dezghețare intermitentă. Cu toate acestea, într-o săptămână este necesar să fii la Petersburg. Sper că împrejurările care m-au reținut în acea perioadă în ceața Petrograd nu se vor mai repeta și că, după ce am dedicat câteva zile prieteniei, mă voi întoarce curând în brațele ultimei mele iubiri.

Anexez o scrisoare către Heideburov.

All righi.

Ai ghicit, desigur, că, dacă nu ți-am răspuns imediat la întrebarea ta despre Miliutin, a fost pentru că ai fost mințit. A venit la Petersburg și s-a întors în decembrie anul trecut, înainte de Crăciun. Intenționează să-și părăsească ziarul abia la sfârșitul perioadei contractuale, tocmai la sfârșitul anului 1896. Continui să cred că ar fi foarte bine pentru tine și pentru cauză dacă ai accepta moștenirea lui Miliutin, chiar dacă numai pentru aceeași. perioadă de cinci ani (rămânând repartizat ministerului). Nici acest lucru nu va dăuna serviciului: dimpotrivă! Eu cred că Milyutin nu își va schimba redactia altfel decât pentru o poziție de general și, astfel, va crea un precedent, pe care îl veți folosi mai târziu. Se formează o nouă categorie de generali caucazieni, pentru distincție literară în Caucaz, și pentru ca acești noi generali să aibă, ca și vechii, Yermolov-ul lor, este necesar, după părerea mea, ca ministrul dumneavoastră să vă adopte și să treacă. pe numele lui de familie.

219

Dar asta este în viitor, dar deocamdată, după cum vezi, nu există niciun motiv pentru care să intri în relații cu Milyutin. Cu toate acestea, numele lui este Yuri Nikolaevich, iar adresa este Tiflis, redacția Kavkaz.

Corecțiile tale la poezia „Departed” au fost acceptate spre execuție, iar aceasta va apărea într-o formă corectată, iar corecțiile din poezia „Twilight”, făcute la direcția ta („Zgomotul unei cascade îndepărtate”), din păcate, au fost târziu, ca dovadă a faptului că Stasyulevich mi-a trimis un pliant tipărit, adăugând părerea mea că ediția anterioară este mai bună, dar sunt de acord cu tine.

Fii sănătos. Ne vedem curând, mă înclin cu sinceritate în fața Mariei Georgiyevna și a tuturor ai tăi.

Al dumneavoastră

Vlad. Solovyov.

Cu această scrisoare sunt anexate următoarele poezii: Nmatra (vezi „Poezii”, ed. a III-a, p. 90); Sok na mu (p. 91); LGshg: „S-au mutat din nou” (p. 93).

La sfârșitul „Imatra” Solovyov a adăugat cuvintele:—

„Nota lui Mefistofel: „Când un bărbat intră în anii adevărați”...

220 -

23.

[feb. 1895]

Dragă Vasily Lvovich!

Seara lui Tyutchev a fost amânată până joi și sper că starea ta proastă și trupul nu vor dura atât de mult. Acest bilet vă va fi dat de bunul meu prieten Lev Pavlovich Nikiforov, care vă cunoaște pe nume și pe care, sunt sigur, vă va fi interesant să-l cunoașteți. Vă rog să-i arătați cartea pe care îl sfătuiesc să o traducă. Dacă în acest moment nu ai nevoie de el, atunci dă-i-l pentru câteva zile, iar eu îți voi garanta o întoarcere atentă.

Am răcit la înmormântarea lui Leskov și am încercat să ies mai puțin.

Dacă ești sănătos, atunci intră cumva, altfel vin la tine într-una din zilele astea. Mă înclin din suflet în fața Mariei Georgievna.

Suflet Dedicat

Vlad. Solovyov.

— 221

24.

[1895.]

Hristos a înviat!

Dragă prietene Vasily Lvovich! Am ajuns cu bine, dar nu m-am stabilit în Rauh. Este plin de oaspeți, camera mea s-a dovedit a fi ocupată și mi-au dat încă o parte la parter, cu indivizi de ambele sexe și vârste diferite mergând deasupra capului meu. Iarna este în forță aici și începe să devină plictisitoare. O oarecare compensație pentru toate acestea este cartierul familiei N. - amintiri din Napoli și Sorrento, unde în urmă cu 19 ani eram puțin îndrăgostit de m-me S. - acum este pe jumătate surdă și cu cele 3 fiice adulte. Acum, Alm mi-a adus o duzină de scrisori, printre altele, o cerere de traducere în suedeză și franceză a „Principiului pedepsei” al meu; Dar, ca să nu devin mândru, a existat o scrisoare a unuia dintre frații Pertsov cu următorul conținut: deși ești în esență o cizmă, dar din moment ce ai devenit „oarecum faimos” după recenzia ta asupra simboliștilor ruși, noi va rugam sa ne scrieti publicitate.

Cum sfatuiesti: sa scrii sau nu?

Acceptă, dragă Vasily Lvovici, și transmite-i stimatei mele Maria Georgievna recunoștința mea profundă pentru ospitalitatea și politețea fără margini. La revedere peste o lună, dar deocamdată nu lăsa scrisori.

Sincer devotat vouă

Vlad. Solovyov.

— 222

25.

[Notă pe plic: „20. IV. 1895*.]

Dragă Vasily Lvovich!

Sper că tăcerea ta după scrisoarea mea nu înseamnă că ești rău sau supărat pe mine, ci are motive întâmplătoare; de aceea, indiferent de scrisorile voastre, vă scriu a doua oară, din moment ce am pe conștiință conversația voastră neterminată despre un anumit munte din Frigia (și tot pe insula Creta). Iată câteva dintre considerentele care mi-au venit în minte după ce ne-am despărțit.

În primul rând, îmi este clar că problema Ortodoxiei și adevărul ei, în primul rând asupra protestantismului, nu are o legătură directă cu această chestiune. Să explic asta printr-o pildă:

Erau două școli într-un anume oraș. Una dintre ele s-a remarcat printr-un program educațional și educațional excelent — acest program nu lăsa nimic de dorit în ceea ce privește corectitudinea și completitudinea, astfel încât, judecând după un singur program, toată lumea ar fi trebuit să spună: ce școală minunată este cu adevărat! Totuși, cu toate acestea, autoritățile și profesorii acestei școli exemplare nu au făcut parțial nimic pentru a educa și educa tinerii, parțial s-au dedat la sodomie și au corupt animalele de companie care le-au fost încredințate. A doua școală avea un program, deși fundamental corect, dar foarte incomplet și slab; cu toate acestea, profesorii din ea, în general vorbind, și-au îndeplinit cu conștiință îndatoririle și s-au abținut de la sodomie și alte fapte greșite. Ar fi rezonabil să scoatem un copil din această a doua școală și să-l plasăm în prima de dragul splendorii programului său?

Mai departe: atâta timp cât apartenența ta la sinagoga greco-rusă este doar un fapt exterior care s-a întâmplat ne, conform voinței tale, nu ești responsabil pentru nimic; dar când tu., din propria ta voință, în mod conștient, deliberat și fără nicio constrângere, adaugă

— 223

instituției numite, o ființă minoră și deci iresponsabilă, atunci îți declari solemn solidaritatea cu această instituție, iar toate păcatele ei trec asupra ta: atunci ești deja personal vinovat pentru arderea protopopului Avvakum și pentru bătaia țăranii Krozh și pentru

interzicerea întâlnirilor de rugăciune ale Stundiștilor și în mii de alte fapte de același gust.

În cele din urmă, situația ta personală s-ar schimba într-un alt fel.

Acum, de exemplu, am locuit cu tine câteva săptămâni din Postul Mare, iar tu și cu mine nu am respectat regulile postului și nu ne-am dus la biserică și nu era nimic rău în asta, deoarece toate acestea nu au fost scrise pentru noi. , și toată lumea înțelege acest lucru; dar când te declari în mod solemn un fanatic al bisericii conducătoare, atunci nu va mai fi posibil să spui că regulile și statutele ei nu sunt scrise pentru tine, și apoi unul din două lucruri: fie va trebui să-ți schimbi radical viața (nu numai în ceea ce privește postul și mersul la biserică, ci și în alte aspecte, mai esențiale), sau te vei găsi într-o poziție atât de falsă, ceea ce nu aș dori nu numai prietenului meu, ci și dușmanului meu. Dixi: cum ar spune generalul Kirev.

Transmite-i sincere salutări respectatei Maria Georgievna și tuturor celor de la voi.

Rămâneți sănătoși și nu uitați

te iubesc sincer

Vlad. Solovyov.

224 -

26.

Imatra. 1895, 23 aprilie (7 mai).

Inimă și minte bună

Vasili Lvovici!

Poeziile tale despre Shevchenko sunt frumoase. Puțina mea cunoștință cu acest poet nu-mi permite să decid dacă elementul creștin din el este suficient de puternic pentru ca ultimul rând să nu aibă aspectul unei surprize. Dar, în orice caz, aceasta nu este o problemă.

Chukhonka a născut gemeni la o săptămână distanță. Am trimis. Al doilea („Numai umbra celor vii”) mi se pare deloc rău. Iar în ceea ce privește primul („Înviat”), am îngrijorări: a existat vreo coincidență, ceva sună foarte familiar.

Ar fi groaznic dacă frații Tuzov ar avea un motiv să-mi afirm dependența nu de Apollo Muzaget și nici măcar de Apollo Maikov, ci de Apollo din Corint sau de un alt reprezentant la fel de ortografic al „noii poezii”.

Dacă ți se pare la fel, atunci scrie sincer și dacă poți ajuta la găsirea adevăratului tată al acestui copil găsit.

Oricum nu-mi place de el și imaginându-mă ca Burenin, am scris următoarea parodie:

Versuri incoerente regiment după regiment Suntem trimiși de Vladimir Solovyov II zashiba în liniște El este o taxă cu un set de cuvinte. Wow! Nu vei trăi în versuri, Deși, ca un porc, fii rodnic. Faceti comert, nefericit, cizme (sic!) Si nu visati ca bei.

Nu ne pasă, iarnă sau vară,

Dar ți-e rușine de părul gri:

Nu vă așteptați la prosperitate de la bătrânețe

Și nu îndrăzni să cânți, dacă ești fără voce!

225

15

De fapt, îmi vine în minte: mă comport filozofic, oferind publicului mărgelele mele poetice când le au: diamantele lui Pușkin, perlele lui Tyutchev, smaraldele și rubinele lui Fet, ametiste și granate ale lui A. Tolstoi, marmura lui Maykov, turquoise-Kutuzova Golenishchev's corali, jasp și malachit Velichko?

Nu mă asemăn în exercițiile mele poetice cu bietul Akhsharumov, care va veni sau va trimite la tine după caietele lui.

Vă rog să le căutați în coșul meu de gunoi și să le dați înapoi - dacă el nu vine el, atunci luați chitanța de la mesager.

Ne vedem în curând, dragul meu Vasily Lvovich. Îi fac oțelul respectatei Maria Georgievna și urez bun venit tuturor. Sper că ce s-a întâmplat cu bietul Illo să nu se întâmple lui Martin: l-a luat și a dispărut fără urmă.

Vlad. Solovyov.

Economisiți 39 de ruble până la cererea dvs. personală, nu efectuați tranzacții financiare proaste. Fiecare acțiune trebuie amânată până la ultima oportunitate. Răutatea Lui va birui zile întregi.

') Martyn este numele unui câine care i-a aparținut lui V. L. Velichko.

ΏριίΜ. ed.

226

Steyapel pe plic: „Imatra 25. IV. 1895.”

Dragă Vasily Lvovich!

Ambele scrisori m-au lăsat cu o oarecare neliniște. În prima îți exprimi mai întâi intenția de a-ți revărsa mâhnirea în vesta mea prietenoasă, dar apoi nu rosti un cuvânt despre această durere, iar în a doua scrisoare menționezi - evident, în legătură cu aceeași durere - chiar și dorința de moartea, dar din nou nu știu, știu care e treaba.

Deși neg în avans și cu tărie caracterul muritor al supărării tale, totuși aș dori să primesc măcar câteva indicii despre ce constă.

Îți mulțumesc foarte mult pentru trimiterea Săptămânii. Am împărtășit imediat poezia ta minunată cu M-me Auer și fiica ei, dar din respect pentru bătrân, nu am citit poeziile lui Zhemchuzhnikov, sunt foarte slabe.

Sănătatea și ocupațiile mele sunt slava lui Dumnezeu. Doar puiul a căzut undeva - „nici un cuvânt, dragă prietene, nici un sunet.” - Cât despre întrebarea puiului tău viu, văd din obiecțiile tale că nu am reușit să-ți explic cu suficientă claritate ce Am vrut să spun. , - poate că va fi mai bine cu o conversație orală, dacă doriți să reveniți la acest complot.

Ziarele nu sunt disponibile aici.

Fiți atât de amabili să scrieți, vestea încheierii unei alianțe între Japonia și China a fost confirmată; este foarte important.

Fii sănătos și nu grăbi moartea în zadar; ea va veni în timp — patruzeci de ani mai târziu.

Mă înclin cu sinceritate în fața foarte respectată Maria Georgievna și în fața tuturor ai tăi. Îi scutur laba lui Martin.

Sincer devotat vouă

Vlad. Solovyov.

227 -

28.

[Pe ștampila plicului: „12 iunie 1895.”]

Drag prieten!

Sunt încă în cazarmă și abia miercuri, 14, pot să ies din oraș în locurile cele mai apropiate.— Nu v-am spus de multe ori că nu sunt atât de nebun încât să iau hotărâri în treburile lumești, mai ales de mult timp și că toate promisiunile mele în acest domeniu exprimă doar dorințele și presupunerile mele?

Dacă aș putea merge în Finlanda la sfârșitul lunii mai, așa cum mă așteptam, atunci în a doua jumătate a lunii iunie aș putea fi cu tine. Dar acum este totul stricat.

Cu toate acestea, îmi doresc și îmi propun să-ți sărbătoresc nașterea alături de tine.

În ultimul timp am fost bolnav și, cel mai important, am fost abătut de acumularea de muncă urgentă.

Astăzi este prima zi relativ liberă. În ceea ce privește boala, doctorul adus de prietenii mei, printre multe altele, a constatat

mărirea ficatului și iritația membranei interioare a inimii și a prescris, printre altele, abstinența de la vin și băuturi alcoolice (conform corectorului tipografic) *), unde a inclus și berea și chiar cafeaua.

Urmez această rețetă cu succes. Ca să nu vă faceți griji, adaug că același medic, deși a găsit la mine arterioscleroză a vaselor secundare, dar în același timp „a afirmat” că aorta este elastică ca cea a unui tânăr de 17 ani, pe pe baza căreia mi-a prezis o viață lungă, pe care ți-o dorești din toată inima, rămân, dragi prieteni, iubindu-te nespus Vlad Solovyov.

*) O aluzie la expresia: „Cu siguranță, dar nu beți băuturi tari” (Lev., X, 9). Notă. ed.

29.

[1896.]

Dragul meu prieten, în drum spre Tsarskoye, a trecut un minut cu următoarea cerere. Am avut un pacient A.I. și am cerut 100 r. împrumutat. Neavând acești bani în buzunar, mi-am amintit de magazinul Novaya Vremya, dar nu am avut timp să merg și eu acolo. Iată chestia: magazinului i s-au dat 200 de exemplare din ambele numere ale Întrebării Naționale (400) de la tipografia lui Stasyulevich. casa. După ce am acoperit cheltuielile de tipărire, mi-a trecut chitanța și am primit-o pentru 100 de exemplare. (200) în 1892 și apoi a pierdut chitanța. Anul următor ai fost atât de amabil încât te-ai descurcat acolo și ți s-a spus o minciună că nu s-a vândut nimic. Au trecut doi ani de atunci, timp în care 400 de ruble au fost vândute la Stasyulevich – fără îndoială, cel puțin 100 de ruble au fost vândute în Novoye Vremya.

Sâmbătă seara nu voi fi cu tine, dar miercuri voi veni. La revedere.

Vlad al tău. Solovyov.

Anexez o procură.

treizeci.

[1896.

Dragă prietene Vasily Lvovich!

Din păcate, nu pot veni la gară, pentru că mă înțelesem demult cu Lugovoi, care la ora 6 să mă sune la el. Deci, la revedere în Assern. Trimite-mi o manta cu purtător. Zilele trecute m-am întâlnit cu V. D. Smirnov, specialist în partea turcească, care a spus că legenda lui Domrul este extrem de interesantă și poetică.

Nu o să nu îi felicit pe St și K0.

Salut si ramai treaz. O salut cu drag pe Maria Georgievna și pe toți ai tăi.

Drum bun.

31.

[1896.) Dragă prietene!

Plecând la Moscova, îmi doresc să petrec noaptea sub acoperișul tău ospitalier. Dacă asta nu e de altfel, e vina lui, care mi-a reproșat atât de des dorința mea de a-mi adăposti singur pentru noapte.

Vin azi la voi, pe la ora 9, si pentru a va arata neceremoniositatea mea in toata stralucirea, va intreb daca se poate gati o vavna pe la ora 11. V-aș scuti cu plăcere pe voi, sau mai bine zis pe slujitorii voștri, de această complicație, dacă aș putea avea vreo speranță că voi găsi un fel de font în paradisul meu din Moscova, dar la Moscova acest lucru este necesar doar în casele complet domnișoare, mii în 5.

Pe curând.

Vlad al tău. Solovyov.

Dacă lucrurile (îngrozitoare, despre care voi raporta) întârzie puțin în seara asta, nu vă supărați.

32.

[Către Tiflis, la redacția ziarului „Kavkaz”].

3 iunie 1897.

Mi-e foarte dor de tine, dragă prietenă, și de casa ta. Trimit poezii care au fost scrise. Slab, dar în orice caz mai buni decât cei trimiși la vechiul Kavkaz acum cinci ani.Ce să spun la o asemenea distanță de timp și loc.A vorbi despre tot ce se întâmplă după despărțirea noastră este mai bine să nu încercăm.Nimic mare, dar:

Există o prostie

Somnul nu este la fel, se pregătește ceva, vine cineva.

Bănuiești că prin „cineva” mă refer la însuși Antihrist. Sfârșitul iminent al lumii îmi suflă în față cu o respirație limpede, deși evazivă — ca un călător care se apropie de mare simte aerul mării înainte de a vedea marea. est une mer à boire.Mă închin cordial Mariei Georgievna și tuturor ai tăi, inclusiv rătăcitorului Martyn.

Vă scriu din Pustynka, unde închiriez o dacha de la Rurik. Fratele său mai mare, un marinar, se căsătorește cu verișoara lui a doua, Prințesa

G. Sora lor, Veta, are un fiu, Mihail Yurievich, o ediție nouă și, sper, corectată, a lui Lermontov.

Te imbratisez strans si iti doresc vesti. Scrieți: Sablino, calea ferată Nikolaev. dor., - și dacă doriți prin înmatriculat, atunci la adresa Vestnik Evropy - poate că acest lucru este mai corect.

Vlad al tău. Solovyov.

N.B. Vă rugăm să trimiteți S. P. Kavkaz lui Sablino.

— 232

33.

Dragă Michal Albertych! x) Sunt obsedat de un verde groaznic;

Chiar dacă mă împingi cu un cuțit,

Nu voi apărea cu această respirație șuierătoare.

Și apoi, dragă Kavos,

E timpul să merg la Moscova...

Te-aș apuca de laturi

Și m-aș fi grăbit spre acele haine, Unde în cămășile lui Ganimede

Ei tratează tot ce este necesar,

Unde cinele sunt deja asemănătoare

Cu un radical retrograd.

Dar vai! aceleasi taverne

Da, anii sunt deja diferiti,

Pofta de mâncare vine mai rar, visele rele mai des.

Zilele lui Aranjuez au trecut,

Consulul Planck a murit de mult.

Nu pot privi înapoi:

La dracu '! numărul tău a intrat în circulație.

Nu este deloc o dorință de a merge la Ganimdas cu barbă.

Nu te duci acum, unde acolo, dacă s-ar termina munca.

Fără descendenți

Vreau slavă în urmași,

O declar cu voce tare, străin mândriei malefice.

Dar a furat viața de la faimă

Cel puțin zece ani

Așa că acum trebuie, corect, să compensez această pierdere.

Gândul la beție, la țigani

Plec pentru totdeauna

Și despre organele interne, - Nu tavernă - cred.

<) Această scrisoare către M. A. Kavos se află în hârtiile lui V. A. Velichko. Notă. Mazăre.

34*).

Metempsihoză.

(Compus în timpul convulsiilor de holeră.)

Floarea soarelui galbenă înflorește în grădină, iar inima este deschisă iubirii și naturii.

Pe vremea holerei -

Recent sănătos, - Zac nemișcat, Verde-violet.

galben floarea soarelui

Decolorat în grădină;

Rudele aflate în anxietate

Servitorul este trist, Doi prieteni vechi au venit de departe.

Unul bea ca un burete, Celălalt e nebun, Dar amândoi își amintesc de prietenia trecută.

Floarea soarelui galbenă S-a ofilit în grădină Și inima a fost închisă de Dragoste și natură.

Și l-au pus într-un sicriu!

L-au dus la cimitir!.. Sunteți mulțumiți, viermilor, cu hrana însușită?

-1) Publicat în cartea lui V. L. Velichko despre Solovyov, p. 178-179. Lrizh. ed.

Galben floarea soarelui A murit în grădină.

Din praf și putrezire crește o floare, o albină zboară spre un mormânt uitat...

Stând pe balcon O fată drăguță;

Strălucește de frumusețe

Atât la dreapta cât și la stânga.

Galben floarea soarelui A înflorit în grădină.

Pe o farfurie îi aduc miere acelei fecioare.

Și deodată m-am trezit În cel mai fermecător faringe.

Dar să fie el de o sută de ori Fermecător și totuși camera Mea

E ca un mormânt.

Și mohorât și umed, Și alunecos!—O, vai!...

Dar cu o firimitură de ceară voi scuipa în curând!

Floarea soarelui galbenă înflorește în grădină, O, fericire, o bucurie!

Sunt din nou liber.

Inima s-a deschis din nou către Iubire și natură! Flori galbene de floarea soarelui în grădină...

Scrisori către V.P. Preobrazhensky.

1.

Dragă prietene Vasily Petrovici!

Nu ma astepta azi acasa, ci asteapta-ma maine in Duma 1). intre 2% si 372 h.

Vlad al tău. Solovyov.

4) După moartea lui N. Ya. Grot, V. P. Preobrazhensky a editat, împreună cu Ya. Notă. ed.

2.

drag prieten

Vasili Petrovici!

Nu plec azi, dar plec mâine. Mâine, joi, 15, vă rog să luați cina la dumneavoastră la ora 5 sau 51 (când vă convine după Duma).

Vlad al tău. Solovyov.

— 237

3.

Telegramă.

1893

Nu sunt bine, este interzis să ies, pe o chestiune extrem de necesară, vă rog să veniți la mine: Prechistenka, casa lui Likhutin, pe la ora 22. Va fi și Petrovsky.

Solovyov.

— 238

41).

Drag prieten!

Trebuie neapărat să te văd în seara asta. Vin la ora 11.

Dacă nu o fac, voi lăsa o notă.

Vlad al tău. Solovyov.

!) Vl. S. Solovyov a apelat la mine pentru a mă aduce la Sofia Petrovna Khitrovo, care cu siguranță dorea să mă cunoască. Această cunoştinţă a avut loc în ziua plecării mele din Petersburg, 16 februarie 1894.
Notă. B. P. Preobrajenski.

239

5.

Duma orașului, V.P. Preobrazhensky.

Dragă Vasily Petrovici!

Am un oaspete rar din Odesa, pe care nu l-am mai văzut de 16 ani. Nu poți intra (Jê 7) înainte de 3:50? Pentru orice eventualitate, trimit cartea lui Trubetskoy și i-am predat manuscrisul lui Yuliy Isaevich *).

Vlad al tău. Solovyov.

*) Adică, Yu.

Notă. ed"

6.

[1899]. drag prieten

Vasili Petrovici!

Am venit cu trei scopuri practice: 1) să fiu scutit de povara primului volum al lui Platon; 2) concepe imediat tipografic al doilea; 3) să primească 2.000 de ruble în starea lui Soldatenkov. La aceste obiective practice se adaugă unul sentimental: să ne vedem prietenii înainte de a muri cu toții.

Dar primul era pe cale să moară, sursa vieții lui Soldatenkov și, deși acest lucru nu mă va împiedica, bineînțeles, să obțin ceea ce ar trebui, ar fi ignobil să-l frământați imediat pe el, pe muribund sau pe moștenitorii săi cu o astfel de cerere slabă de capital. Între timp, toate scopurile mele, atât practice, cât și sentimentale, necesită călătorii și, în consecință, bani, pe care nu îi am absolut.

Dacă vă este imposibil, fie ca redactor, fie ca persoană privată, să-mi împrumutați pentru scurt timp suma de 50 de ruble, atunci în calitatea dumneavoastră de secretar al orașului puteți oricum să-mi indicați adresa exactă a acelei persoane. institutie oraseneasca care imi poate da aceasta suma pe securitatea monedelor de aur.ore cu acelasi lant 1). Acum am nevoie de 7 ruble.

Trimit un mesager în locul meu, pentru că stau la ultima corectură a prefeței.

Sunt sigur că o să spui pop ignaras mali miseris succurrere disco a) și să-mi dai o mână de ajutor rapidă.

Principalul lucru este viteza.

Vlad al tău. Solovyov.

* ') V. Solovyov, deși era nemercenar în sensul deplin al cuvântului, a acordat o oarecare importanță acestui ceas și lanț, întrucât ceasul aparținuse anterior lui c. A. K. Tolstoi și lanțul - A. A. Fetu și Solovyov au primit aceste lucruri ca amintire a poeților decedați.

Notă. ed.

a) Un vers din Eneida (1.630): „Non ignara mali miseris sucnrrere disco”, îi spune Dido lui Enea. Notă. ed.

16

[1899.]

drag prieten

Vasili Petrovici! Buna ziua!

Plecând de la Moscova, am uitat să împachetez o carte roșie scrisă de mână în Bazarul Slavyansky, unde, apropo, începutul celui de-al doilea dialog. Ai fi atât de amabil, în vecinătatea Bazarului cu Duma, să cauți această carte printr-un portar important și alți servitori. În caz de succes, vă rog să completați favoarea și să-mi trimiteți ceea ce ați găsit prin scrisoare recomandată la Petersburg, redacția Vestnik Evropy, Galernaya, 20. În caz de eșec, vă rog să-mi scrieți în continuare la aceeași adresă, în primul rând, ca să am vești despre tine și în al doilea rând, ca să știu că mi-a căzut cartea dintr-o căruță. Termin Protagoras în camera mea pustie, iar în pădure, pe care o vizitez de trei ori pe zi, am regândesc capitolul 3 de filozofie teoretică. Sper că într-una din aceste zile să încep să-l scriu în forma sa finală.

În general, scriu „mult, repede și bine”, așa cum și-a spus Boborykin.

Fii bine, dragă prietene. Pupici tuturor celor care ar trebui.

Vlad al tău. Solovyov.

Scrisoare către HA Kotlyarevsky.

Întrucât dumneata, domnule, ai disprețuit să primești de la părintele meu, părintele Parthenson, mâna care ți-a fost trimisă de la mine, ți-o trimit cu acoperire. Mai mult, ca un angajament de prietenie reciprocă, sunt de acord să accept cadou o șampanie de la tine, dar pentru celelalte două datoria mea este indiscutabilă și din punct de vedere al băuturii tovarășești, pentru Vera Vasilyevna, în primul rând, o doamnă, în al doilea rând , la Universitatea din Moscova nu a fost și, în al treilea rând, a luat parte la încercarea menționată mai sus, nedemn de o atenție luminată.

În acest moment, îngrădesc o frunză care a căzut din Gogol.

La revedere, mâine.

Al dumneavoastră

Parenson 1).

*) Cititorul va găsi o explicație a acestui nume în cartea lui V. Velichko despre Solovyov la pagina 143.   Notă. ed.

„■

Din scrisori către E. L. Radlov.

1.

3 apr. 1890. Moscova, Prechistenka, satul Lphutiva.

Prietenul meu drag

Ernest Lvovich!

În primul rând, te salut pe tine, Vera Alexandrovna și pe toți ai tăi în vacanță; în al doilea rând, vă informez că, slavă Domnului, sunt bolnav, doar cât să stau acasă și să studiez și, în al treilea rând, vă rog să-l comunicați pe Kramage (cartea lui cu adresa a dispărut undeva) că îi recomand să rămână în camerele Lowre pe Tverskaya, lângă casa guvernatorului general, iar dacă nu este liber acolo peste așteptări, atunci în hotelul Dresda, în același loc. A vrut să plece joi, așadar, vei avea timp să-l anunți. Însuși Grota nobiliară mi-a sugerat să-mi amân estetica până la cartea de toamnă. Întrebat despre tine. Bietul Trubetskoy încă așteaptă un copil și amână dezbaterea. Sper ca N să-și amâne și nunta, sau să mă salveze de la a fi cel mai bun om. Dar în mai, în orice caz, cred că la Petersburg. Deci, la revedere, dragă prietene.

Suflet Dedicat

Vlad. Solovyov.

244 -

Grand Hôtel, Kharkoff, Is 19/V 1892.

drag prieten

Ernest Lvovich!

Plecând din Petersburg, abia am prins trenul și, prin urmare, nu am venit la tine. Mă gândesc des la tine și nu fără durere. Există două motive pentru acest nume de familie: 1) aud că ești mereu bolnav, 2) sunt supărat la gândul nedelicatei mele egoiste, sau egoismului nedelicat, pe care l-am arătat în cazul că „regele cântărilor lui evreii" au aranjat pentru mine.

Referitor la punctul 1: dacă nu poți obține o călătorie de afaceri la Carlsbad pentru a studia gâsca pe loc, ca să nu zic filozofia husită, atunci poți, în acest caz, prin excepție, să iei un exemplu de la mine și să-l împrumuți pentru o excursie? Știu că preferați să împrumutați decât să împrumutați. Acest lucru este foarte nobil, dar când vine vorba de sănătatea tatălui familiei, nu numai că este posibil, dar este necesar să se abată de la obiceiurile dăunătoare, chiar nobile. Si pentru a te incuraja in noul tau domeniu si in acelasi timp sa te consolezi la al 2-lea punct, te aduc la cunostinta urmatoarele: este mai mult ca probabil ca in scurt timp sa primesc 10.000 de ruble. pentru o nouă ediție a „Istoria Rusiei" și 1.000 pentru cele trei eseuri ale sale (nouă ediție a „Criza filozofiei occidentale", „Critica principiilor abstracte" și „Fundamentele religioase ale vieții"). În acest fel, nu numai că voi „șterge scrisul de mână a păcatelor mele", dar voi avea și ocazia „să fiu ispitit și să-i ajut pe cei ispitiți". „Demonul caucazian" alias „nepotul regilor iberici" (cel puțin) ar fi trebuit să te informeze despre asta, dar, probabil, a uitat. Dacă

sunteți surprins că vă scriu din Harkov, atunci luați în considerare că există lucruri mult mai uimitoare.

Fii sănătos. O sărut pe Vera Alexandrovna pe mână și pe Natasha și Kolya pe buze.

Vlad al tău. Solovyov.

3.

5 iunie 1892.

Ai primit scrisoarea mea de la Harkov, dragă prietene? M-am întors din sud cu mult timp în urmă, dar nu știu când mă voi pregăti pentru Petersburg. Dacă, după cum presupun, ești acolo din când în când, atunci poți să afli de la cineva și să mă anunți? dor. - pentru o scrisoare simplă, iar pentru o scrisoare recomandată: Moscova, Prechistenka, satul Lihutina), este mandatarul districtului educațional M. Pp din Sankt Petersburg. Kapustin, π dacă nu, atunci când va fi. Trebuie să știu asta pentru fratele meu nevoiaș.

Ce mai faci, dragă prietene, dar eu nu sunt, pentru că am murit, așa cum mărturisește fără îndoială epitaful sculptat (sărac!) pe piatra mea funerară:

Vladimir Solovyov zace pe acest loc etc. x).

Mi-ar plăcea foarte mult să vin acum la Petersburg, dar nu am încă libertate de mișcare.

Mă înclin cu seriozitate în fața Verei Alexandrovna și a copiilor.

Vlad al tău. Solovyov.

') Vezi pagina 198.

Notă. ed.

4-.

marți, 6 aug.

[1892.]

Dragă prieten Ernest Lvovich, nu mă simt bine și sunt implicat în diverse treburi din toate părțile și, prin urmare, nu voi veni mâine. Duminică merg la Pavlovsk (la G.), iar apoi voi alege o zi pe Siverskaya. Așteptați să luați decizia finală cu privire la Jurisprudență. Între timp, în timpul liber, scrieți un articol despre Sculptură pentru dicționar. Puteți scrie patru pagini în două sau trei zile și veți primi 60 de ruble. Am vorbit deja cu Arseniev, care este foarte de acord.

Și atunci vei avea: Voltaire, Gogotsky, Wolf, Wundt, Herbart, Hobbes, Hugo Grotius și mulți alții, despre care nu vreau să scriu. Nu fi încăpățânat și nu fi leneș, dragă prietene. Ne vedem curând, sper.

Mă înclin din suflet în fața ta.

,   devotat sufletului

Vlad. Solovyov.

Am găsit un episcop!

Aș trimite o telegramă ca să nu mă așteptați mâine, dar nu știu cum funcționează telegraful cu voi.

— 247

5.

[1892.]

drag prieten

Ernest Lvovich!

În eforturile deprimante și (probabil) inutile de a aranja aici asistență publică celor flămânzi, nu am avut un moment liber să vă scriu. Nu pot da încă un răspuns definitiv la întrebarea ta. Dacă mătușa ta nu are timp să traducă tot ce este indicat în volumul I până la 1 noiembrie, atunci o rog să-l împărtășească cu Olga Alexandrovna; Cât despre al doilea volum, mi-au forțat un interpret înainte să plec. Dacă, la întoarcerea mea la Petersburg, nu prezintă întreaga traducere, atunci o voi preda Olgăi Alexandrovna. Vin la tine la sfârșitul acestei luni. Sunt bine, dar sufăr mai mult decât înainte din cauza lipsei de timp pentru tot ce trebuie făcut. Citesc, apropo, Coranul — aici plictiseala — a târât acest arap! Pe de altă parte, am citit cu veselie articolele tale din Revista Rusă. Și iată definiția timpului, care a fost dată de un profesor asistent la o prelegere: „Timpul este o schimbare de idei care trec prin conștiința% într-un anumit timp.” Aceasta este mai bună decât definiția spațiului, deoarece distanța între doi paşi.

Despre lucruri serioase, dragul meu prieten, amân conversația până la revedere.

Închinare inimă în fața ta.

Vlad, devotat ție. Solovyov.

— 248

6.

[1893.]

drag prieten

Ernest Lvovich!

Am vrut să vă sun astăzi și am telegrafiat în avans pentru a nu pleca, dar am primit o telegramă de la șeful stației că a mea, din cauza locației necunoscute a destinatarului, nu a fost livrată. Pe 14 iulie voi fi aici, la Petersburg, înapoi și cu siguranță vreau să te văd.

Editorul dicționarului s-a dovedit a fi un asemenea domn (sau în N. Zholtman) încât nici nu a trebuit să vă menționez – totul îmi stă la dispoziție și, în consecință, veți primi integral taxa editorială pentru trei (sau patru) luni de absența mea.

Când ne vom întâlni, vă voi anunța care sunt îndatoririle voastre - foarte simplu.

Sper că totul este bine cu tine.

Pe curând.

Vlad al tău. Solovyov.

249 -

[1893.]

Prietenul meu drag!

Am fost foarte întristat de vestea bolii tale. Sper că nu contează. Dacă poți scrie, atunci scrie mn: Hôtel Vouil-lemont, lo, rue Boissy d'Anglas.

Nu ți-am scris din lene, m-am gândit des cu dragoste la tine. Până la 1 decembrie voi fi la Petersburg. Nu știu adresa ta actuală și o trimit prin Arseniev.

Eu însumi sunt bolnav și îmbătrânesc, dar nu mă rătăcesc; ceai pentru învierea morților și viața veacului viitor, amin. Și în secolul al VII-lea, voi avea o întâlnire rapidă cu prietenii mei din Petersburg, dintre ei ești prima axă (cel puțin la genul masculin). Dar Vera Alexandrovna și copiii?

Mă înclin foarte mult în fața voastră tuturor.

La revedere.

Vlad al tău. Solovyov.

- 2x0

8.

24 dec 1893.

Drag prieten!

Ajuns la Petersburg, am avut o gripă puternică, ca să nu zic gripă și, prin urmare, sunt lipsit de libertate totală de mișcare: zilele trecute, de necesitate, a trebuit să închiriez o trăsură pentru mine - pentru prima dată în timpul meu. viaţă! Prin urmare, te salut pe tine și pe ai tăi în lipsă. Dar la începutul lunii ianuarie sper să vin la tine la Tsarskoye Selo. Trebuie să-ți dau ceva care îți aparține.

Am auzit că te simți mai bine. Dar totuși, până vara va trebui să aranjați Carlsbad. Nu este deloc atât de dificil sau de scump. Pe curând.

Vlad al tău. Solovyov.

Mă înclin din inimă și mă sărut. Probabil că eu și finul meu nu ne vom recunoaște.

251

9.

[1894.] Dragă

Ernest Lvovich!

Plec fără rămas bun, doar ca să plec.

Vă felicit pentru sărbătorile viitoare și trimit copilul negru la naș să fie atent la gustul tatălui. Să fiți sănătoși pentru întoarcerea mea.

Vlad al tău. Solovyov.

— 252

10.

[1895.]

Grnss aus Koln.

Drag prieten!

Îmi este foarte dor să aud de la tine și, deși merg la Petersburg, prefațez totuși câteva cuvinte. Din Rusia veneau doar vești despre decese: pe lângă binecunoscutele două, cinci sau șase ale mele. Și mi s-au întâmplat atâtea mici aventuri în timpul călătoriei, care nu pot fi descrise în nicio scrisoare. Iată o reprezentare schematică complet generală: m)

Durch. den Sturm, im leichten Nachen,

Proteger von dem Planet,

Zu entflieh'n dem alten Drachen

Ruderi er so fein und nett.

Mă înclin cu cea mai stăruitoare Vera Alexandrovna și tuturor ai tăi. Pe curând.

Vlad al tău. Solovyov.

i) Scrisoarea conține un desen care îl înfățișează pe V. Solovyov în timp ce navighează cu o canoe peste râu. Notă. ed.

— 253

unsprezece.

1895.

drag prieten

Ernest Lvovich!

Astăzi este ziua mea, pe care nu o pot petrece în Petersburg fără tine. Prin urmare, veniți la ora 7 să luați masa. Si daca e prea tarziu pentru tine, atunci vino macar dupa cina ta, dar numai nu altfel decat intre 7 si 9, pentru doar doua ore probabil sunt acasa.

M-am salutat astăzi cu următorul catren adevărat și lipsit de artă:

Există o mlaștină în pădure,

Și, de asemenea, mușchi.

S-a născut cineva

Apoi respira.

La revedere prietenul meu.

Vlad al tău. Solovyov.

— 254

12.

[1895]

Dragă prieten Ernest Lvovich

Pentru afaceri urgente, a trebuit să mă grăbesc la Moscova și am plecat fără să văd pe nimeni. Ca sa nu crezi ca continui sa fiu suparat pe tine x), te rog sa imi indeplinesti urmatoarea comanda.

Luați-l pe Matthew B-a de buton și întrebați-l când va fi publicată recenzia mea despre Sluchevsky. Dacă timpul pentru asta a sosit deja, atunci spune-i adresa actuală: Moscova, Staro-Konyushenny Lane, casa

lui Yeremyev. Vlad. Serg. Solovyov, explicând, însă, că nu voi rămâne mult la Moscova și, la întoarcere, îl voi apela imediat la el, Mathusael.

Deci nu cred că merită să-mi trimiteți o dovadă aici; dacă, dintr-un motiv oarecare, lucrurile se grăbesc, atunci vă rog să trimiteți prin colet înregistrat în dovezi de bucătărie, deoarece, după dorința lui și a mea, intenționez să-mi îndulcesc bătălia de la Radlovsk în această recenzie.

Cred că comanda mea este la fel de ușor de înțeles pe cât este pi ușor de executat.

Ai epuizat în sfârșit toate bolile tale? Mă înclin cu zel în fața Verei Alexandrovna și Olga Alexandrovna și sărut bebelușii, care, probabil, au reușit să mă uite radical, drept care voi avea pentru ei farmecul noutății. Mă înclin și în fața lui Flexer, L. și celorlalți prieteni ai tăi cei mai apropiați.

Fii sănătos.

Vlad al tău. Solovyov.

Scriu un necrolog pentru Nikolai Nikolaevich Strahov. Îmi imaginez cât de surprins și jenat este acum. Îl voi certa când îl voi vedea - nu va chicoti.

i) Solovyov era supărat pe mine pentru că îi dădusesem lui Severny Vestnik articolul meu despre tendințele estetice.La acea vreme, Severny Vestnik publica articole ascuțite împotriva lui Solovyov, împrejurare de care nu eram la curent. E.   R.

13.

1895

Drag prieten!

Curg, dar rămân acolo unde sunt. Îi trimit lui B — negrul cu manuscrisul.

Cunoscându-ți pasiunea, îl rog pe același negru să te vadă. Și tu, dacă îl vezi pe B-a, spune-i că sunt bolnav.

Vlad al tău. Solovyov.

14.

1895.

Drag prieten!

Intestinul meu nu dispare, dar afacerile mă forțează să plec de acasă și să rămân la Petersburg până săptămâna viitoare. Mâine nu sunt liber, dar luni cu siguranță voi lua masa cu tine, dacă îmi pot păstra capacitatea de mișcare. În caz contrar, vă voi informa din timp, astfel încât să plătiți ultima datorie către cenușa defunctului.

Sper totuși să ne vedem înainte de luni.

Vlad al tău. Solovyov.

257 -

17

15.

[1895].

Satul Regal.

Drag prieten!

Nu sunt bine, varsat nu doar dimineata, ci si seara. În această stare am scris „Dragoste” și „Lully.” Marți încă sper să vă sun și să iau articolul, iar dacă nu, atunci îl transmitem direct la Vestnik Evropy, am vorbit deja acolo.

Fii sănătos.

Mă înclin cu seriozitate în fața Verei Alexandrovna.

Vlad al tău. Solovyov.

— 258

16.

[1896].

drag prieten

Ernest Lvovich!

Izolarea mea (surogat Vyborg) a fost încălcată astăzi de diverse persoane, printre altele V. L. Velichko, de la care am aflat despre boala copiilor tăi. Sper că nu este periculoasă, dar vă rog să-mi dați vești cu un mesager.

Nu ies azi.

Vlad al tău. Solovyov.

259 -

17.

[1896].

drag prieten

Ernest Lvovich!

Încep să semăn cu N. în distragerea atenției, deși nu am nicio scuză nici în rangul domnesc, nici în cel editorial. Am uitat complet că 1) Trebuie să fiu la stația Nikolayevsky la ora 3 și 2) Trebuie să iau cina cu una dintre rudele mele la ora 6. , atunci mă voi bucura extrem de mult, cu atât mai mult că am trebuie să-ți spun ceva în privat.

Intra.

Vlad al tău. Solovyov.

— 260

18.

[1896].

Drag prieten!

Cea mai elementară justiție cere să iau în cina de astăzi nu doar o participare receptivă, ci și costisitoare, pe care, nefiind nici pedant, nici economist exact, sunt de acord să o limitez la o singură ofertă de șampanie, din care aduc trei. sticle cu mine.

Pe curând.

Vlad al tău. Solovyov.

— 261

19.

[1897.] Dragă prietene

Ernest Lvovich!

Pregustarea consecințelor fatale ale sărbătorii de nuntă trebuie să fi întunecat mintea dinainte și să-mi fi scos din memorie Novo-Kantianismul, Novopyeagoreanismul, Novoplatot'zm. Eliberează-mă de dragul a tot ceea ce este sfânt din aceste trei știri, fii prieten și binefăcător!

Și nunta m-a zdrobit atât de tare încât a doua zi nici nu am putut să-l văd pe Seva. Am vrut să vin la tine chiar cu o carte de la Moscova, dar mi-a fost teamă să întârzii la ultimul tren și să devin ca țăranul german din Fliegende Blatter, care a înșelat glorios autoritățile: am primit bilet dus-întors, dar n-am făcut. chiar gândește-te să te întorci.

Scrisoarea oficială atașată, dacă nu aveți nimic împotrivă, semnați-o singur și cereți-i lui Kolubovski să semneze *) (se pare că sunt

necesare trei semnături), iar după semnare, vă rugăm să o trimiteți la Grota prin scrisoare recomandată (Moscova, Bulevardul Novikovsky, casa lui Kotlyarov).

Anexez un mesaj oficial lui N., pe care ar trebui să-l arătați și lui Kolubovski, dar să nu-l trimiteți la Moscova.

Fii sănătos. Pe curând.

Cu stimă Vlad. Solovyov.

Tocmai am terminat de scris această scrisoare când primesc o telegramă de la Grot din Petersburg, dar fără a-i indica adresa din Petersburg. Îl vei vedea, desigur, dă-i scrisoarea anexată.

4) Propunere de alegere a lui M. I. Karinsky ca membru de onoare al Societății de Psihologie din Moscova. Notă. animal de companie.

si spune-i ca miercuri seara vin si vreau sa-l vad fara greseala. Și pentru mine (Vyborg, oaspete Belvedere), vă rog să scrieți adresa lui exactă din Sankt Petersburg.

N. N—y.

Stepan! esti un fenomen. Acciza rusă Dați venituri fenomenale.

Dacă te privesc de sus, sau de jos - Ești un fenomen. Dar fenomenul și Grota.

Toti suntem fenomene, toate creaturile conform legii

Este interzis să fie substanțe,

Oriunde țintiți: la o vacă, sau la o cioară, oricum treceți de Substanța.

Deci, Stepan, fii ferm și încearcă să plătești venitul din acciza regală.

Nu sari prea sus si nu cobori in jos - Fenomenul nu poate fi o substanta!

20. [1897.] Drag prieten Ernest Lvovich!

Se trimit 2 exemplare. cărți cu o cerere. Am uitat de mult toate formele, dar cred că se va descurca. Mark sau. va rog sa lipiti *). Pe curând.

Vlad al tău. Solovyov.

N. V. Petiție într-una din cărți.

O Solovyov a prezentat „Justificarea binelui” Comitetului Academic al M.N.P. Pe copiile „Justificarea binelui”, pe care V. Solovyov le-a dat prietenilor, el a făcut de obicei următoarea inscripție:

M-am nascut sub semnul Varsatorului

Nu-ți fie teamă, cititorule, și bea apa în siguranță!

Ea nu este de la mine, am găsit-o în stâncă, Din piatra adevărului iese acest pârâu.

Notă. ed.

21.

[1898.]

Drag prieten!

Madame Hoffmann *) este bolnavă și cere să-i recomande un medic, nu știu niciunul.

Vă rog să o vizitați. Unde te-ai dus noaptea?

Vlad al tău. Solovyov.

4) Autor al unei cărți despre Dostoievski („A. Dostojewsky”, Berlin, 1890) și traducător al „The Spiritual Foundations of Life” V. Solovieva („Die religiõsen Grundlagen des Lebensu. Leipzig 1907”).

22.

31 ianuarie 11898.

Dragă Ernest Lvovich!

Din cauza lipsei de experiență în dramaturgie, nu am calculat corect dimensiunea dramei mele platoniciene d), și a ieșit ceva nu elen, ci hindus, care pentru o lectură completă ar necesita o întreagă ședință, și pentru a citi.Jumătate înseamnă a prezenta un bucată din ceva necunoscut—X, împărțit pe 2. Îmi cer scuze foarte mult Societății și publicului. Ai fi atât de amabil încât să-l numești pe Platon al meu la următoarea întâlnire, chiar și sâmbăta viitoare? Astăzi am și eu o răceală puternică. Îmi pare foarte rău că nu voi auzi discursul interesant al lui Alexandru Ivanovici Vvedensky.

Încă o dată îmi cer scuze și sper să câștig scuze.

Vlad al tău. Solovyov.

') Solovyov vorbește aici despre discursul său „Drama vieții lui Platon*, citit la o ședință publică a Societății Filosofice de la Universitatea Imperială din Sankt Petersburg. Notă. ed.

23.

[1898.]

drag prieten

Ernest Lvovich!

Aș dori să vorbesc mai mult cu tine despre ceea ce tocmai ai spus. Acum mă grăbesc să mă urc în tren. Cel mai convenabil mi-ar fi să vă sun vineri, între orele J și 12, noaptea. Dacă nu te găsesc, atunci te rog să vii la mine sâmbătă dimineața.

Vlad al tău. Solovyov.

N.B. Conceptul de ieșire corectă a cărții actuale a dicționarului conține postulatul livrării rapide de către dvs. a celor două articole indicate de acesta.

24.

[1899.]

Mulțumesc pentru veste, dragă prietene. Cred că dacă unii oameni respectabili îmi spun averi, atunci alții fac la fel, dar fără litera a, transformând ghicitul rezultatului într-o ghicire; pentru mine, deși nu sunt evreu, rămâne doar yy-zhgidange fezabil. Cred că, în vremurile astea, când boerii sunt la modă, se potrivesc și astfel de jocuri de cuvinte.

Văzând din scrisoarea dumneavoastră că nu vedeți o nevoie urgentă pentru sosirea mea pe 22, m-am hotărât să rămân aici încă ceva timp la următoarele vinuri binecuvântate:

1) Oftalmia mea, deși, sper, nu este importantă, m-a zguduit mai degrabă și știu din experiență că nimic nu mă obosește atât de mult ca prelegerile publice, mai ales cele nu scrise. Chiar dacă mi-aș fi pronunțat bine lamentația, ar fi fost o imprudență să fiu totuși obosită, cu atât mai mult cu cât ochiul meu drept continuă să-mi aducă siluetele doamnei Elisabeta (Bem). Și dacă am citit prost și am făcut impresia unei persoane slăbite, atunci nemulțumirea s-ar adăuga rău.

2) Plecand acum din Moscova, trebuie sa las neterminate niste treburi necesare si sa merg la Petersburg pentru a ma intoarce imediat aici din nou pentru cateva zile si iar la Petersburg, ar fi costisitor, neîndemânatic si obositor. Așa că, prin amabilul tău intermediar, cer Societății Filosofice să-mi dea un raport despre trei filozofi ruși pentru una din primele zile ale lunii decembrie. Voi reveni, desigur,

mult mai devreme, dar lectura este cel mai bine atribuită începutului lunii decembrie – acesta este momentul cel mai convenabil din toate punctele de vedere. Îi sărut pe cei doi oameni buni și mă înclin cu zel în fața Verei Alexandrovna, Olgăi Alexandrovna și uriașei Natașa.

La revedere, dragă prietene.

Vlad al tău. Solovyov.

– 268

25.

[1899].

Drag prieten!

Cred că e mai bine să-mi amân discursul de pomenire până în decembrie, dar încă nu m-am hotărât. Scrie-mi ceva despre asta. Medicul oftalmolog local prof. Kryukov mi-a insuflat încredere și mi-a permis să mă întorc treptat la ocupațiile mele obișnuite atât în timpul zilei, cât și pe timp de noapte. Nu i-am spus propriul meu diagnostic, dar el proprio mota a făcut același lucru: le-a dat hemoroizilor Proteus toate problemele. Deoarece Kryukov aparține în general medicilor pesimiști, privirea lui liniștitoare asupra caselor mele poate fi într-adevăr încurajatoare.

Am o comandă pentru dumneavoastră de la prof. θ. E. Korsha. Prin V. K. Ernshtet, a fost primit de la redacția dumneavoastră un articol al unui lingvist (și-a uitat numele) despre o carte pedagogică a unui domn (și-a uitat și numele). Există o post-scriptie la articolul lui Korsch, iar el cere să-l tipărească în forma în care a fost trimis lui Ernshtet. Și mai cere să-și scuze tăcerea, care a venit din faptul că până de curând a fost în Caucaz.

Voi aștepta o scrisoare de la tine, dragă prietene, iar dacă insisti asupra participării mele la întâlnirea anuală, atunci mă voi grăbi la Petersburg până pe 22 (poate ai o amânare?).

O închinare cordială Verei Alexandrovna și Olga Alexandrovna și tuturor Ernestidelor.

Vlad al tău. Solovyov.

Moscova, Adormirea Maicii Domnului pe Mogiltsakh, strada Maly Uspensky, casa lui Skorodumov.

– 269

26.

un hotel d'Angleterre. Petersburg.

[Primit la 23 decembrie 1900, la 3 luni de la moartea autorului].

Bună dragă prieten!

Am sosit astăzi și mă străduiesc pentru voi, dar deocamdată iată o petiție: vă rog să acceptați Arkady Germanovich Press, care dorește să publice mica enciclopedie populară pe care a întocmit-o despre istoria filozofiei. Este deja în minte un posibil editor, dar este nevoie de un editor competent. Dacă nu poți să te asumi, nu te poate ajuta Societatea Filozofică? În general, fiți amabili, gândiți-vă și sfătuiți.

La revedere.

Vlad al tău. Solovyov.

APENDICE

DIN AMINTIRI LITERARE.

H. G. Cernîşevski.

eu.

O seară de vară apare clar în reminiscențele mele adolescentine. Locuim nu departe de Moscova într-o clădire din satul Pokrovsky-Glebov. Tatăl, care muncea nu mai puțin vara decât iarna, petrecea doar duminica cu prietenii și cunoscuții săi, care veneau toată ziua din Moscova și împrejurimile ei. Dar seara pe care mi-o amintesc nu era duminică; Evgeniy Fedorovich Korsh d) și Nikolai Khristoforovici Ketchir * 2) au sosit întâmplător după cină. Eu, la vârsta mea, nu eram încă în măsură să-l apreciez în mod corespunzător pe Korsh cu educația sa ridicată și spiritul subtil, care impresie (la adulți) a fost intensificată de bâlbâiala lui obișnuită. Dar din copilărie l-am iubit pe Kutcher cu aspectul lui de jardinier pe jumătate sălbatic, cu părul tuns (atunci) cu un pieptene, pălăria lui imensă de paie, cei mai largi și prea scurti pantaloni de pânză, pe care părea să-i poarte chiar și iarna, expresia feroce de binevoitoare a feței sale, o voce puternică revigorantă și glume fără ceremonie cu toată lumea, însoțite de râsete puternice:

Dulce ridentem Lalagen amabam,

Dulce loquenteui.

*) Bibliotecar al Muzeului Rumyantsev, la un moment dat redactor al Gazetei Moscovei (înainte de Katkov) și Athenaeum, traducător al multor cărți savante importante publicate de K. T. Soldatenkov.

2) Moscova Yashtab-Fizician, un cunoscut traducător al lui Shakespeare.

Oaspeții i-au spus ceva tatălui lor și s-au adunat cu el pentru plimbarea lui obișnuită de seară. Am cerut să merg cu ei, iar tatăl meu, după o oarecare ezitare, a fost de acord. Dar speranțele mele pentru un interviu vesel cu Ketcher nu s-au împlinit. Era posomorât și

nu râdea deloc. S-a dovedit că el și Korsh veniseră să-i transmită tatălui său vestea care tocmai fusese primită de la Petersburg despre verdictul unei instanțe speciale din Senat, potrivit căruia celebrul scriitor Cernîșevski, acuzat de o crimă politică, a fost condamnat la grea pedeapsă . muncă în Siberia. Ambii oaspeți păreau abătuți, iar părintele, agitat, cu fața înroșită, vorbea într-un fel de șoaptă încordată, indignată, transformându-se din când în când într-un strigăt.

II.

Toate acestea nu ar necesita nicio explicație dacă aceste persoane ar aparține aceluiași partid, grup sau direcție cu condamnatul. Dar dacă în primii ani ai domniei lui Alexandru al II-lea, când încă se pregăteau reformele de eliberare, toți oamenii care își doreau cu sinceritate aceste reforme formau un singur partid mare, în care diferențele în modul de gândire, în măsura în care reușiseră deja de a decide, au fost netezite în mod deliberat și involuntar în vederea scopului comun, apoi la acel moment, de care îmi amintesc acum, lucrurile erau deja diferite. Principalul obiectiv urgent a fost atins, oameni cu principii și idealuri diferite s-au ciocnit ostil pe calea ulterioară și, indiferent de vechea opoziție a „slavofililor și occidentalizatorilor”, un dezacord semnificativ între liberalii idealiști din „40” și radicalii realiști. a fost brusc indicată în „occidentismul” însuși. anii șaizeci”.

Korsch și Ketcher au fost cei mai puri „oameni ai patruzecilor” de dreapta, monumente vii ale celebrelor „cercuri în der Stadt Moskan”. Filosofia germană și Shakespeare au continuat să fie pentru ei cele mai înalte revelații de înțeles universal: nu puteau fi decât ostili mișcării anilor șaizeci și nu încercau deloc să atenueze această ostilitate. Korsh a excelat în special în toate felurile posibile în batjocura mai mult sau mai puțin caustică a celor mai recente idei și a „ultimelor cuvinte” ale înțelepciunii radicale.

parcă ar exista o legătură de legătură între direcția „părinților” și aspirațiile „copiilor”, și anume în persoana lui Herzen. Dar, în primul rând, el era departe, în afara Rusiei și, în al doilea rând, că mobilitatea mentală, datorită căreia Herzen a supraviețuit personal întregii evoluții de treizeci de ani a ideilor de la hetelianism la social-democrație - această mobilitate mentală a lui Herzen nu a fost soarta prietenilor săi de la Moscova; „evoluția” lor s-a oprit teoretic în anii patruzeci și s-a încheiat practic. în 1861, când ei, considerând lucrul principal făcut, s-au despărțit hotărât de prietenul lor străin, iar de figurile din Sankt Petersburg din noua direcție nu aveau legături personale care să atenueze contradicțiile în modul de gândire.

Cât despre tatăl meu, ca om cu cele mai pozitive convingeri în domeniul religiei și ca „statist” convins, era, desigur, și mai departe de mainstream-ul anilor ’60.

De ce, atunci, trista soartă a lui Cernîșevski, cel mai însemnat cap din această tabără ostilă și, în orice caz, străină și necompletabilă,

i-a șocat și revoltat atât de mult pe acești oameni? Desigur, erau prea nobili pentru a se bucura de nenorocirea cuiva. Dar, dacă considerau că această nenorocire este meritată, ar putea „după umanitate” să-i facă milă de victimă, să arate câteva „circumstanțe atenuante” – și să se liniștească. Dar de unde această emoție extraordinară, de ce acești oameni sunt alungați din ei înșiși?

În parte, pot înțelege motivul din conversația de atunci, mai ales din cuvintele tatălui meu, care a vorbit mai mult decât interlocutorii săi. După aceea, problema s-a lămurit complet pentru mine.

/

III.

- Ce este? - spuse părintele, - iau din companie unul dintre cei mai de seamă oameni, un scriitor care timp de zece ani a propovăduit vederi binecunoscute în toată Rusia cu permisiunea cenzurii, a avut o influență uriașă / a condus aproape toată generația tânără după el - într-o zi atât de frumoasă, fără niciun motiv clar, iau o persoană, îl pun în închisoare, îl țin ani de zile, - nimeni nu știe nimic, - judecă după unii

273 -

18

instanță secretă, complet incompetentă, în care nici o persoană din Rusia nu poate avea încredere și respecta și pe care guvernul însuși a declarat-o inutilă x), iar acum, în sfârșit, societatea este informată că acest Cernîșevski, pe care îl cunoaște doar ca scriitor , se referă la muncă silnică, pentru o crimă politică - și nu se menționează vreo dovadă a criminalității sale, a vreunui fapt cert.

„Ce ciudat vorbești”, a spus E. Th. Korsh, ce dovezi există? Pe ce planeta traiesti? Suntem copii, ei sunt tați, atât. Și ce ingratitudine neagră ai. Ai fost salvat de o persoană rău intenționată care aproape te-a închis într-un fel de falansteriu și ceri un fel de dovadă. Ei bine, cine să fie luat pe cuvânt, dacă nu guvernul?

„Dar tocmai pentru că”, a continuat tatăl meu pe același ton, „pentru că cred în guvern, nu pot avea încredere în acea instanță, pe care guvernul însuși a recunoscut-o ca fiind lipsită de valoare și condamnată la distrugere. Toată lumea știe ce fel de judecători sunt și că nu li se poate încredința nu numai soarta unei persoane, ci și ultima pisică.

– Chiar crezi, mormăi Ketcher posomorât, că nu a fost nimic concret?

„Nu cred, dar sunt destul de sigur. La urma urmei, oricare ar fi acești judecători, ei nu stau într-un cămin de nebuni. Gândiți-vă singur, să presupunem, că într-un proces politic poate fi necesar un secret strict pentru o investigație de succes. Dar când cazul s-a terminat, vinovăția a fost dovedită, iar verdictul a fost dat, atunci de ce secretul? Sunt chiar gata să recunosc o asemenea absurditate, că însuși Cernîșevski a fost ascuns, temându-se că va fi eliberat. Dar vinovăția lui, faptă,

vinovăție dovedită, de ce să o ascundă? Singura explicație este că nu există o astfel de vinovăție și că nu au nimic de declarat.

IV.

Interlocutorii nu s-au certat; Conversația a continuat pe același subiect, dar mi-am amintit clar din ea doar ceea ce tocmai am transmis. Mai târziu, la diferite vârste, mi s-a întâmplat să vorbesc despre

*) Reforma judiciară era deja în acel moment o chestiune decisă.

Cernîșevski cu tatăl meu, care și-a confirmat întotdeauna încrederea că Cernîșevski nu a comis nicio crimă politică, dar a fost exilat pentru că activitatea sa de scris (cenzurată) s-a dovedit a fi periculoasă pentru ordinea existentă.

Tatăl avea, deși nu o cunoștință personală apropiată, cu Cernîșevski: trebuiau să vadă și să vorbească doar de două ori, la intervale de câțiva ani. La prima dată (dacă nu mă înșel, la sfârșitul anului 1859) Cernîșevski a fost foarte plăcut de tatăl său, la a doua (probabil la începutul lui 1862) a găsit în el o mare schimbare, pe care a explicat-o prin a stabilit atitudinea idolatrică faţă de Cernîşevski a cercurilor literare şi sociale din jurul lui.mediu. „Mi-am amintit, a spus tatăl meu, un interlocutor remarcabil de inteligent și de sensibil, modest și amabil, și deodată un oracol infailibil, pe care nu se poate decât să-l asculte cu respect. Era imposibil să recunoaștem faptul că schimbarea lui Cernîșevski și-a lăsat urmele în lucrările sale tipărite, dar el a permis, poate, o altă explicație, într-o denunțare a imaturității, frivolității și a spiritului servil în societatea rusă. „Ei bine, ce poate fi creșterea corectă a educației? A treia zi în care te-ai apucat de treabă serioasă în știință și literatură, ieri ai fost târât pe trepiedul delfic: nu avem nevoie, spun ei, de munca ta mentală, dă-ne doar ghicire; și astăzi, nu încă curățat de tămâie, ești deja în muncă grea: de ce ai profețit cu permisiunea de cenzură prealabilă / 4

Din punctul său de vedere, tatăl meu credea că Cernîșevski, maturizat, va putea scăpa de efectul nociv al cultului public; Mirosul cercurilor progresiste s-ar fi evaporat din el, odată cu utopiile socialiste nevinovate și ar fi devenit un adevărat lucrător mental în folosul Rusiei. Cu atât mai puternică era indignarea tatălui meu față de autorii catastrofei: „unii stricați, în timp ce alții stricați complet.” Expresiile reale, de care îmi amintesc bine, erau mult mai tăioase 1).

') Schimbarea observată de tată la Cernîșevski, de fapt, a avut loc, fără îndoială, deoarece se pot indica manifestările sale directe în literatură (de exemplu, într-un răspuns polemic la Iurkevici). Dar avea ea

Ý.

Din aceste conversații cu tatăl meu, am avut o idee clară despre Chernyshevsky, ca despre un bărbat, „ucis civil nu pentru un fel de crimă politică”, ci doar pentru gândurile și convingerile sale. Desigur, publicarea gândurilor și convingerilor cuiva în presă este deja un act, dar dacă acest act este săvârșit cu permisiunea prealabilă a cenzurii guvernamentale, ar părea clar că nu poate fi o infracțiune.

Mai târziu s-a întâmplat să cunosc (după unele documente) cazul Cernîșevski, iar impresia mea anterioară nu numai că a fost confirmată, ci a devenit o încredere incontestabilă și de neclintit. Voi indica aici pe scurt principalele motive pentru această încredere.

Cernîșevski a fost acuzat în principal din trei motive: 1) relațiile sale criminale cu emigrantul Herzen. 2) participarea la compilarea și tipărirea unei proclamații către țărani și 3) o scrisoare către poetul Pleșcheev cu conținut criminal.

Cu privire la primul punct, s-a dovedit că, atunci când în 1861 revista Sovremennik a fost supusă unei scurte suspendări, Herzen s-a adresat lui Cernîșevski printr-o cunoștință comună cu o propunere de a transfera publicația în străinătate, la care a primit un refuz decisiv. agitația Cernîșevski a fost negativă și s-a găsit absolut imposibil de susținut acuzația în acest punct.

Referitor la cel de-al doilea temei al acuzației, s-a descoperit o împrejurare, căreia străinul judecător, care a judecat cauza, nu a acordat atenție, deși într-o instanță de orice corectitudine, acest fapt, desigur, ar fi decis cauza în favoarea. a inculpatului. S-a dovedit întâmplător că singurul său acuzator, care s-a protejat de această acuzație și, într-adevăr, a fost acum eliberat de pedeapsa la care o fusese deja

Deși motivul invocat, suntem destul de diferiți, acest lucru rămâne discutabil. Ar fi putut să vină nu din îngâmfarea de sine, ci din iritare, din cauza fragilității mișcării de eliberare care s-a dovedit a fi și a semnelor unei reacții incipiente apărute încă din 1861.

276 -

a fost condamnat - acest singur acuzator și escroc împotriva lui Cernîșevski a mituit, ca martor, un burghez bețiv, care apoi s-a dovedit a fi o persoană atât de nesigură încât a trebuit să fie trimis administrativ în provincia Arhangelsk.

În ceea ce privește al treilea temei al acuzației, scrisoarea imaginară a lui Cernîșevski către Pleșceev, având în vedere declarația decisivă a inculpatului că nu a scris niciodată o astfel de scrisoare și că scrierea de mână a documentului care i-a fost arătat nu era a lui, deși la început a fost făcuți cu grijă sub mâna lui, au fost întrebați ca experți... secretari de senat! Cum această poziție și treapta ierarhiei de serviciu apare brusc sub forma unei profesii speciale — acesta este secretul justiției noastre de dinainte de reformă. Printre bunii mei cunoscuți se numără mai multe persoane care au fost secretari de senat (una dintre ele chiar înainte de convertirea judiciară), dar ei neagă categoric orice implicare în arta recunoașterii scrisului de mână și a distinge asemănarea falsă de identitatea reală. Secretarele nu puteau

decât să vorbească despre asemănarea evidentă a scrisului de mână, care există neapărat în fals. În același timp, unii dintre ei, examinând probabil mai atent scrisoarea prin scrisori individuale, au declarat că doar unele dintre scrisori erau similare cu felul în care au fost scrise în scrisoarea recunoscută a lui Cernșevski, în timp ce altele nu. O astfel de examinare a fost considerată suficientă pentru a recunoaște autenticitatea scrisorii și pentru a condamna Cernșevski!

Între timp, pe lângă o astfel de soluție ciudată a problemei scrisului de mână, apartenența lui Cernîșevski la această scrisoare este infirmată atât în esență, cât și prin conținutul neplauzibil al scrisorii, precum și prin alegerea destinatarului și prin alegerea mediatorului. Poetul tristeții liniștite, A. ПП. Pleshcheev a fost un copil perfect în viață. La începutul tinereții, el a participat cumva la celebrul caz Petrashevsky, când mai mulți tineri, inclusiv θ. M. Dostoievski și N. Ya. Danilevsky (autorul cărții ultranaționaliste „Rusia și Europa”), s-au făcut vinovați de o gravă crimă politică: în conversațiile interne despre iobăgie și în lectura secretă a operelor lui Fourier. Condamnat la moarte pentru asta, au fost deja grațiați după citirea verdictului, adică pedeapsa cu moartea a fost înlocuită cu alte pedepse: de la muncă silnică la deportare la

277 –

orașe periferice pentru serviciul public obligatoriu. După aceea, Pleshcheev nu s-a angajat în nicio politică. Și lui Cernîșevski, care îl cunoștea foarte puțin, i-a scris o scrisoare despre unele dintre întreprinderile lor revoluționare comune și i-a trimis acest document cu un tânăr scriitor, cu care nu era deloc apropiat și care, în loc de destinatar, a predat scrisoarea lui Sh- este o sucursală. Evident, nu au lucrat foarte mult la inventarea unor dovezi plauzibile: nu au considerat că este necesar să stea la ceremonie. Faptul că dovezile au fost în mod evident false este evident din următoarea considerație. La urma urmei, presupunând autenticitatea scrisorii, a fost la fel de multe dovezi împotriva lui Pleșceev, cât a fost împotriva lui Cernîșevski. Între timp, Pleshcheev nu a fost supus nicio responsabilitate. Este clar că nici Divizia PI, nici Senatul nu au crezut autenticitatea acestei scrisori.

NOI.

Este clar, în același timp, că nimeni nu ar recurge la asemenea dovezi ale criminalității politice a lui Cernîșevski dacă ar exista altele mai bune. Dar nici înainte de arestarea lui Cernîșevski, nici în cei doi ani petrecuți în fortăreață, nu s-au putut găsi dovezi ale criminalității sale. Și cum se explică această arestare preventivă de lungă durată, dată fiind lipsa extremă a materialului acuzator, dacă nu prin speranța judecătorilor de a găsi niște probe, măcar puțin mai decente. Dar această speranță a rămas în zadar, nu a apărut nicio dovadă plauzibilă și, în cele din urmă, a trebuit să fie condamnat pe baza unor simple invenții și falsuri.

Adevărata cauză a cazului au fost, desigur, lucrările tipărite ale lui Cernîșevski, care au fost menționate și în verdictul publicat. Toate au apărut, după cum am mai spus, cu permisiunea cenzurii preliminare. Cernîșevski nu a publicat niciodată cărți sau pamflete interzise. Dar

iată o împrejurare care mi se pare foarte caracteristică și curioasă. Dintre toate scrierile lui Cernîșevski, există doar una, singura, în care s-ar putea găsi, dacă nu o bază, atunci vreun motiv de incriminare politică, și anume, celebrul roman „Ce este de făcut?” La sfârșitul acestuia, unul dă peste unele, totuși, foarte întunecate și misterioase, dar totuși ca indicii de

278 –

dezirabilitatea și posibilitatea unor schimbări importante în viața publică a Rusiei. Un cititor care este familiarizat cu conținutul scrierilor lui Cernîșevski, dar care nu cunoaște cronologia lor exactă și circumstanțele speciale ale apariției lor, poate gândi astfel: „Să presupunem că cenzorul a greșit sărind aceste pagini și că în mod formal doar el este de vina; dar, în esență, de când au apărut aceste pagini, ele ar fi putut trezi în „supusul departamentului” temeri sincere de un fel de planuri politice din partea lui Cernîșevski - suspiciuni care, dacă nu erau justificate, atunci și-au cerut scuze și au explicat arestarea și condamnarea sa. - Dar o astfel de presupunere este posibilă, tocmai în ignorarea circumstanțelor este distrusă de faptul indubitabil că romanul „Ce este de făcut?”, la momentul arestării și judecării lui Cernîșevski, nu exista încă deloc , întrucât autorul atât a început, cât și a terminat-o în cetate, în concluzie, de altfel, către redacție. Sovremennik" manuscrisul, după întinderea scrisului, a fost transmis prin funcționarii Diviziei a III-a. Aceasta înseamnă că nu numai este imposibil să vorbim despre acest roman ca bază pentru inițierea persecuției politice, dar chiar și după apariția sa ar putea servi nu la confirmarea, ci doar la infirmarea presupusei crime politice a autorului său, întrucât chiar și judecătorii săi ar fi trebuit să realizeze că un persoana care neagă cu insistență vinovăția adusă împotriva sa nu va crea și pune în mod deliberat în mâinile acuzatorilor săi probe împotriva sa. În consecință, locurile vagi menționate din roman, care în sine ar putea fi, dar ar putea să nu fie înțelese în sensul așteptării unui fel de lovitură de stat, trebuie neapărat atribuite doar utopiei kafa-lansteriene, căreia restul romanului este consacrat fără nicio semnificație politică.

VP.

Se poate, totuși, că cel mai înalt tribunal al Imperiului ar fi putut săvârși o minciună atât de flagrantă - să pună la moarte o persoană evident nevinovată? - Cine ar fi propus cu gravă nedumerire o asemenea întrebare ar fi descoperit doar acea proprietate, în care, cu puţin timp înainte de moartea sa, I. Aksakov a reproşat societăţii ruse. Când de la sfârşitul anilor 70 şi mai ales de la început

279 -

În anii 1880, o parte a presei ruse a început să atace energic reforma judiciară din 1864, implicând dezirabilitatea unei reveniri mai mult sau mai puțin directe la vechea curte, Aksakov, care cunoștea bine această curte din experiența personală, a adunat toată puterea indignarea morală și sentimentele patriotice pentru a conduce această fantomă evocată a „neadevărului negru”*). Aksakov și se referă la primii, cei mai buni ani ai tinereții sale, devotați activităților oficiale din vechea curte. Absolvent al Facultății de Drept, care a

intrat neapărat în slujba Ministerului Justiției încă din anii patruzeci, cunoștea în lungime și în lat toată justiția penală de atunci, în provincie și în capitală, în birouri și în componența curții... A fost cu adevărat o urâciune a pustiirii pe loc sfânt... Cu toată fervoarea indignării tinereții, s-a repezit, împreună cu tovarășii săi de educație, într-o luptă inegală cu neadevărul judiciar - și drept. ca uneori şi acum, alarmaţi de acest atac, o turmă de judecători strâmbi scotea un strigăt sălbatic: liber gânditori, rebeli, revoluţionari !

„Ne amintim cum odată un tânăr secretar-șef” (desigur, însuși Aksakov, care a fost secretar-șef în al șaselea departament al Senatului) - „tânărul secretar șef, bazându-se pe un articol uitat și niciodată aplicat din Codul legii , a refuzat să sigileze o decizie cu adevărat nedreaptă care a favorizat oamenii care ocupau o poziție foarte proeminentă în înalta societate - și cu ce zgomot, cu ce mânie au întâmpinat bătrânii demnitari o îndrăzneală atât de extraordinară ... "În fața noastră", continuă Aksakov, " amintiri una mai revoltătoare decât cealaltă apar involuntar. Ce chinuri, ce chinuri a trăit sufletul, realizând neputința de a ajuta adevărul, imposibilitatea de a conduce

*) Cuvinte repetate de Aksakov din versuri cunoscute adresate de Homiakov Rusiei pre-reforme:

În vasele viermelui cu o minciună neagră

Și jugul sclaviei este marcat,

Linguşiri ruşinoase, minciuni dăunătoare,

Și lenea moartă și rușinoasă,

Și toată urâciunea este plină

adevărul prin lanțurile și plasele justiției oficiale de atunci”.

Citând un exemplu revoltător în toate privințele de neadevăr și cruzime judiciară, Aksakov continuă: „Nu putem să ne dăm aici amintirilor noastre; dar au existat multe cazuri ca acesta în cursul scurtei noastre cariere judiciare. Neadevărul nu a fost întotdeauna rezultatul unor motive grosolane de mercenari, ci de foarte multe ori venea dintr-o atitudine criminală neglijentă față de îndatoririle cuiva, o atitudine alimentată de izolarea instanței, unde fiecare era al lui, unde totul era acasă, unde ochiul nu a pătruns un observator din afară, unde toată lumea, chiar și prin lege, era protejată de „secretul clerical” și nu se temea de blestemata „glasnost”. „

Pe această bază a nedreptății legalizate s-a dezvoltat atitudinea oamenilor față de instanță. „Judecata și neadevărul în ochii oamenilor erau sinonime; în conspirații împotriva oricărei nenorociri, s-au inventat cuvinte de vrăjitorie care ar fi protejat chiar și dreptul de o coliziune cu instanța... Nedreptatea părea a fi un fel de element inevitabil al vieții, aproape o comunitate rusă ocho1 yu... Ce fac

toate neajunsurile reale ale noilor tribunale înseamnă în comparație cu acea urâciune pe care am îndurat-o atât de mult timp, fără să dezvăluim, spre rușinea noastră, vreo gâdilatură și iritabilitate anume?"

Principala condiție generală a acestei abominații subliniază Aksakov este că interesul justiției nu a fost înțeles ca independent și necondiționat, cedând fie motivelor extrem de egoiste (în principal la niveluri inferioare), fie sugestiilor și opiniilor terților (la nivelurile superioare). În ambele cazuri instanța nu a fost independentă. Iar „o instanță dependentă”, spune Aksakov, este un nonsens, o contradictio in adjecto sau o anomalie monstruoasă: o instanță dependentă nu este o instanță” (Opere ale lui I. S. Aksakov, Moscova, 1886, volumul IV, pp. 652 și urm.).

Ultima manifestare clară în Rusia a acestui, potrivit lui Aksakov, „negru neadevăr”, această „urâciune a pustiirii”, această „anomalie monstruoasă” a fost cazul lui Cernîșevski, că există două lucruri: în primul rând, judecata și, în al doilea rând, eroarea. , adică eroare involuntară. Dar în cazul lui Cernîșevski nu a fost nicio încercare, nici o eroare, ci numai

un act deliberat greșit și violent, cu o intenție preconcepută. S-a hotărât scoaterea omului dintre cei vii, iar decizia a fost dusă la îndeplinire. Au căutat motive, nu au găsit motive, s-au descurcat fără motive.

Sper că voi avea ocazia să vorbesc mai în detaliu despre Cernîșevski și cazul lui, dar deocamdată am vrut doar să vă amintesc de acest caz, care rămâne în continuare secret. Dacă Cernîșevski a fost condamnat pe drept, atunci ce împiedică descoperirea motivelor condamnării sale și dacă a fost condamnat pe nedrept, atunci este timpul ca societatea rusă să renunțe la acuzația lui Aksakov că tolerează „abominația, chiar fără a dezvălui, spre rușinea ei, orice delicatețe și iritabilitate deosebite.”

În concluzie, trebuie să spun că toate comunicările tipărite, scrise și orale, pe care s-a întâmplat să le am despre atitudinea lui Cernîșevski însuși față de nenorocirea care l-a abătut, îi reprezintă, potrivit, caracterul în cea mai bună lumină posibilă. Fără poziție, tensiune și tragedie; nimic meschin și răutăcios; simplitate și demnitate extremă. În concepțiile teoretice ale lui Cernîșevski (înainte de catastrofă), văd erori importante; cât de departe le-a păstrat sau le-a abandonat după aceea, nu știu. Dar calitatea morală a sufletului său a fost testată printr-o mare încercare și s-a dovedit a fi cu drepturi depline. Deasupra ruinelor unei existențe frânte fără milă se înalță o imagine liniștită, tristă și nobilă a unui om înțelept și drept *).

Vlad. Solovyov.

14 decembrie 1898

Moscova.

*) Acest articol a fost raportat de M. N. Chernyshevsky; ar fi trebuit să fie plasat în ziarul Askhabad „Trans-Caspian Review” *, al cărui editor, K. M. Fedorov, a trăit cu PPP de câțiva ani. G. Cernîşevski în Astrahan ca copist. Din cauza condițiilor de cenzură, articolul însă nu a putut fi tipărit; iar după moartea lui Solovyov, domnul Fedorov a folosit-o pentru cartea sa „N. G. Cernîşevski”.

CONŢINUT.

APENDICE.